

METSA MITMEKÜLGNE KASUTAMINE

Elanikkonna, erametsaomanike ja väikeettevõtjate
küsitlus

Hella Kaldaru

August-september 2008

Tatari 6, 10116 Tallinn
tel (0) 627 7583, faks (0) 627 7584
post@turu-uuringute.ee
www.turu-uuringute.ee

Turu-uuringute AS

SISUKORD

SISUKORD	2
KOKKUVÕTE	5
ELANIKKONNAKÜSITLUS	9
Valim, meetod	9
Vastajaskonna struktuur	10
1 KONTAKTID METSAGA	10
1.1 Kuidas on vastajate elu metsaga seotud?	10
1.2 Metsaomanikud	11
1.3 Metsaga seotud teenistus.....	12
1.4 Metsas käimise sagedus	12
1.5 Põhilised tegevused metsas.....	13
2 METSAANNID	15
2.1 Hoidised metsamarjadest.....	15
2.2 Viimase 12 kuu jooksul korjatud metsaannid	16
2.3 Takistused, mis segavad metsaandide müüki.....	18
3 LOODUSTURISM	19
3.1 Loodusturismiga tegelemine	19
3.2 Täheldatud puudused külastatud puhkealadel	20
3.3 Huvi organiseeritud loodusturismi vastu.....	21
3.4 Milliseid loodusturismiga seotud teenuseid ei pakuta piisavalt?	22
4 PÄRANDKULTUURI OBJEKTID	23
4.1 Huvi pärandkultuuri objektide vastu	23
4.2 Infoallikad pärandkultuuri objektidega seotud puhkevõimaluste kohta	24
4.3 Hinnang pärandkultuuri objektide ülesleitavusele	25
4.4 Puudus pärandkultuuri objektidega seotud teenustest	26
5 IGAMEHEÕIGUS JA PIIRANGUD	27
5.1 Tasu selle eest, et viibida piiranguteta riigimetsas	27

5.2	Tasu erametsas piiranguteta liikumise eest.....	28
5.3	Kogetud takistused erametsaomanike poolt.....	28
5.4	Käitumine erametsas liikumist keelava sildi puhul.....	29
5.5	Ettepanekud seoses loodusturismi või metsa mitmekülgse kasutamisega	29
VÄLJAKIRJUTUSED LAHTISTEST VASTUSTEST		31
LISA 1 „Kas on mingeid loodusturismiga seotud teenuseid, mis teid huvitaksid, ent seni Eestis ei pakuta või pakutakse liiga vähe?“.....		31
LISA 2 „Kas erametsaomaniku on teinud teile takistusi looduses liikumisel, matkamisel? Kui on tehtud takistusi, siis teie arvates miks?“		32
LISA 3 „Kas teil on mingeid täiendavaid mõtteid või ettepanekuid seoses loodusturismi või metsa mitmekülgse kasutamisega?“		34
METSAOMANIKE KÜSITLUS		37
VALIM, MEETOD.....		37
Vastajate struktuur		38
6 LOODUSTURISMIGA SEOTUD TEENUSED.....		39
6.1	Missuguseid turismiks sobivaid loodusobjekte omatakse metsavaldustes?	39
6.2	Metsaomanike valmisolek siduda loodushoiualasid loodusturismiga	39
6.3	Metsaomanike valmisolek pärandkultuuriobjektide sidumiseks loodusturismiga ...	41
6.4	Tasuliste teenuste või toodete pakkumine metsaomandil	43
6.5	Huvi tasuliste teenuste/toodete pakkumise vastu	44
6.6	Arvatavad takistused teenuste/toodete pakkumisel.....	46
7 METSASAADUSTE MÜÜK.....		49
7.1	Metsasaaduste müük.....	49
7.2	Puidu müük	51
8 METSAOMANDI RENDILE ANDMINE		55
8.1	Valmisolek maa rendile andmiseks ettevõtjatele.....	55
8.2	Nõusolek piirkondliku metsaühistu tegevuse lubamiseks oma metsaomandil.....	59
9 TÄIENDAVID ETTEPANEKUD ERAMETSKEKSKUSELE		60
VÄIKEETEVÕTJATE KÜSITLUS.....		64
Valim, meetod		64
10 TULEMUSED		65
10.1	Vastajate profiil	65
10.2	Kuidas tasub end ära ettevõtlus antud valdkonnas?	66
10.3	Peamised raskused tegevusalal.....	67
10.3	Eksport	69
10.4	Ravimtaimed.....	70

10.5	Plaanid edaspidiseks	70
10.6	Mida peetakse oma tegevusala plussideks?.....	70

KOKKUVÕTE

- 70% Eesti 15-74-aastastest elanikest peab oma elu mingil moel metsaga seotuks, 30% mitte. Põhilisteks kokkupuudeteks metsaga on marjul-seenel käimine (ligi pool elanikkonnast) ja metsas puhkamine või sportimine (43%)
- Viimase 12 kuu jooksul on metsas viibinud 55% elanikest, enamasti just seoses marjul-seenel käikudega. Üldse ei ole aasta jooksul metsa sattunud viiendik elanikest. Enamasti käiakse metsas hooajati. 22% rahvast käib metsas sageli aastaringelt
- Metsaomanikud või nende pereliikmed on metsaga muidugi keskmisest enam aasta jooksul kokku puutunud, ehkki nendegi puhul on marjul-seenel käigud ja jalutamine-sport kõige levinumateks tegevusteks metsas. 42% metsaomanikest (või pereliikmetest) on teinud aasta jooksul ka metsatöid ning vaid 4% pole üldse metsa sattunud
- Tähelepanu äratas tulemus, et üle poole 15-19-aastastest noortest ei käi metsas peaaegu üldse. Samas on noorte hulgas keskmisest enam ka neid, kes seal aastaringelt sageli käivad (29%)
- Suurem osa elanikest (57%) eelistab metsamarjahoidiseid ise kodus teha, 26% ostab ja 14% ei tee ega osta neid
- Hoidistetegijatest põhiosa (76%) korjab marjad ise. Väike osa ostab marjad turult või kellegi (naabrite, tuttavate) käest otse. Kauplusest ostetakse metsamarju hoidisteks väga harva (3% hoidistetegijatest)
- Kõige suurem osa elanikkonnast (56%) on viimase aasta (12 kuu) jooksul korjanud seeni, millele järgnevad mustikad (39%). Midagi metsaandidest ei ole selle aja jooksul korjanud 34% elanikest. Vastajate seas, kelle teenistus on seotud metsaga, on korjatud keskmisest palju sagedamini pohli (mustikatega võrdväärselt)
- Enamuse korjajate saagikogused on väikesed, kuni 5 kg. Seente puhul on tegemist kõige suuremate kogustega – pooled korjajaist korjasid üle 5 kg, sh 1/4 üle 10 kg
- Metsaandide müügi vastu tuntakse elanikkonnas üsna leiget huvi. Vaid max 12% vastajaist ei olnud selgelt äraütleva seisukohal. Põhilisteks takistusteks huvi tekkimisel metsaandide müügi vastu peeti liiga väikeseid saake, väikest kasumlikkust ja madalaid kokkuostuhindu
- Üht või teist laadi organiseeritud loodusturismi on viimase 12 kuu jooksul harrastanud 37% elanikkonnast, enamus neist – 26% elanikest – on viibinud ettevalmistatud puhkekohtadel. Populaarsuselt II kohal on õppe- ja matkarajad (19%)
- Puudustest, mis on meelde jäänud külastatud puhkealadelt, ületavad suurelt kõike muud prügimajanduse ja WC-dega seotud tegurid, mida mainis ca kolmandik külastajaist. 44% loodusturismi harrastajaist ei suutnud meenutada siiski mingeid tähelepanuväärseid puudusi
- Ca kolmandik elanikkonnast tunneb organiseeritud loodusturismi vastu elavat huvi ja teist sama palju või veidi enamgi ei tunne selle vastu peaaegu mingit huvi

- Küsimusele, missuguseid loodusturismiga seotud teenuseid ei pakuta piisavalt, ei osanud enamuse küsitlenuist midagi pakkuda. Tehtud ettepanekud olid kõige sagedamini seotud infoga, sh ka vöörkeelsega, organiseeritud ekskursionide ja grupimatkadega ning veega seotud tegevustega
- Pärändkultuuriobjektide vastu oma rännakutel Eestis tunneb märkimisväärset huvi pisut üle kolmandiku ja huvi peaaegu vöi üldse ei tunne samuti kolmandik elanikkonnast. Huvitatute osakaal on siiski pisut kõrgem kui organiseeritud loodusturismi puhul
- Infot pärändkultuuriobjektidega seotud puhkevöimaluste vastu on saadud enamasti tuttavatelt (43%) vöi internetist turismiinfolehekülgedelt (39%). Haritud vastajaskond kasutab keskmisest laialdasemalt ka muid internetiallikaid, sh RMK kodulehekülge, metsaomanike seas mängivad küllalt olulist rolli ka turismiinfopunktid
- Pärändkultuuriobjektide ülesleitavusele anti küllalt hea hinnang, kui neid üldse otsitud on
- Ka pärändkultuuriobjektidega seotud teenuste puhul tunti kõige enam puudust prügi kogumiskohtadest ja WC-dest. Pingerea ülaossa jäid ka igatsus valvega parkimisvöimaluste ja kirjalike infomaterjalide järele, kuigi nende esinemissagedus oli märksa tagasihoidlikum kui esimeste murede oma
- Pool pärändkultuuriobjektide vastu huvi tundvaist vastajaist ei tundnud puudust mingite täiendavate toodete vöi teenuste järele
- Kui riigimetsas käimise eest tuleks maksta tasu, siis 41% elanikest pigem loobuks metsas käimisest. Nende hulgas, kes midagi maksaksid, jääks keskmine vastuvöetav summa 50 ja 100 krooni vahele aastas
- Kui erametsas piiranguteta liikumise eest tuleks riigile löivu maksta, ei töstaks oma jalga erametsa 60% elanikest. Nende puhul, kes siiski maksaksid, jookseb mediaan max 50 kr. kandis aastas
- Enamus elanikkonnast ei ole kogenud erametsaomanike poolt takistusi metsas liikumisel, kuigi kolmandik rahvast pole eravaldustesse sattunudki. Sagedasi pahandusi on läbi elanud vaid 1% elanikkonnast, üldse on üht-teist ebameeldivat kogenud 12%
- Enamus pahandustesse sattunud vastajaist arvas, et metsaomanik kardab omandi kaitstuse pärast, kuigi oli ka küllalt neid (kolmandik vastustest), kes sellist käitumist kirjutasid omaniku kadeduse vms. ebameeldiva isikuomaduse arvele
- Erametsas liikumist keelava sildi puhul muudaks enamuse elanikkonnast (58%) marsruuti, et eravaldusse mitte sattuda. Küllalt paljud küsiks telefoni teel luba, kui vastav info oleks kättesaadav. 13% vastajaskonnast ei teeks keelust väljagi, ent vaid 1% reageeriks vihaste tegudega
- Kuigi otsestest vastustes ilmutas enamuse vastajaist erametsaomanike suhtes tolerantsi, olid eravaldustega seotud probleemid ettepanekutes seoses loodusturismi vöi metsa mitmekülgse kasutamisega pingereas teisel kohal prügiküsimuse järel
- Eraldi küsitletud **erametsaomanikest** 60% teadsid oma valdustes olevat mingeid loodusturismiga seostatavaid alasid – kõige sagedamini pärändkultuuriobjekte (39%) ja loodushoiualasid (35%)
- Enamus (59%) metsaomanikest, kelle valdustes oli loodushoiualasid, nõustuksid siduma neid loodusturismiga, kuigi enamasti (33%) teatud tingimustel. Esimesel kohal tingimuste loetus oli nõue, et turistide tegevus ei tohi kahjustada loodust vöi omandit. 31% loodushoiualadega metsaomanikke ei soostuks turiste neile laskma

- Pärandkultuuriobjekte oma valdustes omavatest metsaomanikest ei soovinud neid loodusturismiga siduda 24%. 21% omanikest lubaks seda teha tingimusteta, 20% ei osanud seisukohta võtta, sest objekte oli vähevõitu või raskesti ligipääsetavates kohtades. Tingimused, mida eeldaksid 29% omanikest, seonduvad eelkõige kompensatsiooniga või võimalusega ise määrata, keda, kuhu ja kui suurtes kogustes lubada
 - 10% metsaomanikest, kelle valdustes on loodushoiualasid, ja 6% neist, kel pärandkultuuriobjekte, on juba sidunud oma vaatamisväärsused loodusturismiga
 - 6% küsitletud metsaomanikest pakkus omandil tasulisi loodusturismi või pärandkultuuriga seotud teenuseid. Esikohal olid küttepuud grillimiseks või lõketeks (53% teenuste pakkujaist). Teiseks levinumaks alaks oli jahipidamine (41%)
 - Ligi kolmandik (31%) neist metsaomanikest, kes seni ei paku mingeid metsaga seotud teenuseid, oleksid sellest huvitatud, 47% ei olnud üldse huvitatud ja 22% ei osanud seisukohta võtta. Kõige sagedamini oldaks nõus pakkuma matkateenuseid (või matkaradu), puhkevõimalusi ja jahiteenuseid
 - Takistavate teguritena teenuste või toodete pakumisel esitati kõige enam ajapuudust, rahapuudust, halba juurdepääsu või muid asukohaga seotud piiranguid ning ettevõtjavenulikkust seadusandlust
-
- Mittepuidulisi metsasaadusi on müünud viimase 12 kuu jooksul väidetavalt vaid 4% erametsaomanikest, samas puitu müüsid 49% metsaomanikest
 - Nagu elanikkonnas üldse, nii ka metsaomanike puhul oli põhilisteks müüki takistavateks teguriteks vähene tulu, väikesed saagid ja raskused turustamisel, sh kokkuostuga seotud probleemid
 - Puidu müügil põhjustasid kõige suuremat nurinat vähemotiveeriv maksusüsteem ja vilets turusituatsioon
 - Oma metsamaad oleksid pikemata nõus rendile andma 27% metsaomanikest, 28% olid aga selgelt vastu, (ülejäanud ebalesid). Populaarsemad tegevused, mida ettevõtjad tohiks väljarenditud maal arendada, olid matkamine, marja-seenekorjamine, teadus ja õppetegevus ning istutusmaterjali kasvatamine
 - Põhitingimus rendile andmisel oli majanduslik kasu, millele väiksemas mahu järgnesid keskkonna mittekahjustamine ja metsa väärtuse tõstmine
 - Piirkondliku metsaühistu tegevus metsaomandil oleks vastuvõetav 38%-le metsaomanikest, vastuvõetamatu 40%-le. Kõige enam nõustutaks õppe- ja teadustegevusega oma valdustes. Siiski leidis arvestatav osa metsaomanikest ka, et mingi ühistegevus metsaomanike vahel oleks edasiviivaks lahenduseks valdkonna arengus
-
- **Väikeettevõtjatest**, kelle tegevus haakus metsa mitmekülgse kasutamisega, ei suutnud enam (58%) otsustada, kas nende tegevus on majanduslikult tasuv või mitte. Keegi ei arvanud, et tegevus end väga hästi ära tasub, ent väga vähesed (3%) pidasid seda ka täiesti mahavisatud vaevaks
 - Kõige selgem arusaamine olukorrast oli puhkemajanduse ja loodusturismiga seotud ettevõtjatel, kellest 55% leidsid, et tegevus ei tasu end kuigi hästi ära, ja 32%, et tasub üsna kenasti
 - Kõige takistavamad tegurid äris olid puhkemajanduse puhul nõudluse hooajalisus ning kõrged „euronõuded“ inventarile ja sisustusele, metsaandide kogumise ja istikute kasvatamise puhul väikene kasumlikkus koos kokkuostuhindade madaluse ja väikese nõudlusega ning metsamaterjalist toodete valmistamise puhul kallid töövahendid, tööjõuprobleem ja taas väike kasumlikkus. (Viimases valdkonnas siiski oli väga vähe üldse

neid, kes mingeid takistusi esile tuua oskasid, sest enamasti tegeldakse tootmisega muude tegevuste kõrvalt)

- Vaatamata väikeettevõtluse madalale tasuvusele olid ettevõtjad küllalt optimistlikud ning enamasti kavatsesid oma tegevust pigem laiendada. Rohkem kui kolmandik ettevõtjaist siiski ei osanud selget vastust anda. Kõige lootusrikkamalt vaadati tulevikku istikukasvatajate grupis
- Oma tegevusala plussideks pidasid ettevõtted eelkõige ala meeldivust, oma huvidega kokkusobivust. Väärtustati ka tihedat sidet loodusega ja juba käimalükatud ettevõtte edasisi madalaid kulusid

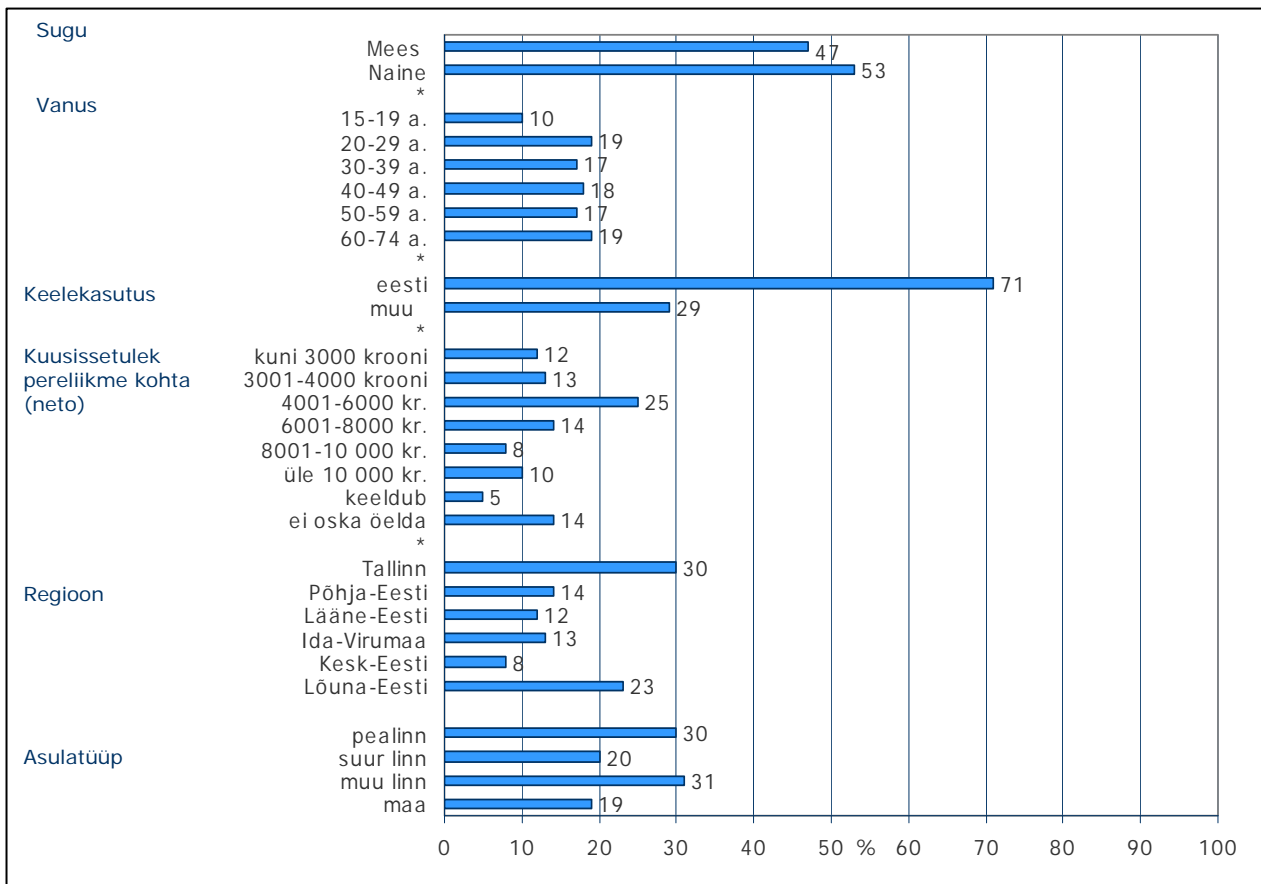
ELANIKKONNAKÜSITLUS

Valim, meetod

- Küsitluse üldkogum on Eesti 15-74-aastane elanikkond (kokku 1 049 486 inimest - ESA, 01.01.2005. andmetel).
 - Valimi suurus on 1000 elanikku üle Eesti. Tulemused on laiendatavad kogu Eesti vastavaealisele elanikkonnale
 - Küsitluspunktid on valitud vastavalt piirkondade asustustihedusele
 - Jälgitud on asustustüüpide ja regioonide tegelikke proportsioone Eestis
 - Leibkondade valikul oli aluseks etteantud stardiaadress valimipunktis
 - Igast valimisse sattunud leibkonnast on küsitatud ühte inimest, lähtudes noorema mehe reeglist
 - Küsitlustulemused on kaalutud vastavusse riiklike statistikaandmetega elanikkonna soolise ja vanuselise jagunemise kohta
 - Üldtulemuste maksimaalne lubatud statistiline kõikumine on 3,1%, taustrühmades võib see olla suurem
-
- Küsitlus viidi läbi Omnibussi keskkonnas silmast silma küsitlustena
 - Küsitlusperiood oli 19.08.-7.09.2008
 - Osales 63 intervjuerijat
 - Valimipunkte oli 100
 - Analüüsiks sobivaid ankeete oli 995, milleks tehti 2583 kontakti

Vastajaskonna struktuur

Kõik vastajad n=995

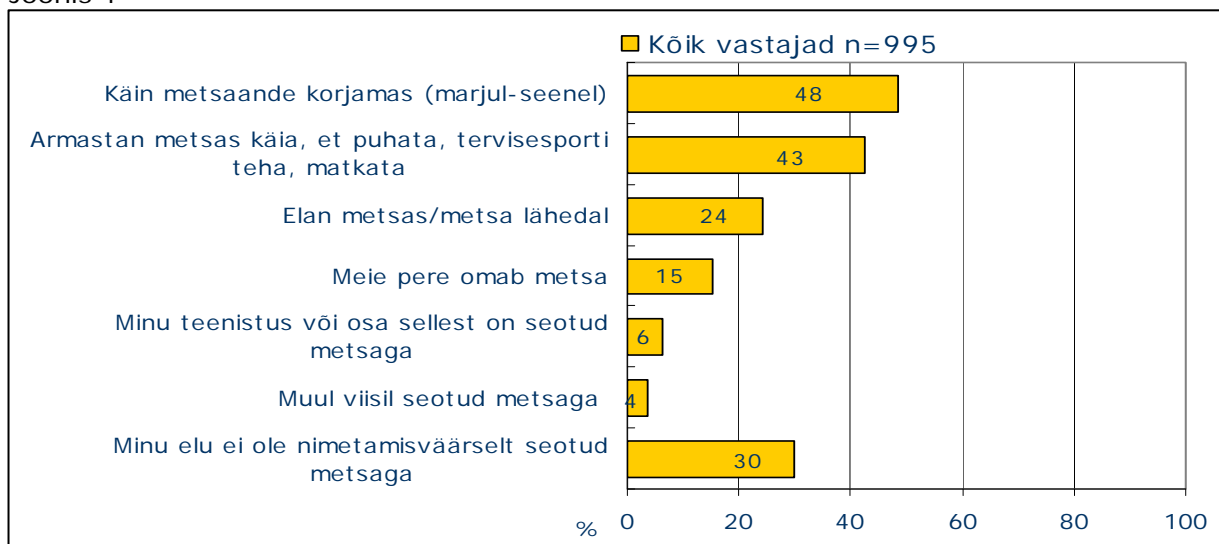
1 KONTAKTID METSAGA

1.1 Kuidas on vastajate elu metsaga seotud?

„Kuidas on teie elu metsaga seotud?“

70% 15-74-aastasest elanikkonnast pidas oma elu mingil kombel metsaga seotuks.

Joonis 1

Nagu jooniselt näha, olid kõige levinumad metsaga suhtlemise viisid marjul-seenel või lihtsalt metsas käimine – sportimine, matkamine, jalutamine.

15% vastanud peredest olid metsaomanikud, 6% olid metsaga seotud oma sissetulekute kaudu.

Inimesi, kelle praeguses elus mets mingit rolli ei mängi, oli keskmisest enam pensionäride (40%), mitte-eestlaste (39%) ja tallinlaste seas (37%). Kõige enam olid metsaga seotud ootuspäraselt maaelanikud, Kesk-Eesti elanikud ja Põhja-Eesti maakondade (st välja arvatud Tallinn ja Ida-Virumaa) elanikud. Vanusegruppidest paistsid silma 40-49-aastased, kes on ka kõige innukamad marjul-seenel käijad.

Maaelanikud on arusaadavalt ülejäänutest rohkem metsaga seotud ka teenistuse kaudu – 13%. Üldse ei oma metsaga nimetamisväärselt sidet 17% maaelanikest.

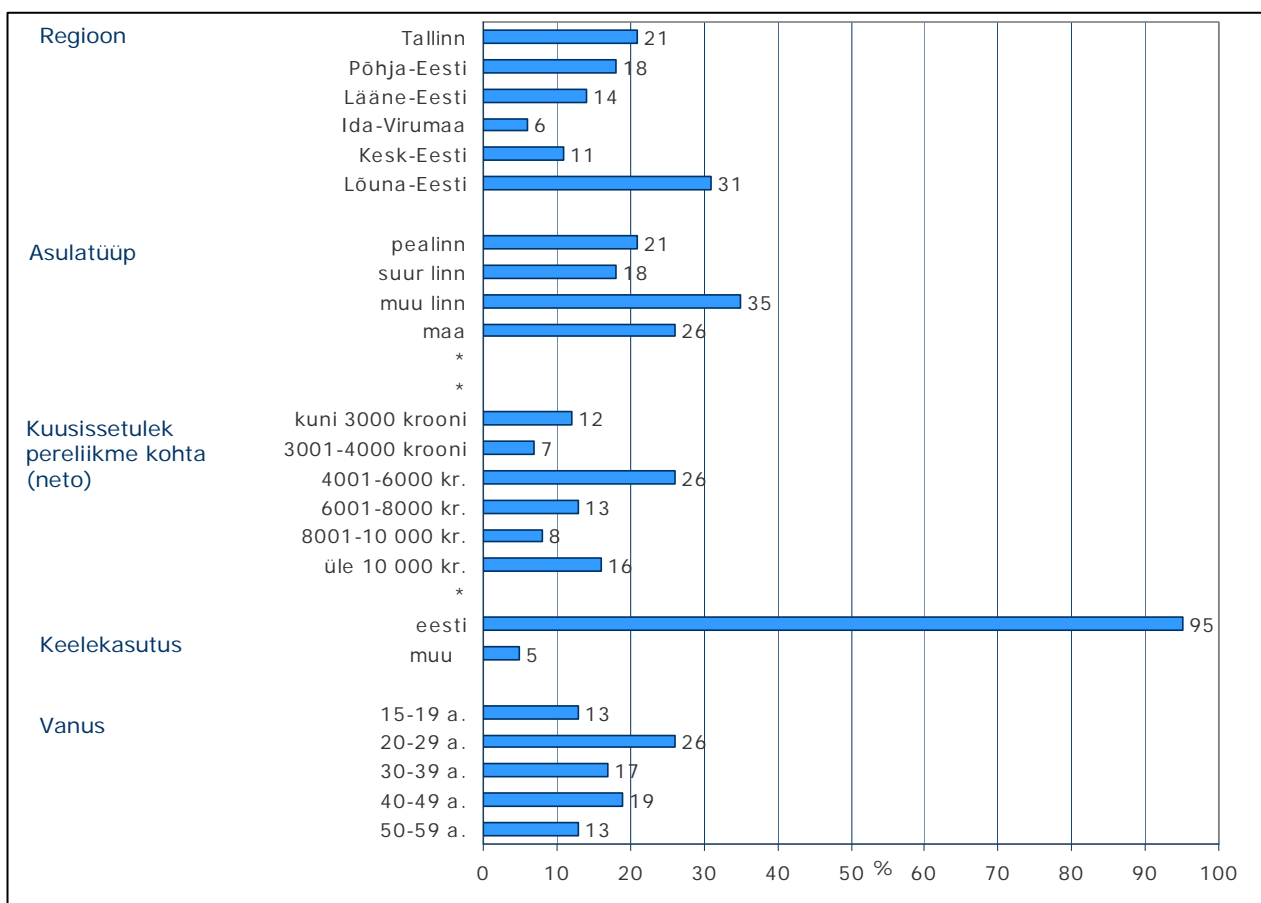
1.2 Metsaomanikud

Nagu öeldud, moodustasid vastajad, kelle pere omab metsa, 15% elanikkonnast. Metsaomanikest kõige suurem osa elab väikelinnades (35%), regioonidest Lõuna-Eestis (31%). Järgmine suurem metsaomanike kontsentratsioon on Tallinnas (21%). Metsaomanike seas on maaelanikke 26%.

Kõige vähem on metsaomanike seas Ida-Virumaa elanikke.

Joonis 2 **Metsaomanike struktuur.**

Pere omab metsa n=153

Kuigi metsaomanike seas oli maaelanikke vähem kui linnaelanikke (sest ka elanikkonnas on linlastel suur ülekaal), oli maaelanike grupis metsaomanike osakaal siiski suurem kui muude asulatüüpide puhul. Nii omab metsa maaelanikest 21%, tallinlastest 11%, väikelinnade elanikest 18%.

Metsaomanikke oli eestlaste seas eelduspäraselt palju rohkem kui mitte-eestlaste seas: 21% versus 2%.

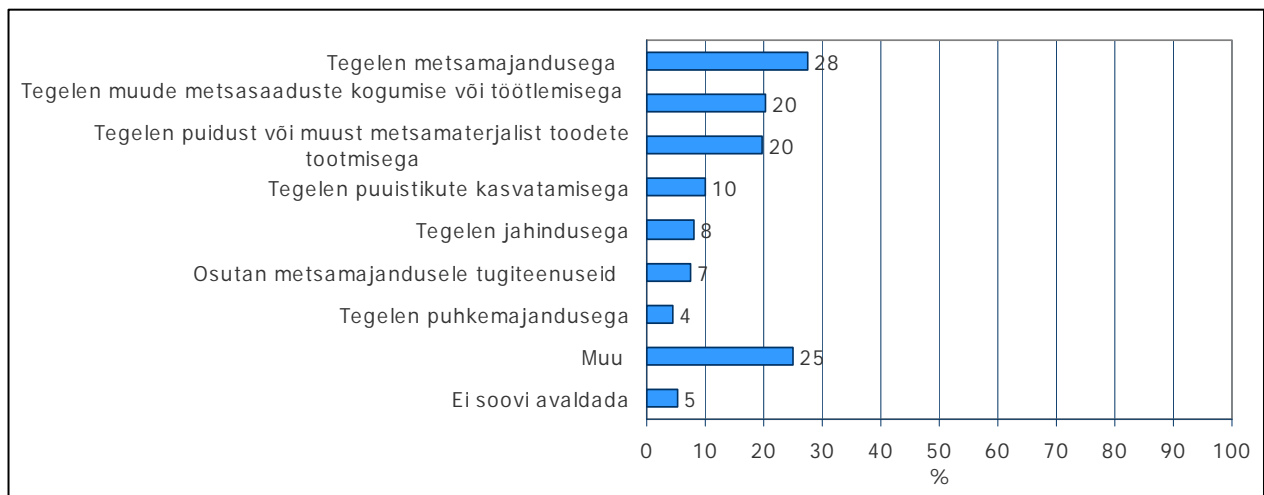
1.3 Metsaga seotud teenistus

„Kuidas on teie teenistus metsaga seotud?“

Metsaga oli teenistuse kaudu täielikult või osaliselt seotud 6% elanikkonnast (vähemalt väidetavalt). Keskmisest sagedamini oli selliseid inimesi maaelanike (13%), Põhja-Eesti elanike (13%) ja oskustöölise või masinajuhtide (11%) seas. Metsaomanikest mainis metsast saadavat teenistust vaid 9%, (kuigi eraldi metsaomanike küsitlusest selgus, et metsa on müünud viimase 12 kuu jooksul ligi pooled küsitletud metsaomanikest).

Joonis 3 Kuidas on teenistus seotud metsaga?

Teenistus on täielikult või osaliselt seotud metsaga n=63

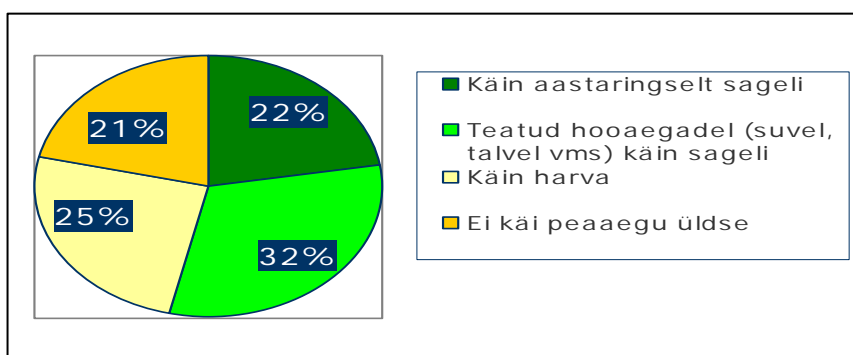

Nii maaelanike kui oskustöölise/masinajuhtide seas oli teenistus kõige sagedamini (kolmandikul juhtudest) seotud metsamajandusega.

1.4 Metsas käimise sagedus

„ Kas peate end sagedaseks metsaskäijaks?“

Joonis 4. Kõik vastajad n=995

Veidi üle poole elanikkonnast käib metsas pidevalt või hooajaliselt sageli, ca viiendik ei käi seal üldse.

Põhilised erinevused olenevalt vastajate vanusest avaldusid kõige nooremate (15-19 a.) ja kõige vanemate (üle 60 a.) käitumises. Noorte grupis oli keskmisest rohkem nii neid, kes aastaringselt metsas käivad (29%), aga ka keskmisest tunduvalt enam neid, kes sinna satuvad üpris harva (39%). Liites neile noored, kes metsas peaaegu üldse ei käi (13%), selgub kahetsusväärset, et rohkem kui pool keskkooli-ealistest noortest peaaegu ei puutugi metsaga kokku.

Üle-60-aastastest vastajatest ei käi metsas peaaegu üldse 39% ja käib harva 19% - seega kokku 58%. Välja arvatud 15-19-aastased, oli kõigis vanusegruppides esikohal metsakülastamine hooajati. Kõige rohkem oli hooajalist metsakülastust Lõuna-Eestis.

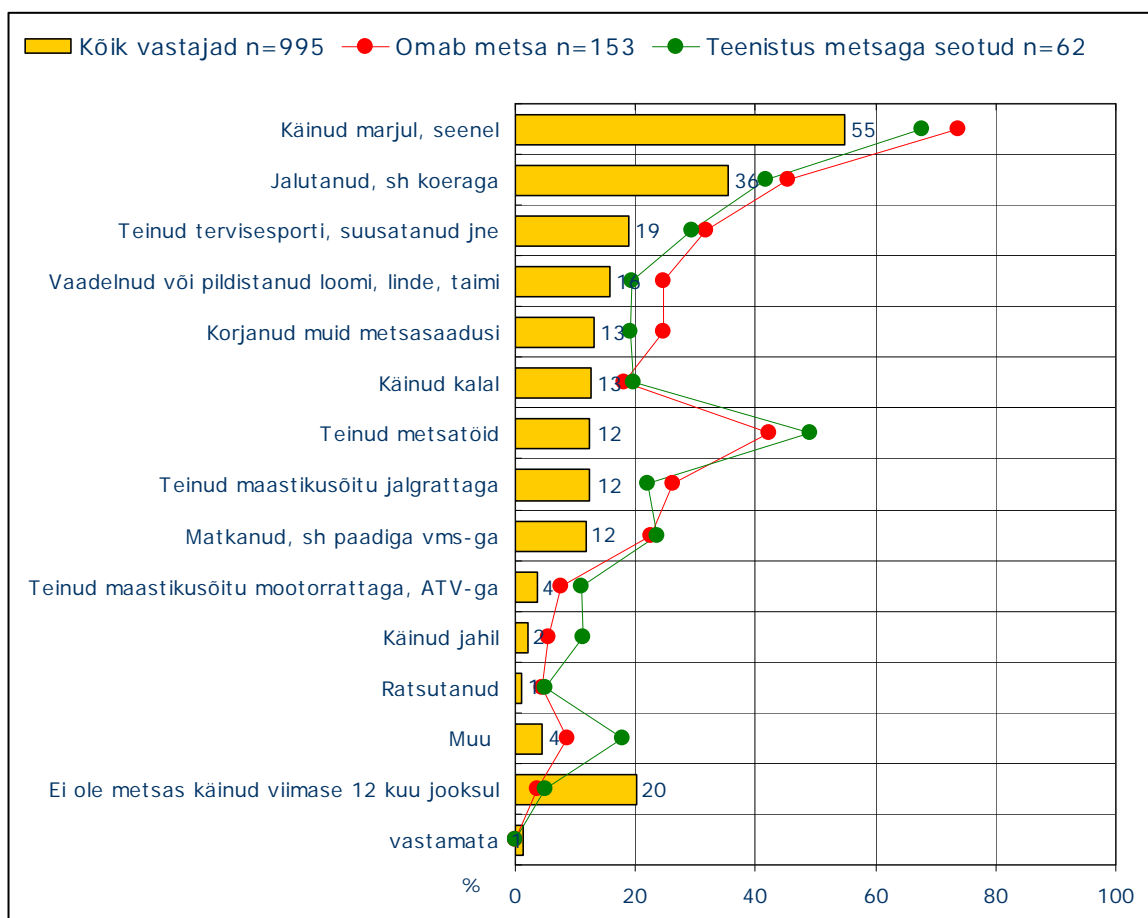
Nagu enamuses muudeski taustrühmades, nii ka maaelanike seas oli esikohal hooajaline metsas käimine.

Metsaomanikest siiski käib metsas aastaringselt suurem osa kui hooajaliselt (39%/37%). ¼ metsaomanikest (või nende pereliikmeid) aga käivad metsas harva või üldse mitte.

1.5 Põhilised tegevused metsas

„ Millega alljärgnevast olete tegelnud metsas viimase 12 kuu jooksul?“

Joonis 5. n=kõik vastajad

Nagu jooniselt näha ja eespoolgi mainitud, on suurim osa, üle poole elanikkonnast viimase 12 kuu jooksul puutunud metsaga kokku tänu marjul-seenel käimisele, kolmandik aga jalutuskäikudele.

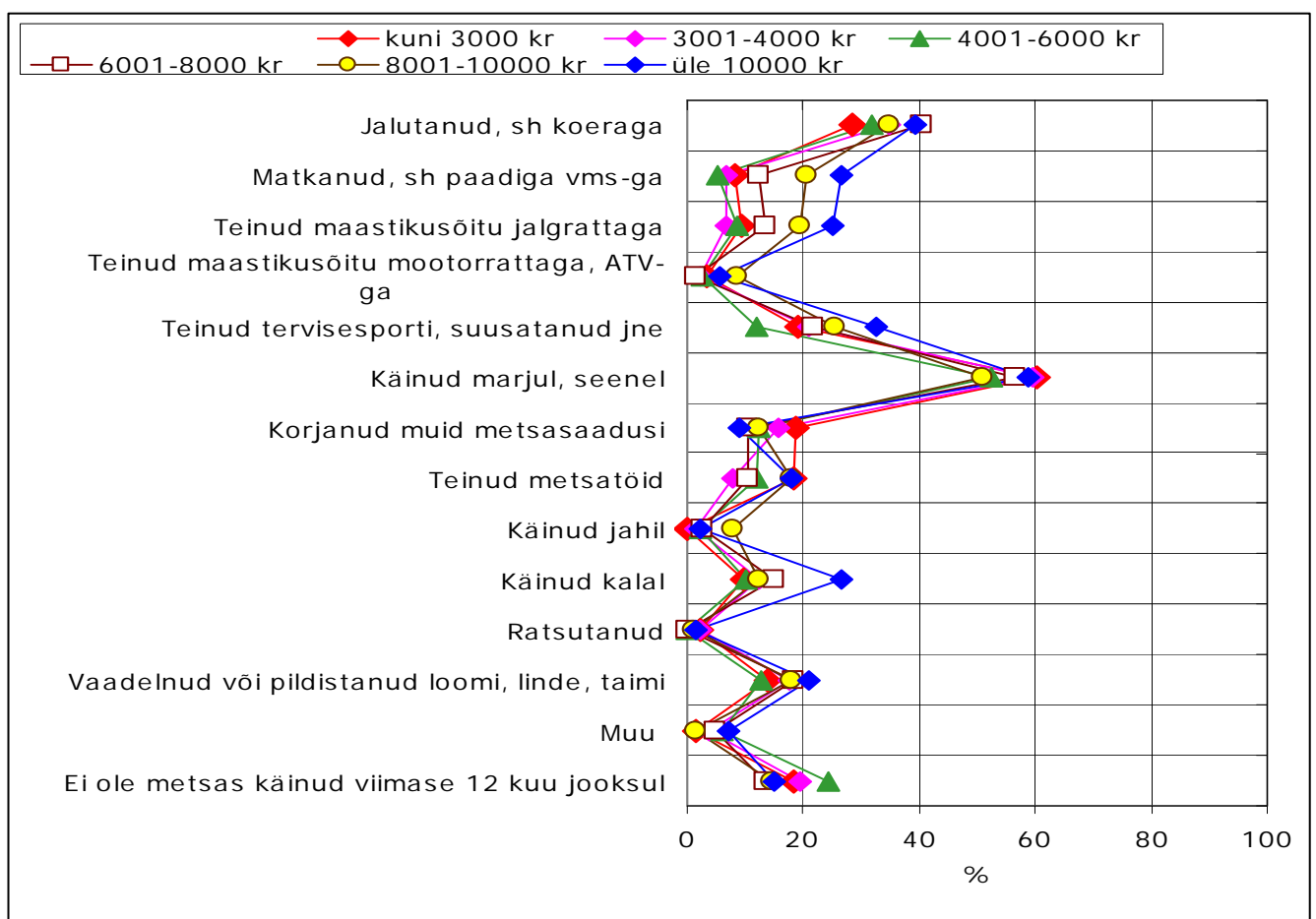
Eelduspäraselt harrastatakse kõiki loetletud tegevusi keskmisest rohkem metsaomanike või nende isikute seas, kelle teenistus on metsaga seotud. Viimases grupis tegeldakse võrreldes (muude) metsaomanikega arvukamalt metsatöödega või peetakse jahti.

Ei ole mingi üllatus, et kõik sportlikumad alad on nooremate vastajate seas märksa levinumad kui vanemate seas. Väärib märkimist, et jalgrattaga maastikusõit on kõige sagedasem 30-39-aastaste, metsatööd ja matkamine 20-29-aastaste, fauna ja flora vaatlemine ja pildistamine 15-19-aastaste seas. Marjul-seenel käimises ei ole nooremad vastajad esirinnas, ent ega vanematest palju maha ka ei jää – see tegevus on kõige levinud metsaga suhtlemisviis kõigis vanuseastmetes ja ka muudes taustrühmades.

Enamust harrastusi, eriti metsatöid on kõige sagedamini mainitud Kesk-Eestis, kõige harvemini Ida-Virumaal.

Sportlikumad harrastused on seotud peale vastajate nooruse teataval määral ka nende rahakotiga: matkamine, paadisõit, tervisesport, jalgrattasõit ja eriti kalastamine on suurema sissetulekuga (üle 10 000 kr. pereliikme kohta) vastajate seas sagedasem kui vaesema rahva seas.

Joonis 6. Harrastused viimase 12 kuu jooksul metsas sissetulekute lõikes pereliikme kohta kuus

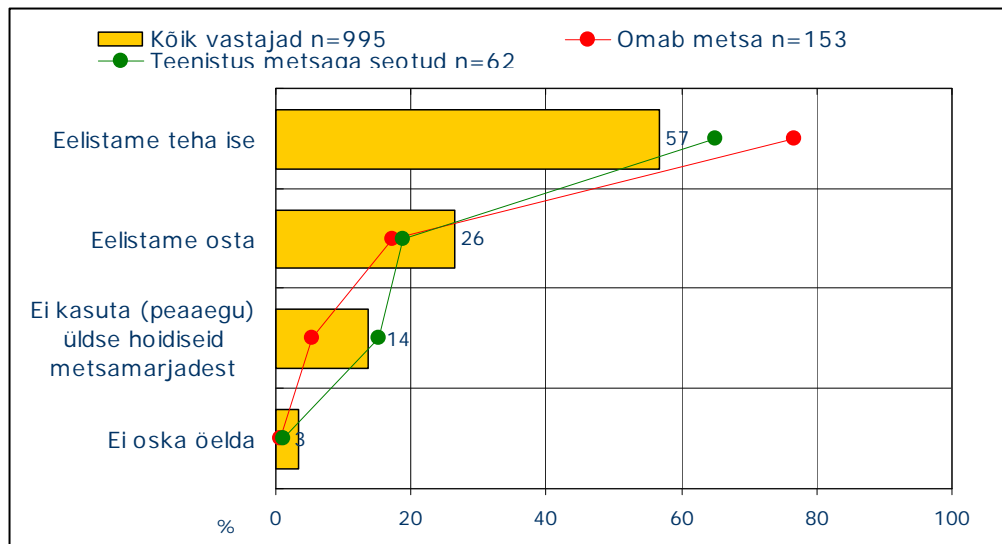

2 METSAANNID

2.1 Hoidised metsamarjadest

„Kas teie peres eelistatakse teha ise hoidiseid eesti metsamarjadest või pigem osta valmishoidiseid?“

Joonis 7

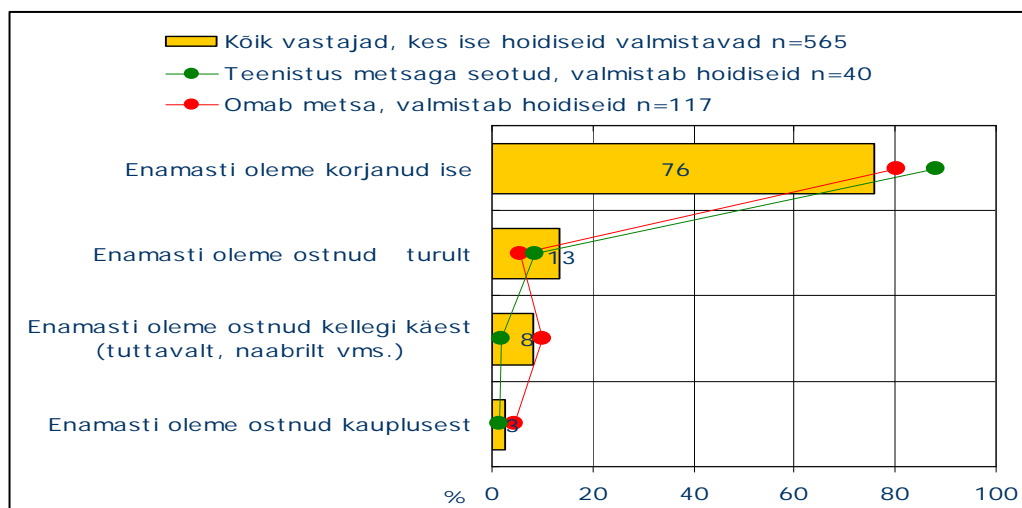
Enamus elanikkonnast – 57%- eelistab metsamarjahoidiseid teha kodus.

Isetegemine oli esikohal kõigis taustrühmades, kuigi proportsioonid mõnevõrra erinesid. Küllalt suur vahe oli eestlaste ja mitte-eestlaste käitumises: eestlastest teeb ise metsamarjahoidiseid 60%, mitte-eestlastest 48%.

Ostjaid oli kõige enam Tallinnas (41%), moosikeetjaid Lõuna-Eestis (66%) ja asulatüüpidest maal (67%). Väikelinnades oli rohkesti nii neid, kes keedavad ise, kui ka neid, kes üldse metsamarjahoidiseid ei tee (19%) – ilmselt kasutatakse pigem koduaiamarju. Metsaomanike seas oli isetegijate protsent muidugi kõige suurem (77%), samas oli ka selles grupis mõnevõrra nii ostjaid (17%) kui ka neid, kes üldse metsamarjahoidiseid ei pruugi (5%).

Vastajatelt, kes hoidiseid ise teevad, küsiti, kas marjad korjatakse ise või ostetakse ja kust ostetakse.

Joonis 8

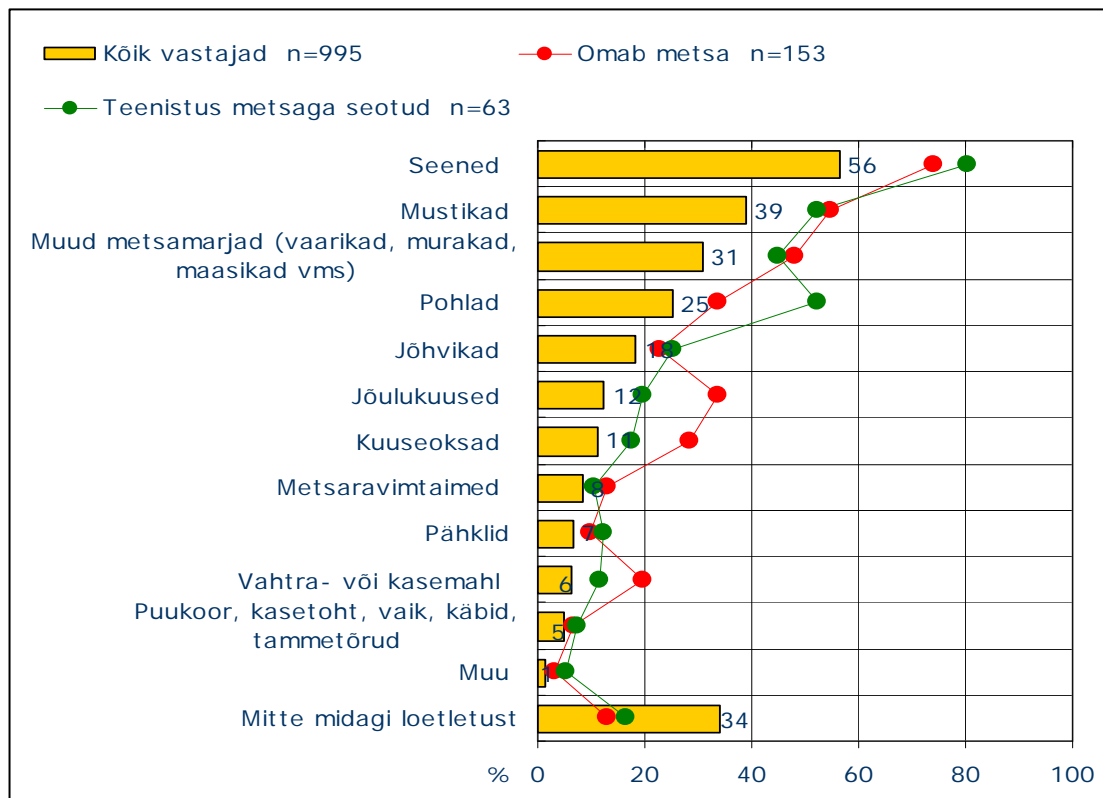

Enamus- 3/4 – elanikest, kes kodus hoidiseid valmistavad, korjavad marjad metsast ise. Kauplusest marjade ostjaid oli kaduvväike protsent, turu roll oli siiski arvestatav. Marjade turult ostjaid oli kõige enam Tallinnas – 29% hoidistevalmistajast. Keskmisest sagedamini ostetakse moosimarju turult ka Ida-Virumaal (19%).

2.2 Viimase 12 kuu jooksul korjatud metsaannid

„Missuguseid metsaande olete teie või teie pere korjanud viimase 12 kuu jooksul?“

Joonis 9

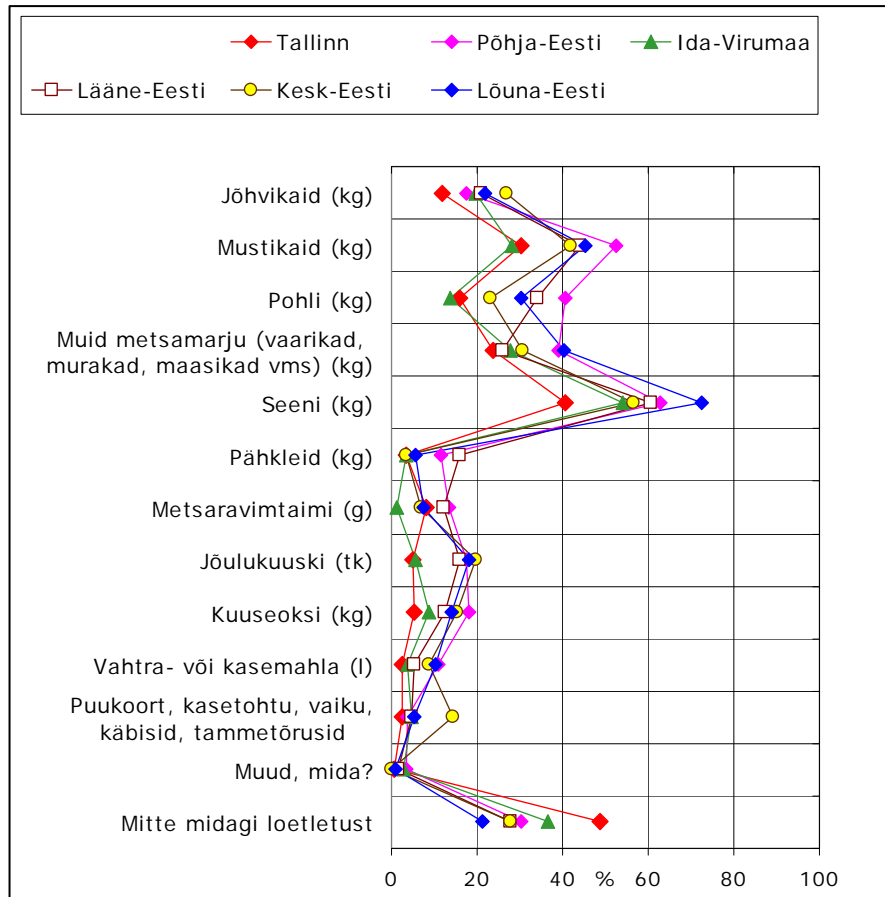

¾ elanikkonnast on aasta jooksul korjanud mingeidki metsaande. Kõige laiemad massid, rohkem kui pool Eesti elanikest, on käinud seenemetsas. Järgmiseks populaarsemaks artiklikuks on mustikad.

Vastajate seas, kelle teenistus on seotud metsaga, on korjatud muude vastajatega võrreldes silmatorkavalt sagedamini pohli. Metsaomanikest ca kolmandik, taas keskmisest märksa sagedamini, on raiunud/kogunud jõulukuuski, kuuseoksi ja vahtra- või kasemahla.

Põhja-Eestis on keskmisest rohkem inimesi, kes on korjanud mustikaid ja pohli, Lõuna-Eestis aga seeni. Lääne-Eesti paistab silma kerge tendentsiga edestada muid regioone pähklitega.

Joonis 10 Metsaadide korjamine regiooniti

Korjatud metsasaaduste koguseid elanikkonnas on küllalt riskantne välja arvutada: vastajad on andnud kogused hinnanguliselt (vastates „ kuni 10 kg, 4-6 kg jne.), teatud osa ei osanud üldse kogust välja pakkuda ning kilogramme kogu elanikkonnale laiendades peab meeles pidama, et tulemustel on ka $\pm 3,1\%$ lubatud kõikumine. Peale selle on ka andmed leibkondade arvu kohta Eestis küllalt vanad (2002.a.), kuna värskemad rahvaloendust ei ole olnud.

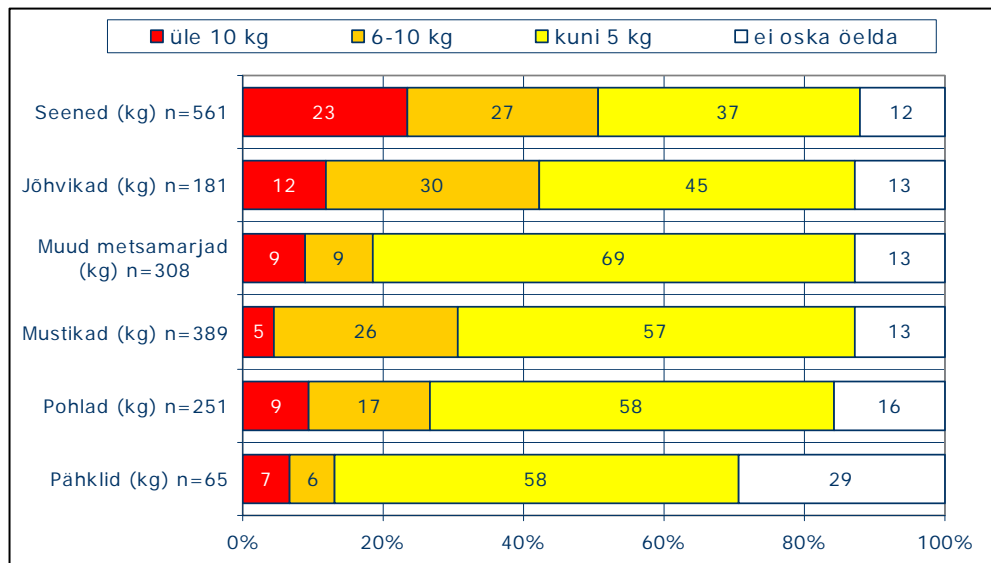
Väga laiades ja hügustes piirides võib tuletada, et viimase 12 kuu (aug.2007-aug.2008) jooksul korjati Eestis:

Seenid	2 984 t
Mustikaid	1 267 t
Pohli	930 t
Muid marju, nagu maasikad, vaarikad, murakad jne.	896 t
Jõhvikaid	756 t
Pähkleid	115 t
Jõulukuuski	110 000 tk.
Kuuseoksi	1 178 t
Vahtra- ja kasemahla	6 290 hektoliitrit

Leibkondade arv Eestis, millega arvutamisel opereeriti, on 582 089 (Statistikaamet, 24.05.2002).

Joonis 11 demonstreerib, kuidas süstematiseeritud kogused jagunesid nende vastajate puhul, kes midagi korjasid:

Joonis 11 n=korjas antud liiki

Nagu jooniselt näha, olid korjatavad kogused enamasti küllalt tagasihoidlikud – kuni 5 kg. Vastajate puhul, kelle teenistus on seotud metsaga, olid korjatud kogused keskmisest suuremad eeskätt jõhvikate, pohlade ja seente osas.

Metsaandide müümise kohta laekusid küsitlusega väga tagasihoidlikud andmed. (Kuna teema on hell, ei saa neid vastuseid usaldada). Vaid 1% vastajatest tunnistas, et midagi müüdi. Kõige enam käis see pohlade kohta, kusjuures kogused jäid 25-30 kg piiridesse. Jõhvikate ja mustikate puhul küündisid maksimumkogused 70 kg-ni, miinimum – 10 kg.

2.3 Takistused, mis segavad metsaandide müüki

„Kas te müüksite metsaande või müüksite senisest rohkem, kui tingimused oleksid sobivamad? Missugused tingimused takistavad teid?“

Huvi elanikkonnas metsasaadusi müüa on üsna väike – 83% vastajaskonnast teatas selge sõnaga, et nende pere ei ole huvitatud müügist, 5% ei osanud seisukohta võtta.

Põhilised takistused: liiga väikesed saagid, väike kasumlikkus, madalad kokkuostuhinnad.

Vastajate seas, kelle teenistus on metsaga seotud, oli esikohal madalate kokkuostuhindade motiiv.

Vastajate poolt juurdekirjutatud lisapõhjendustest olid põhilised ajapuudus ja vanus või halb tervis. Muud:

Euro-nõuded

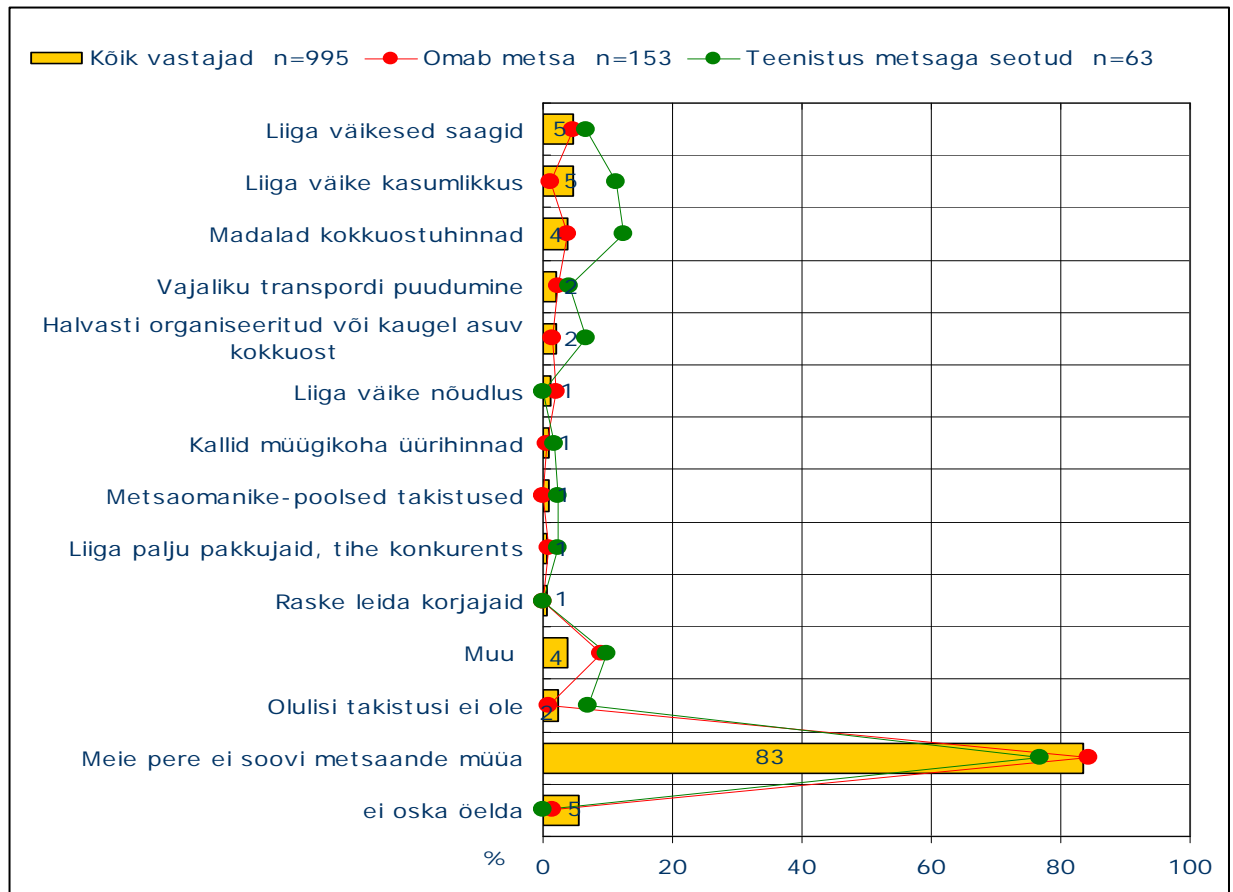
Hirm eksimise ees, võib tekkida puudujääk

Meie isiklikus metsas ei ole marju ja seeni (väga kuiv maa)

Pole transporti, ei tea kus seened kasvavad

Puudub oma transport

Joonis 12

Liiga väikesi saake mainiti keskmisest sagedamini Põhja-Eestis (10%), madalaid kokkuostuhindu (9%) ja väikest kasumlikkust (10%) Lõuna-Eestis. Maaelanike seas mainiti sagedamini kokkuostu kaugust või halba organiseeritust (6%), väikelinnades väikest kasumlikkust (8%). Tallinna vastajate seas oli keskmisest rohkem neid, kes ei soovi müügiga tegelda - 91%. Metsaga seotud teenistust omavate vastajate seas oli keskmisest tunduvalt rohkem toodud esile madalaid kokkuostuhindu (12%).

3 LOODUSTURISM

3.1 Loodusturismiga tegelemine

„Kas olete viimase 12 kuu jooksul harrastanud loodusturismi, st viibinud järgmistel ettevalmistatud puhkealadel?“

Nii või teisiti on loodusturismiga aasta jooksul kokku puutunud veidi üle kolmandiku (37%) elanikkonnast. Eestlaste seas on selliseid inimesi märksa enam kui mitte-eestlaste seas (vast. 42%/30%).

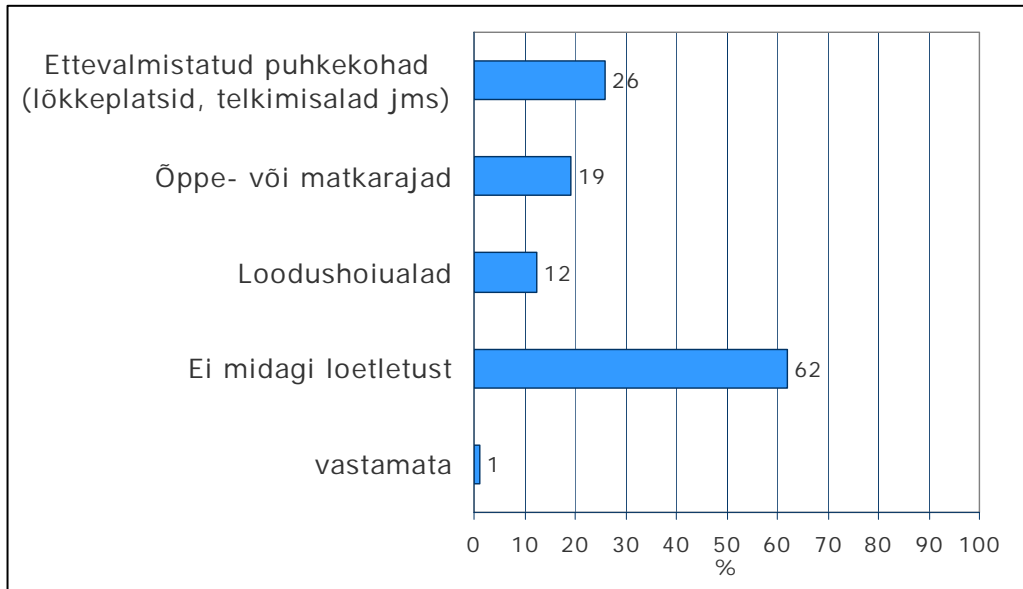
Kõige suurem osa elanikest (26%) on viibinud ettevalmistatud puhkekohtades.

Arusaadavalt on loodusturismiga seotu omasem nooremalele vastajaile, eriti lökked, telgid jms. Nii on ettevalmistatud puhkekohtadel viibinud aasta jooksul üle kolmandiku 15-39-aastastest. Vanemate inimeste puhul on harrastajaid vähem, kusjuures pisut rohkem kui muude liikidega on üle-60-aastaste seas tegu õppe- ja matkaradadega (7%).

Õppe- ja matkaradadel käinuid on eestlaste seas märksa rohkem kui mitte-eestlaste seas (vast. 24%/7%). Muude taustrühmadega võrreldes on seda liiki loodusturismi harrastatud rohkem Kesk-Eesti elanike, metsaomanike, kõrgharidusega vastajate ning juhtide-spetsialistide seas.

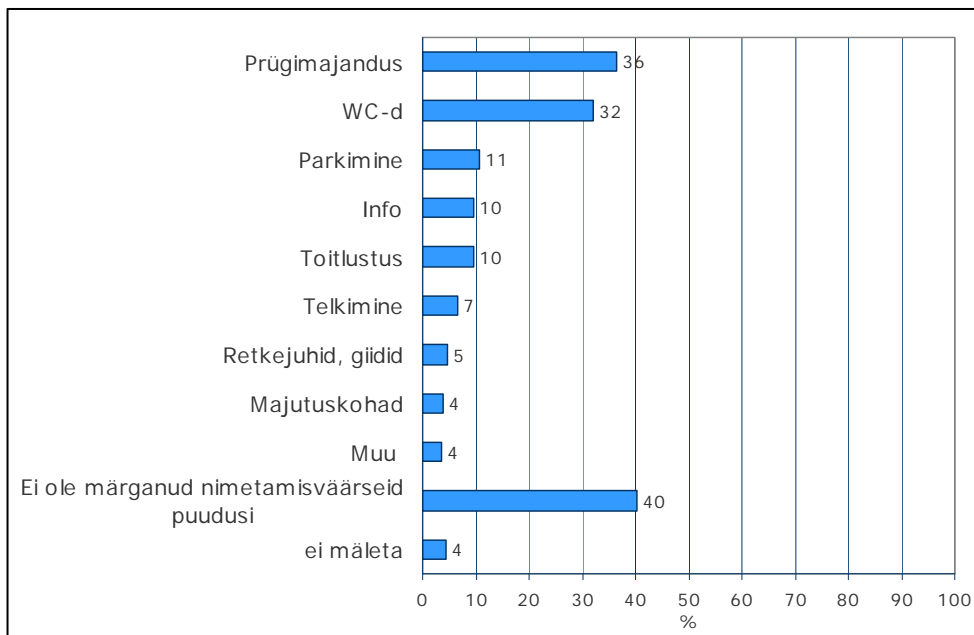
Loodushoiualadel on viibinud kõige enam metsaomanikud ja maaelanikud - ligi veerand neist.

Joonis 13. Kõik vastajad n=995

3.2 Täheldatud puudused külastatud puhkealadel

Joonis 14. Harrastanud loodusturismi viimase 12 kuu jooksul n=369

44% loodusturismi harrastanud vastajatest ei mäletanud, et oleksid märganud mingeid häirivaid tegureid, 56% aga meenutasid üht-teist mainimisväärset.

Kõige enam on inimesi häirinud korra- ja puhtuseprobleemid: prügimajandus ja WC-de olukord või puudumine, mida tõi esile ca kolmandik turistidest-matkajatest.

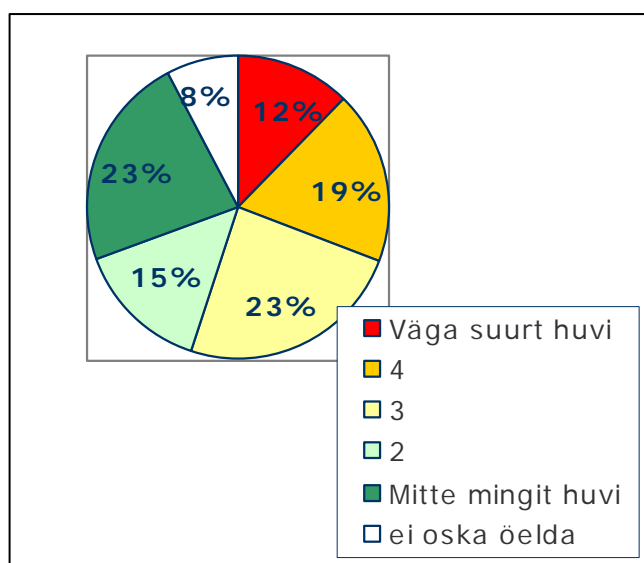
Kõige vähem on puudusi leidnud Lääne-Eesti vastajad, kõige enam Põhja-Eesti omad. Viimaste seas on keskmisest tunduvalt sagedamini (17%) mainitud puudusi seoses majutuskohtadega.

Mitte-eestlaste seas on viidatud keskmisest märksa sagedamini WC-de küsimusele (50%). Noorimate vastajate (15-19 a.) seas on keskmisest mitu korda sagedamini (17%) mainitud parandamist vajavat olukorda retkejuhtide/giididega. Üldiselt langeb kriitilisus vanuse tõusuga. Üle 60-aastaste seas on keskmisest veidi rohkem probleeme infoga puhkekohtadel.

3.3 Huvi organiseeritud loodusturismi vastu

„Mil määral pakub organiseeritud loodusturism teile huvi? Hinnake seda 5-pallisel skaalal.“

Joonis 15. Kõik vastajad n=995

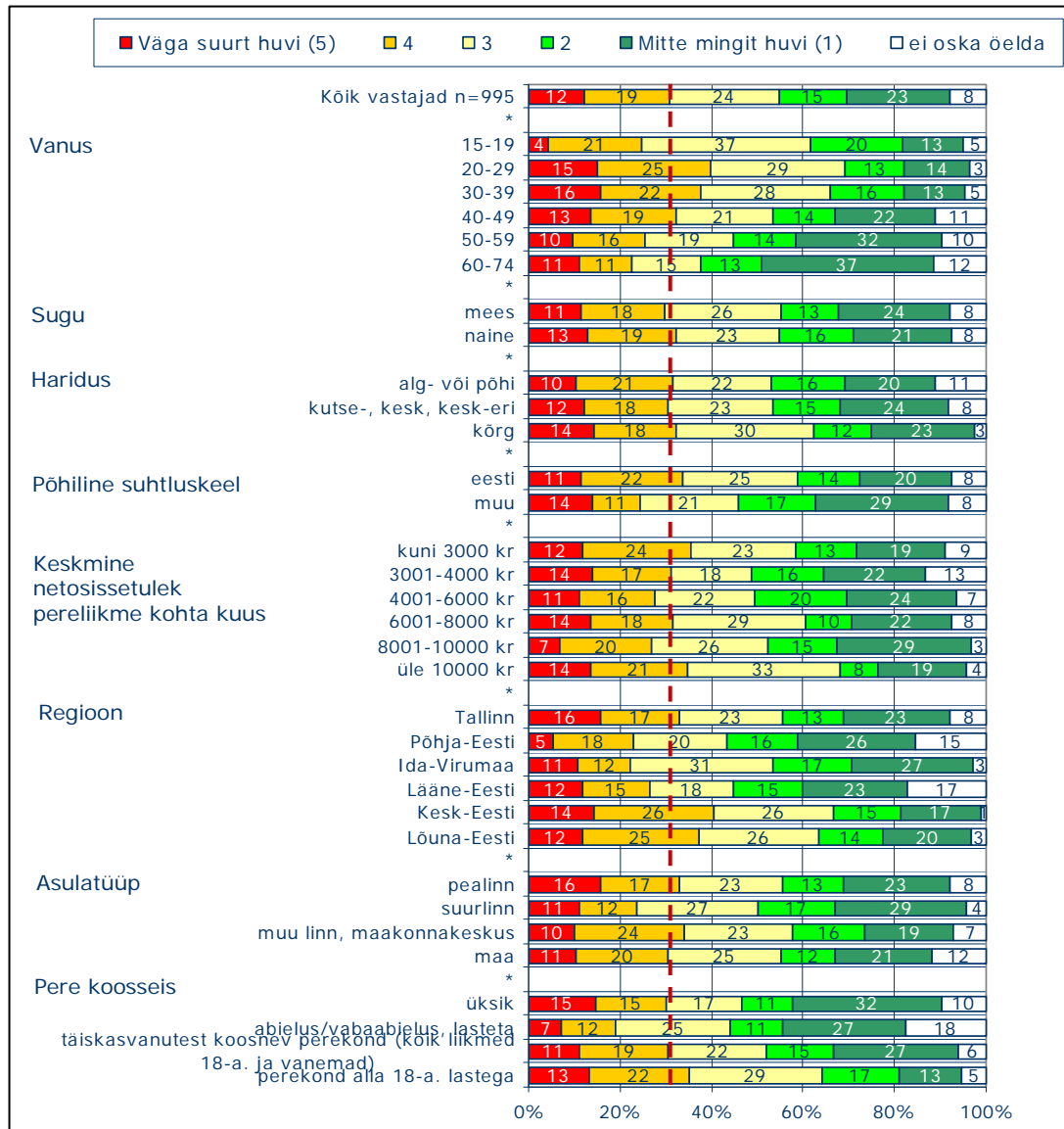
Jooniselt saab kokku arvutada, et elavat huvi organiseeritud loodusturismi vastu tunneb ligi kolmandik ning leiget või mitte mingit huvi veidi rohkem kui kolmandik elanikkonnast.

Taustrühmade lõikes huvi mõnevõrra erineb. Seda demonstreerib joonis 16, kus fookuses on vastajad, kes tunnevad suurt või väga suurt huvi.

Sealt näeme, et huvipuudust on keskmisest märkimisväärselt rohkem 15-19-aastaste noorte seas, ent juba järgmises vanusegrupis on see väga oluliselt tõusnud ning põhiline organiseeritud loodusturismi sihtrühm on 20-39-aastased.

Piirkondadest on huvi keskmisest madalam Põhja-Eesti maakondades ja Ida-Virumaal. Peretüüpidest on huvi väiksem lasteta paaride puhul, kõige erksam aga üksikute ja alaealiste lastega perede puhul.

Mitte-eestlaste hulgas on keskmine huvi madalam, samas väga huvitatute osakaal (14%) veidi suuremgi kui eestlaste (11%) seas.

Joonis 16. **Huvitatute profiil.** n=vastajaid antud taustrühmas

3.4 Milliseid loodusturismiga seotud teenuseid ei pakuta piisavalt?

„Kas on mingeid loodusturismiga seotud teenuseid, mis teid huvitaksid, ent seni Eestis ei pakuta või pakutakse liiga vähe?“

Vastajatel oli võimalus vabas vormis omapoolseid ettepanekuid teha. Täielik nimekirja väljakirjutustest on elanikkonnaküsitluse aruande lisa 1 (lk. 31).

Summeerituna jagunesid ettepanekud laias laastus järgmiselt:

	kordi
Rohkem infot, sh vöörkeeltes	12
Organiseeritud ekskursioonid, grupimatkad	12
Veega seotud tegevused (kalastus, paadi- ja kanuumatkad, sukeldumine)	12
Majutus	7
WC, puhtus	5

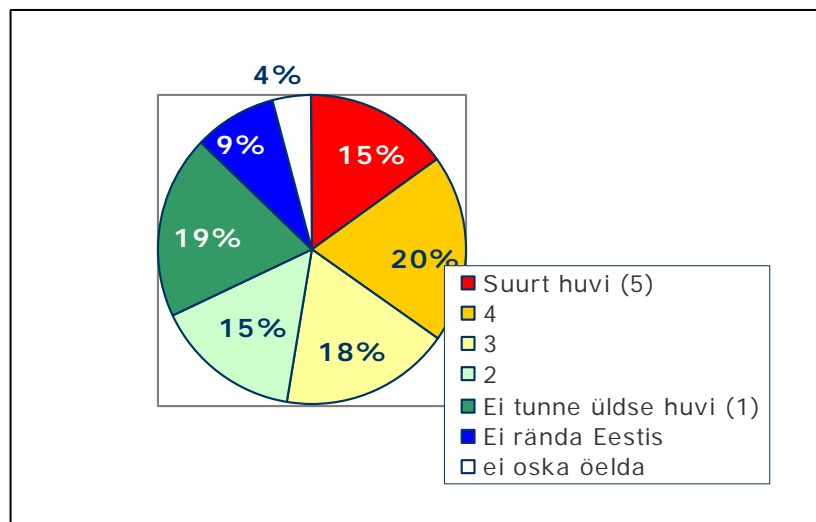
Giiditeenused	3
Jaht, sh veretu	3
Seiklusmatkad, -rajad	3
Muu	11
Kõik on olemas	14

4 PÄRANDKULTUURI OBJEKTID

4.1 Huvi pärandkultuuri objektide vastu

„Kas rännakutel Eestis tunnete huvi vana-aja eluviisi märkide, nn pärandkultuuri objektide vastu? Need on näiteks piirikivid, ohvrikivid, kadunud külade vahelised metsateed, vanad paekivikeldrid, verstapostid, tõrvaahjud, turbalõikamise kohad jms.. Hinnake 5-pallisel skaalal, kus 5=suurt huvi ja 1=ei tunne üldse huvi“

Joonis 17. Kõik vastajad n=995

Proportsioonid on enam-vähem samad, mis huvis loodusturismi vastus: ca kolmandik elanikkonnast tunneb elavat huvi ja teine kolmandik ei tunne peaaegu üldse huvi.

Igas taustrühmas on nii üht- kui teistsugust suhtumist. Skaala 1-5 keskmise järgi oli huvi keskmisest suurem nooremas keskeas inimeste (20-39 a.), alaealiste lastega perede, kõrgharidusega vastajate, maaelanike seas, regioonidest kõikjal peale Ida-Virumaa, Põhja-Eesti maakondade ja üllatuslikult Lääne-Eesti, kus suur osa vastajaist ei osanud seisukohta võtta. Eriti huvitab pärandkultuur metsaomanikke, kellest 52% hindas oma huvi hinnetega 4+5.

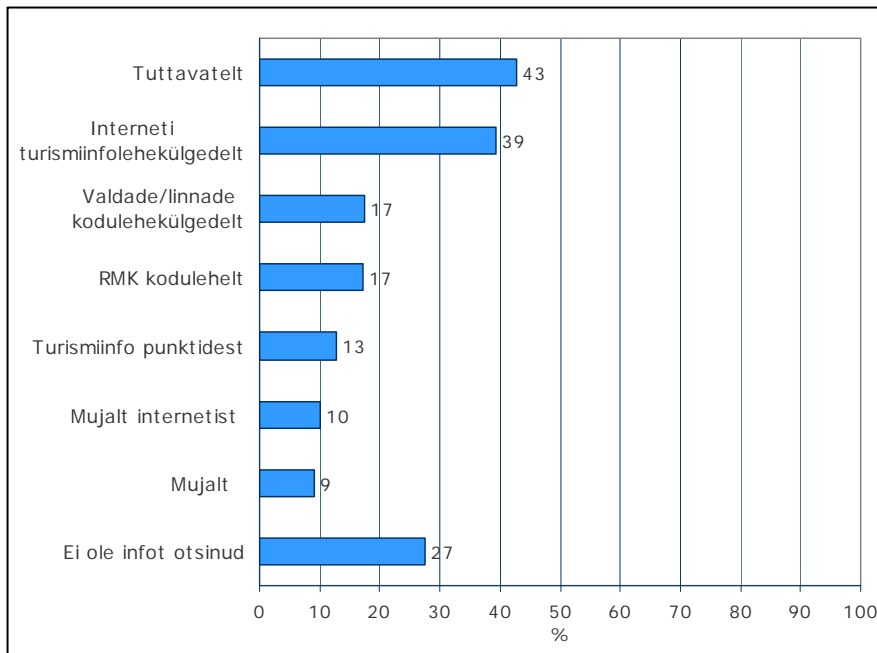
Mitte-eestlaste seas oli keskmine huvi märgatavalt madalam kui eestlaste seas, kuigi 29% muulastest tundis väidetavalt samuti elavat huvi (hinded 4+5), ei tundnud 40% samas huvi samahästi kui üldse. Eestlaste puhul olid vastavad näitajad 37%/32%.

4.2 Infoallikad pärandkultuuri objektidega seotud puhkevõimaluste kohta

„Kust olete põhiliselt otsinud infot pärandkultuuri objektidega seotud puhkevõimaluste kohta?“

See küsimus esitati vastajatele, kes oma huvi pärandkultuuri objektidega seotud puhkevõimaluste vastu hindasid hinnetega 3-5.

Joonis 18. Tunneb huvi pärandkultuuri objektide vastu n=522

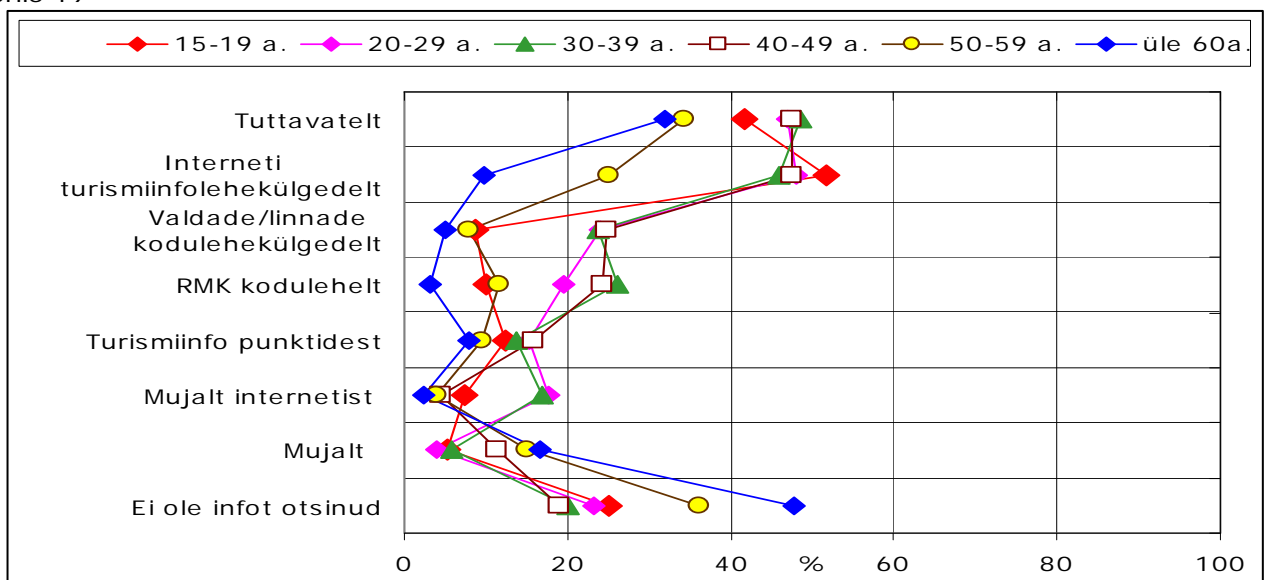

Nagu Eesti elus ikka, liigub kõige usaldusväärsem teave suust-suhu. Olulise kohta on saavutanud interneti turismiinfo-leheküljed.

Üle veerandi huvilistest ei ole spetsiaalselt infot otsinudki.

Infoallikad erinesid vanusegruppide lõikes.

Joonis 19

Noorematel vastajatel oli internet tunduvalt olulisemal kohal kui üle-50-aastastel.

Kõige nooremal grupil (15-19a.) olid turismiinfo leheküljed isegi olulisemal kohal kui sõbrad. Samas oli selles grupis vähe neid, kes otsiksid infot mujalt internetist. RMK koduleht oli tähtsusetult kolmandal kohal 30-39-aastaste seas ning keskealiste puhul üldse sagedasem kui vanemate ja nooremate seas.

Kõrgharidusega vastajate grupis oli esikohal RMK kodulehekülg (52%) ning ka valdade/linnade kodulehed mängisid nende puhul muude haridustasemetega võrreldes palju olulisemat rolli (27%).

Metsaomanikud on kasutanud kõiki kanaleid keskmisest laialdasemalt, võrreldes muude vastajatega olid nende puhul olulisemal kohal ka turismiinfopunktid (21%).

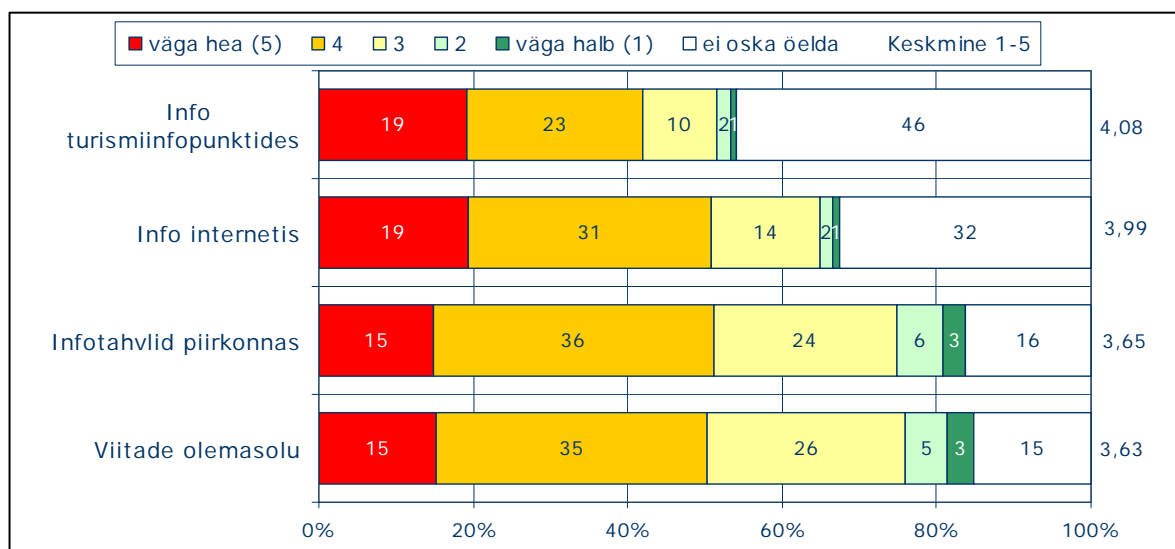
4.3 Hinnang pärandkultuuri objektide ülesleitavusele

„Kas pärandkultuuri objektide ülesleidmine on teie kogemuste järgi kerge olnud? Kuidas te hindate olukorda järgmistes aspektides? Hinnake 5-pallisel skaalal, kus parim hinne on 5.“

Hinnanguid paluti anda jälle neil vastajatel, kes pärandkultuuri objektidega seotud puhkevõimaluste vastu huvi tundsid.

Objektide ülesleitavust hinnati mitmest aspektist.

Joonis 20 Tunnevad huvi pärandkultuuri objektide vastu n=522

Keskmise hinnangu järgi oldi kõige enam rahul infoga turismiinfopunktides, ent ligi pool huvilistest ei osanud selle kanali kohta midagi arvata – ilmselt kokkupuudete puudumise tõttu.

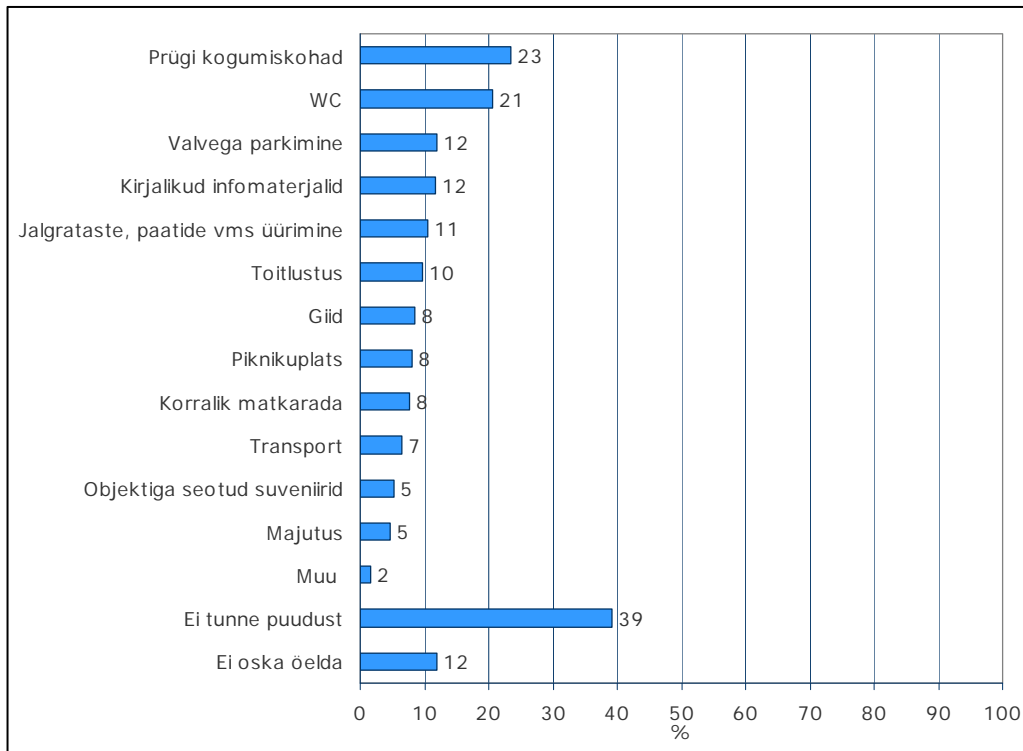
Võib öelda, et olukord info kättesaadavuses on küllalt hea - vaid väike osa vastajaist andis negatiivseid hinnanguid.

Mis puutub infotahvlitesse ja viitadesse, siis kõige paremad keskmised hinnangud anti Kesk- ja Lõuna-Eestis, kõige madalamad Ida-Virumaal. Interneti ja turismiinfopunktidega oldi Ida-Virumaal omakorda üpris rahul.

4.4 Puudus pärandkultuuri objektidega seotud teenustest

„Kas te oma kogemuste järgi olete tundnud puudust mingitest pärandkultuuriobjektidega seotud turismiteenustest või –toodetest? Kui jah, siis millistest“

Joonis 21 n=tunnevad huvi pärandkultuuri objektide vastu

Teenuste pingerida kordas põhipunktides juba küsitud teemat (mis puudusi on märganud seoses loodusturismiga). Endiselt on pingerea esitsas puhtuse ja korraga seotu. Rohkem kui iga 10. vastaja sooviks ka kirjalikke infomaterjale ja mingit kontrolli üksijäetud auto üle. Lahtiste vastustena lisati:

Keelebarjäär

Pole äraviijat

Märgatavad viidad

Vähe müüakse suveniire

Peale ohvrikivide pole pärandkultuurist peaaegu mingit teavet

Pool huvilistest ei tunne puudust mingite teenuste järele. Kõige rahuldatum oli Kesk-Eesti taustrühm, kõige rohkem soovet ilmutas Ida-Virumaa oma, rõhutades eriti prügiprobleemi.

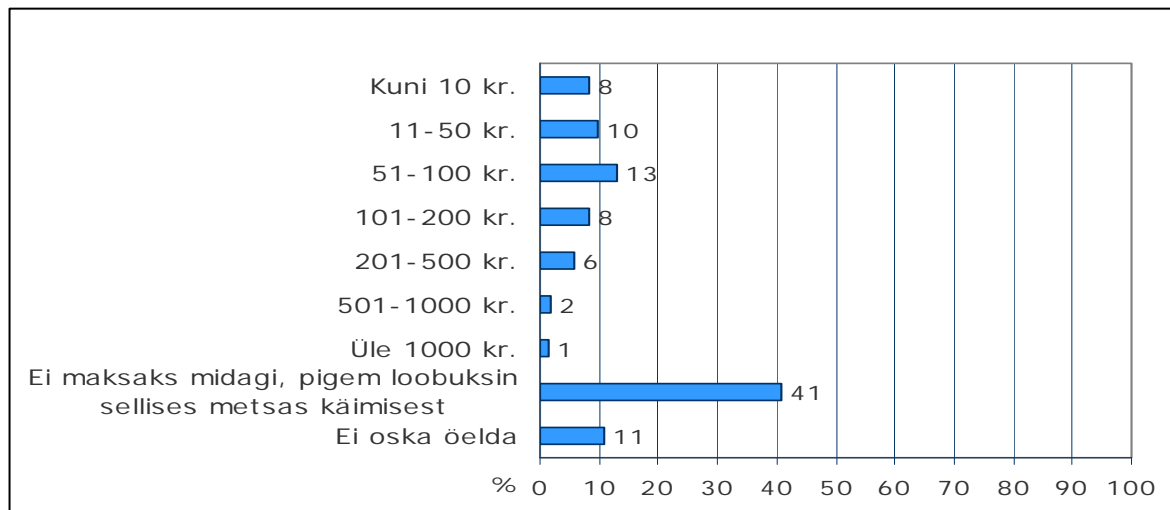
Vanusegruppide lõikes erilisi lahknevusi soovides ei ilmnenud. Kõiki vajadusi mainiti nooremates rühmades sagedamini kui vanemates. 15-19-aastaste rühm eristus ülejäänutest sagedasema sooviga üürida jalgrattaid, paate jms. (22%).

5 IGAMEHEÕIGUS JA PIIRANGUD

5.1 Tasu selle eest, et viibida piiranguteta riigimetsas

„Riigimetsas kehtib nn igameheõigus, st igaühel on õigus viibida metsas ja tegutseda seal loodust kahjustamata – matkata, sportida, korjata metsaande, vaadelda loomi ja linde jne.. Kui selline õigus peaks kaduma, kui palju oleksite valmis aastas oma sissetulekutelt maksma, et teil oleks võimalik metsas olla?“

Joonis 22. Kõik vastajad n=995

Tervelt 2/5 elanikkonnast loobuks pigem metsas käimisest kui käimise eest maksma. Ülejäänutest vaid vähem kui pooled nõustuksid maksma üle 100 krooni aastas, kui sedagi. Võib öelda, et maksjate puhul jääks keskmine vastuvõetav summa 50 ja 100 kr. vahele. Kui aga võtta juurde ka need, kes midagi maksta ei sooviks, tuleks mediaaniks kuni 10 kr. aastas.

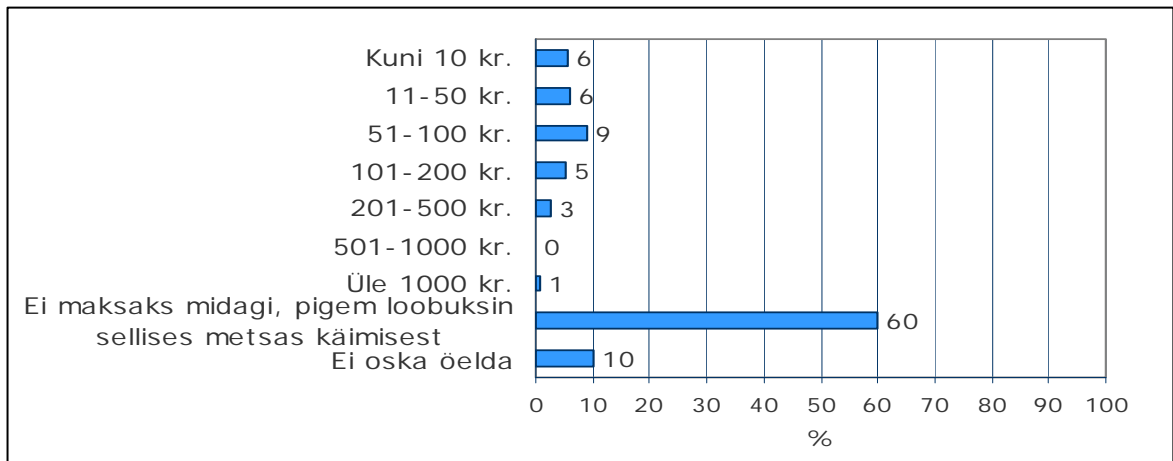
Metsaskäimisest loobujaid oli seda rohkem, mida kõrgem oli vastajate vanus: 15-29-aastaste seast loobuks kolmandik, üle 60-aastaste seast üle poole. Samas hariduse tõusuga või sissetulekute kasvuga valmisolek maksmiseks veidi tõusis. Vastajate seas, kelle pereliikme kohta kuus tuleb netosissetulek üle 10 000 krooni, jätkaks metsas käimata 27%, Eestile kõige tüüpilisemas vahemikus (4000-6000 kr. kuus) – 45%. Kõrgharidusega vastajate puhul oleks loobujaid praeguse arvamuse kohaselt 1/3.

Ka suurima sissetulekuga vastajate puhul oleks keskmine vastuvõetav maks ca 100 kr., kui üldse maksta soostutaks.

5.2 Tasu erametsas piiranguteta liikumise eest

„Eesti seaduste kohaselt võib erametsas liikuda päikesetõusust loojanguni ja kui metsas liikumist keelab vastav tähistus, tuleb omanikult luba küsida. Kui palju oleksite valmis maksta aastas riigile, et erametsades piiranguteta liikuda?“

Joonis 23. Kõik vastajad n=995

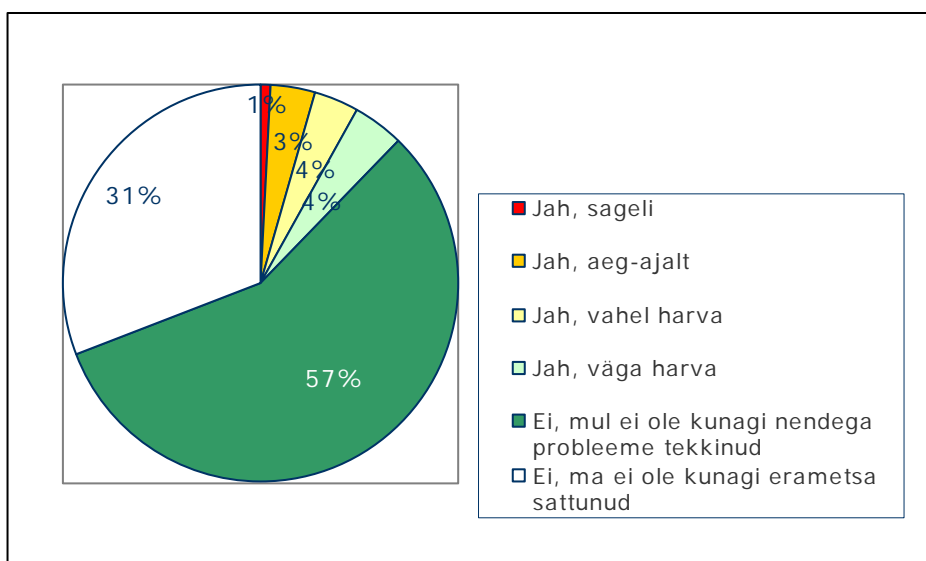

Erametsa puhul oleks metsas käimisest loobujaid veelgi rohkem (60%), kui riigimetsa puhul. Vastajatest, kes maksta oleksid nõus, jookseb poole piir 50 kr. kandis. Kõiki vastajaid arvesse võttes on mediaan (50%) niisiis üldse mitte maksmine või igatahes alla 10 kr. aastas. Ka erametsaomanike endi seisukohad ei erinenud muude elanike omadest märkimisväärselt.

5.3 Kogetud takistused erametsaomanike poolt

„Kas erametsaomanikud on teinud teile takistusi looduses liikumisel, matkamisel?“

Joonis 24. Kõik vastajad n=995

Nagu näha jooniselt, on erametsaomanikega probleeme kogenud vaid üsna väike osa elanikkonnast – 12%, neistki enamus vaid harva.

Ligi kolmandik, Ida-Virumaal isegi pool elanikkonnast pole kunagi erametsa sattunudki.

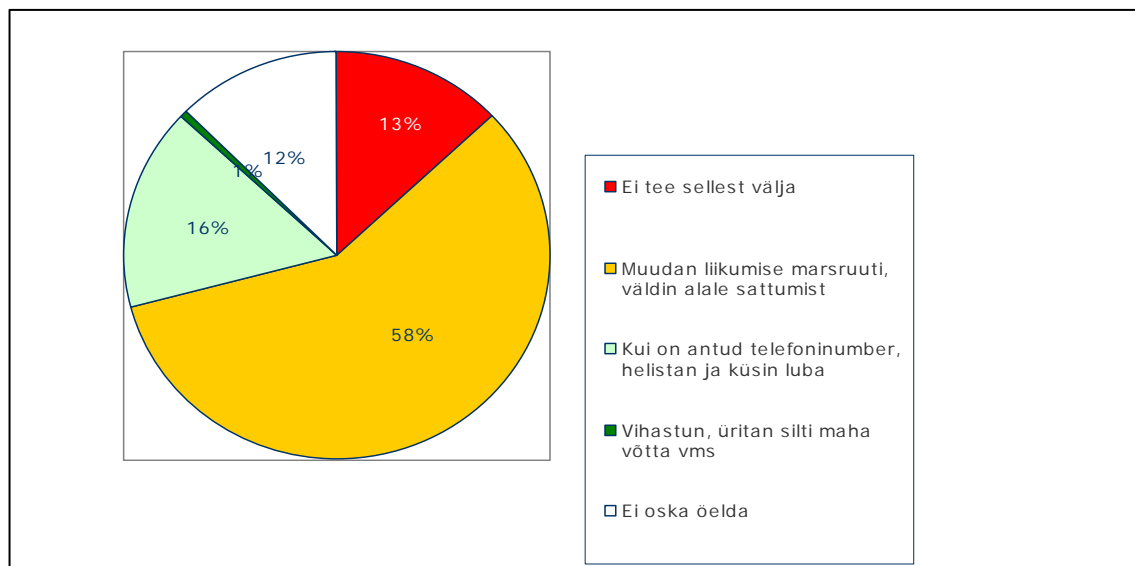
Vastajatelt, kes on raskustesse sattunud, küsiti, mis põhjusel neile nende arvates takistusi tehti.

Enamuses, ca 40 juurdekirjutuses ankeeti väljendati arvamust, et eraomanik tahab kaitsta oma eraomandit võimaliku rüüstamise ja kahjustamise eest või säilitada oma privaatsust. Ca 20 arvamus aga leiti, et omanik on lihtsalt ahne, kade, võimuahne või muidu ebameeldiv tüüp. Väljakirjutused on täies mahus toodud aruande elanikkonna-osa lisas 2 (lk.32).

5.4 Käitumine erametsas liikumist keelava sildi puhul

„Kui näete looduses liikudes erametsa keelavat silti, siis kuidas käitute?“

Joonis 25. Kõik vastajad n=995

Enamus inimesi käitub oma sõnul omandi suhtes igati tolerantsetl.

Maainimesed, metsaomanikud, noorem keskiga, eriti 20-29-aastased, alaealiste lastega pered ja Lääne-Eesti elanikud valivad tunduvalt sagedamini kui elanikkond keskmiselt variandi helistada ja küsida luba (kui vaid on antud telefoninumber). 1/5 maaelanikest ja eriti Lõuna-Eesti vastajatest ei tee sellisest sildist väljagi.

5.5 Ettepanekud seoses loodusturismi või metsa mitmekülgse kasutamisega

„Kas teil on mingeid täiendavaid mõtteid või ettepanekuid seoses loodusturismi või metsa mitmekülgse kasutamisega?“

124 vastajat lisas mõne ettepaneku või mõtte. Täies mahus on need toodud lisas 3 (lk.34). Süstematiseeritult jagunesid need teemadelt järgmistesse gruppidesse:

	korda
Metsa prügist puhtaks	24
Probleemid eravaldustega	20
Rohkem infot metsas liikumise ja metsahoie kohta	17
Soovitavad rajatised metsas	15
Hoidkem loodust, hooldagem metsa	14

Vähendada metsaraiet	10
Kasvatustöö noortega	8
Rohkem organiseeritud tegevust metsas	8
Mitte maksustada metsas liikumist	8

VÄLJAKIRJUTUSED LAHTISTEST VASTUSTEST

LISA 1 „Kas on mingeid loodusturismiga seotud teenuseid, mis teid huvitaksid, ent seni Eestis ei pakuta või pakutakse liiga vähe?“

Kanuu (paadi) matkad.

Kanuusõit.

Kanuumatkad

Paadimatka võimalusi rohkem.

Kanuusõit, paadisõidud.

Allvee ujumine.

Sukeldumine.

Kalastusturism

Sukeldumine veekogudes.

Turism kalapüügiks.

Kollektiivne kalalkäimine.

Vähe kohti veekogude ääres.

Rohkem häid giiditeenuseid. Ja infot.

Giidi teenused.

Giidiga väljasõidud, professionaalse fotograafiga koos piltide tegemine looduses.

Esitleda internetis matkaradade kaarte, täiendada olemasolevaid väiksemate teede äramärkimisega.

Mõeldes võiks kirjandi kirjutada. Voldikute puudumine, elektroonilise teabelevi puudumine ja koordineerimine.

Tahaks rohkem informatsiooni loodusturismi kohta internetis.

Brošüüre kaasa.

Vähe informatsiooni.

Vähe reklaami, rohkem huvitavaid mõisaid, losse, informatsiooni puudus.

Informatsioon eesti, inglise ja soome keeles, kindlasti peaks olema ka vene keeles.

Olen sattunud objektidele (kivid), aga ei ole kuskile märgitud, kui asfalttee lõpeb ja algab kruusatee. Võiks olla sellekohane märk.

Tutvustavat kirjandust, WC.

Kontaktnumbreid kontaktisikutel, kes tegelevad turismiga.

Vähene informatsioon.

Et loodusturism oleks taskukohane kõigile, rohkem infot, toitlustus.

Jahipidamine

Harrastusjaht, ATV safarit rohkem (eriti Tartu kandis), lastele lõbustusparke, mänguväljakuid.

Tinglik jahindusteenus (mitte püssirohuga), näiteks vibuga (viburajad).

WC puudumine igal pool. Praktiliselt.

Jalgratta radu. Rohkem puhkeplatse pinkide ja laudadega, varustada tualettidega ja tuua urne prügi jaoks.

WC-de puudumine.

WC

Reise pensionäridele.

Looduse Omnibussid võiksid olla odavamad

Vähe jalgrattamatku (organiseeritult).

Teavitada ja organiseerida lindude rände vaatlusi, ekskursioone.

Koolidele rohkem loodusmatkasid.

Organiseerida skautide klubisid.

*Meil puudub turismi organiseerimine Eestis.
Oli, hea on siis, kui on olemas spetsiaalne ekskursiooni buss.
Organiseeritud matkamine.
Organiseeritud väljasõidud turismibüroo poolt.
Puuduvad organiseeritud väljasõidud gruppidele.
Sõit loodusesse.
Minu meelest on kõik hästi organiseeritud.
Kui inimene tahab, siis leiab sobiva viisi loodusturismiga tegeleda.
On piisavalt, kui tahtmist on sellega tegeleda.
On piisavalt pakkumisi.
Teenused vastavad minu vajadustele.
Arvan, et minu jaoks on kõik vajalik olemas.
Tegelen matkamisega siiski hobi korras. Praegu olen enam-vähem rahul.
Kõigest piisab, kõik tahtmised on täidetud.
Pakutakse piisavalt.
Pakutakse piisavalt.
Kõik mind huvitavad teenused on olemas.
Arvan, et kõik vajalik on praegu olemas.
Minu jaoks on vajalikud teenused olemas.
Lõuna-Eestis on vist kõik, mida oskaks tahta.
Vähe telkimispaiku, lõkkekohti
Kohti, kus võib peatuda.
Kämpinguid rohkem.
Majutusteenust rohkem radade lähedal. Seene-marjakorjamise teenus.
Matkabussidele (karavan) on telkimis- ja parkimiskohti vähe. Vajalik on elekter, vesi.
Puhas koht, kämpingud, sportimise võimalused.
Telkimisplatsid - tasuta.
Rohkem seiklusparke.
Seiklusparki läheks.
Võiks olla rohkem ekstreemturismi ja -matku.
Ratsutamine metsas, looduses.
Vähe suusatamise võimalusi on Eestis.
ATV radasid võiks rohkem olla.
Kõik teed.
Perekondlik puhkus.
Vähe puhkepiirkondi.
Vähe kompleksteenuseid.
Toitlustus, turistidele mõeldud metsaradasid, paadi laenutust, sauna.
Toitlustus, terviserajad, sportimisvõimalused.
Liikumispuudega inimestele võimalus liigelda metsas ja soos.
Transport väikesaartele.*

LISA 2 „Kas erametsaomaniku on teinud teile takistusi looduses liikumisel, matkamisel? Kui on tehtud takistusi, siis teie arvates miks?“

*Inimesed kardavad vargaid, on põikpäised.
Lõhun teed autoga.
Eramaa on eraomand.
Eravalduses õigus ju piirata oma maad, et ei rüüstataks.*

*Kuna see on eramaa.
Ei tea põhjust, kardab probleeme.
Pererahva turvalisuse, loomade turvalisuse tõttu keelata ATV-d.
Eraõigus
Eramaa
Peremehe arvates me viisime sinna prügi, lahenes hästi, lubati meil olla, oma prügi viisin ise ära. Ei olnud kavatsustki sinna prügi jätta.
Omanik- tema õigus.
Ei taha, et rikutakse maastikku, tahab säilitada loodust.
Hoiduda tulekahjust ja seadusevastasest metsa raiumisest.
Eraomaniku õigused metsaandidele.
Privaatsuse rikkumine.
Ei taheta oma maale võõraid.
Tahavad hoida oma maad.
Kardavad.
Kalavetel. Kardavad läbustajaid, sigatsejaid.
Et mitte siseneda nende valdustesse, kardavaid reostajaid.
Põhja-Eestis vibulaske võistlustel naaber arvas, et on ohtlik.
Tüllitamise pärast (müra, praht).
Oma eraomandi kaitse pärast.
Metsaomanikel on tavaliselt kartus, et midagi ära lõhutakse ja rikutakse loodust.
Privaatsuse tagamine.
Tuleohu tõttu ja kartus metsa süütamise pärast.
Ei usaldanud, halvad kogemused eelnevate külastajatega, kes ei hoidnud metsa.
Et keegi nende metsa ja maad ei rüüstaks.
Eramaa on kaitstud selliselt võõraste eest.
Eramaal omaniku otsustada keda lubab oma maale.
Eramaa on eraomand.
Eramaa on eravaldus.
Kaitsevad eravaldust võõraste eest, see vist seadusega lubatud.
Omaniku privaatsust häiriti.
Keelati, et see on nende omand.
Kaitsta erilisi omandeid.
Kaitsta erilisi omandeid.
Uurivad, ega pole tulekahju.
Eramaa korrashoid ja omaniku kulul.
Omanditunne, pole soovitud, et läbin nende maad.
Kiusamisest, korjan seeni, miks sa siin oled.
Kurjad omanikud- eramaa ei tohi.
Väärastunud omaniku tunne.
Inimene on kade.
Omanikud väge täis. Suurusehullustus.
Kadedusest.
Kas kohe peab minu maa pealt lilli korjama!? Kadedus.
Kadedus
Omanikud arvavad, et neil on ülemvõim, ka oma metsa suhtes.
Seal maal kasvavad marjad, seened, kuuluvad metsaomanikule.
"Roheliste rattamatk" - omanik keeldus ca 500 ratturit üle tee laskma, kündis isegi traktoriga tee üles. Kadedus.
Omandikaitse, õelus.
Küünilised
Tähtsad.
Õelus
Tähtsad.
Kadedus*

*Kadedus.
 Ei kujuta ette. Iseeadusaluse puudulik tõlgendamine maaomaniku poolt.
 Püssi sihik oli erametsa sildi kõrval, ei tohi isegi vaadata.
 Auto pärast (suur auto on vastajal).
 Kuna omanik ei tahtnud võõraid oma maale.
 Kuna see on nende maa ja nad ilmselt ei taha võõraid sinna.
 Erametsa omanik ei soostunud selgitusi jagama.
 Ei soovi näha võõraid inimesi.
 Omaniku metsas koristamine ja seente korjamine.
 See on nende maa, see pole meeldiv, kui ei tohi liikuda metsas.
 Sead söövad põllukultuurid ära, aga jahti pidada ei luba.
 Ei lubata minna otse, eramaale ei lubata minna, eraomandus.
 Tüüp ei taha teisi näha oma territooriumil. (Läbi metsa pääs mere äärde. Ei tohiks keelata.)
 Ei soovi inimesi oma kodu lähedale.
 Giid ei olnud kooskõlastanud metsas käimist omanikuga.
 Omanik ei tahtnud võõraid oma metsa.
 Kohtusime halva inimesega.
 Ei soovi võõraid inimesi oma metsa.
 Sellepärast, et maa kuulub omanikule.
 Et keegi nende maale ei tuleks.
 Ei meeldi võõrad oma metsas.
 Ei meeldi võõrad metsas
 Mööda eramaad ei saa sõita kala püüdma Kahala järvele*

LISA 3 „Kas teil on mingeid täiendavaid mõtteid või ettepanekuid seoses loodusturismi või metsa mitmekülgse kasutamisega?”

*Giidid- matkajuhid jälgigu rohkem, et neist laagriplats jääks korda
 Et ei reostataks loodust, on ju prügikastid paljudes kohtades olemas
 Vähendada raidejärgset risustatust
 Peaks rohkem metsa juurde istutama
 Et metsa ei reostataks
 Et mets puhtaks tehtaks
 Mets ja spetsiaalsed platsid puhtaks, rohkem võiks olla korras piknikuplatse
 Avalikel metsaaladel rohkem prügikaste
 Vaja säästa meie metsa, tuleb hoiduda tulekahjudest
 Mind väga häirib prügi metsas
 Peale metsaraiet tuleb ise ära koristada
 Et metsa ei reostataks
 Metsi peab rohkem hooldama
 Rohkem prügikaste
 Rohkem heaperemehelikku suhtumist, loodushoidu
 Metsa tuleb suhtuda säästlikult, tuleb hoida metsas korda
 Tuleb metsad korras hoida
 Metsa hoidmine
 1. Jõgede korrashoid-puhastada kinnikasvanud kohad. 2. RMK puhkekohti võiks rohkem olla
 Prügikaste teede äärde, metsateed paremaks, et oleks vähem mahakukkunud puid
 Mets puhtamaks, vähem prügi metsas
 Säilitada metsa rohkem, vähem risustatud metsa
 Et grillimiskohad oleks korras*

*Palju prügi metsas
Võiks rohkem metsaaluseid korrastada- koolilapsed näiteks
Peamine on, et metsaskäija sinna prügi maha ei jäta ja metsa põlema ei paneks.
Suitsetamine!!!
Rohkem järelvalvet
Eramaalt võiks ikka pääseda mere äärde
Ärgu keelaku. Käis koeraga
Vabadust rohkem, mere äärde
Erametsasilt: kohustuslik telefoni number selle peal
Ei meeldi, et metsad ja järved on eraisikute käes
Turismiradadele erametsades minek peaks olema registreeritud
Ei tohi sõita erateel
Eramaa sildid, mere äärde ei ole antud jalgrada võimalust. Võrkaed mereni, kui tee kinni, peab olema telefoni number. Eramaa sildil olgu telefoni number
Igaühel kohustus-siis ka õigus
Ei tohiks teha uusi piiranguid metsas liikumiseks
Kui inimesed ei tee midagi seadusevastaselt, las ta siis jalutab metsas
Vaja teha nii, et kõik metsad on kõigile lubatud
Eramaa-õigus keelata
Ühtlustada siltide kasutamist. Erinevad nõmedad eramajanduse sildid
Metsad peaksid olema riigi omad, ühisvara
Kellel on marju, võiks teatada, et tuldaks marjule, et lubab korjata
Igaühel võimalus liikuda - st pääs mere äärde. Rohkem korrastatud piknikukohti
Kultuuri- ja pärandobjektidele peab olema võimalik juurdepääs
Eramaal võiks olla telefoninumber, et saaks läbisõiduks luba küsida, mitte ringi sõita
Vähendada või vähemalt et ei suurendataks piiranguid metsas liikumiseks
Võiksid olla märgised, et kuhu võib minna ja kuhu mitte
Rohkem infot võiks olla
Rohkem infot
Rohkem infot
Rohkem võiks olla reklaami võimaluste kohta, ka organiseeriksid ekskursioone kas või soodel
Infot rohkem metsaturismi kohta
Infot võiks üldse rohkem olla, kust infot hankida rohkem.
Rohkem infot ja metsa tuleb hoida
Rohkem infot
Inimeste teadlikkust vaja tõsta loodusõiguses
Erinevate metsatüüpide laialdasem tutvustamine
Rohkem informatsiooni, reklaami
Rohkem informatsiooni loodusturismist
Rohkem informatsiooni, reklaami
Infoviitasid rohkem, kuidas metsa hoida
Rohkem infot tule tegemise, metsa hoidmise kohta metsas
Hoiatussildid metsloomade liikumise kohta
Matkaradu enam luua ja tähistada
Ei, oleks vaja rohkem mõelda puhkekohtadesse tarvilike vahendite ülesseadmisele
Matkaradu võiks rohkem olla
Rohkem puhkekohti
Seiklusradu võiks olla
Rohkem ilusaid piknikukohti
Arendada RMK teenust
Rohkem RMK lõkke- ja puhkeplatse. Peatuskohti
Ettevalmistatud puhkeplatsid veekogude ääres
Võiks olla kohti, kus võiks normaalselt autot parkida, mitte ei peaks sõitma metsa alla
Rohkem oleks vaja ettevalmistatud matkaradasid
Piknikukohti ja lõkkeplatse rohkem Põhja-Eestisse.*

Rohkem tasuta ööbimiskohtasid metsaaladele
Võiks rohkem viitadega matkaradu ja tervisespordi radu olla üle Eesti
Ööbimiskohad loodusturismi-kohtades
Ettepanekud teeb loodus ise
Peaasi, et lubatakse jahti pidada
Kultuursemalt, mugavust metsas
Hoidkem loodust
Oluline, et riigimets jääks alles
Ei oska öelda, kuid arvan, et sellega tegeldakse positiivses suunas
Metsa vaja hoida- see on meie uhkus
Rohkem riigipoolset organiseeritust ja odavamalt
Karmimad seadused metsalagastajatele
Liiga hilja on metsade olukorda parandada
Kui inimesed austusega metsa suhtuvad, on kõik ok
Eestis tuleks lõpetada metsade totaalne mahalõikamine
Lõpetada meeletud lageraied, samuti metsavargus
Metsa lõigatakse liiga palju, aga istutatakse vähe
Vähem metsa maharaiumist
Oleks vaja teha ainult sanitaarraie kohad, mitte kõik järjest maha raiuda
Keelata raie
Pole vaja nii palju maha raiuda
Ei taha metsa minna, kuna kogu aeg saed undavad ja miski müriseb, isegi öösel. Ebaesteetiline.
Peaks neilt tohtu trahvi sisse nõudma. Metsas peaks ainult loodushääled olema. Metsas
võimutsevad puiduärikad
Säilitada metsa rohkem, et kõigil oleks võimalus metsas käia
Et metsa rohkem säilitataks
Rohkem loodusalast kasvatustööd inimestega
Kasvatada inimeste kultuuritaset
Harida inimesi looduses käituma
Õpetada lastele hoolivat suhtumist metsasse
Linnakoolides õppivad lapsed peaksid saama metsa
Koolil (alg, põhikool) peaks olema rohkem võimalusi metsas käia
Vaja rohkem kasvatada ja säästa metsa
Tugevdada loodusharidust inimestes
Ekskursioonid loomade elu vaatamiseks
Loodusturismi bussidele kõik ei mahu. Peaks olema paremini organiseeritud
Vaja juhtida laupäevakutel metsa puhastamist
Vaja juhtida laupäevakutel metsakoristamist
Meie emaga osalesime metsa puhastamises. Vaja sagedamini korraldada laupäevakuid
Organiseerida ekskursioone täiskasvanutele
Rohkem propageerida metsas käimist, moodustada ekskursioonigruppe metsa
Hobuturismi võiks rohkem olla
Metsas liikumine peaks olema kõigile taskukohane
Metsas peaks saama tasuta käia
Värske õhk ja loodus peaks olema kättesaadav tasuta kõigile
Mets peab olema vabaks kasutamiseks. Mitte maksustada
Metsas peaks olema võimalus tasuta ringi liikuda
Arvan, et metsas käimine peaks olema inimesele tasuta
Metsa külastamine võiks olla ka edaspidi tasuta
Mets peaks kõigil olema vaba kasutusega. Olgu ta siis era- või riigimets

METSAOMANIKE KÜSITLUS

VALIM, MEETOD

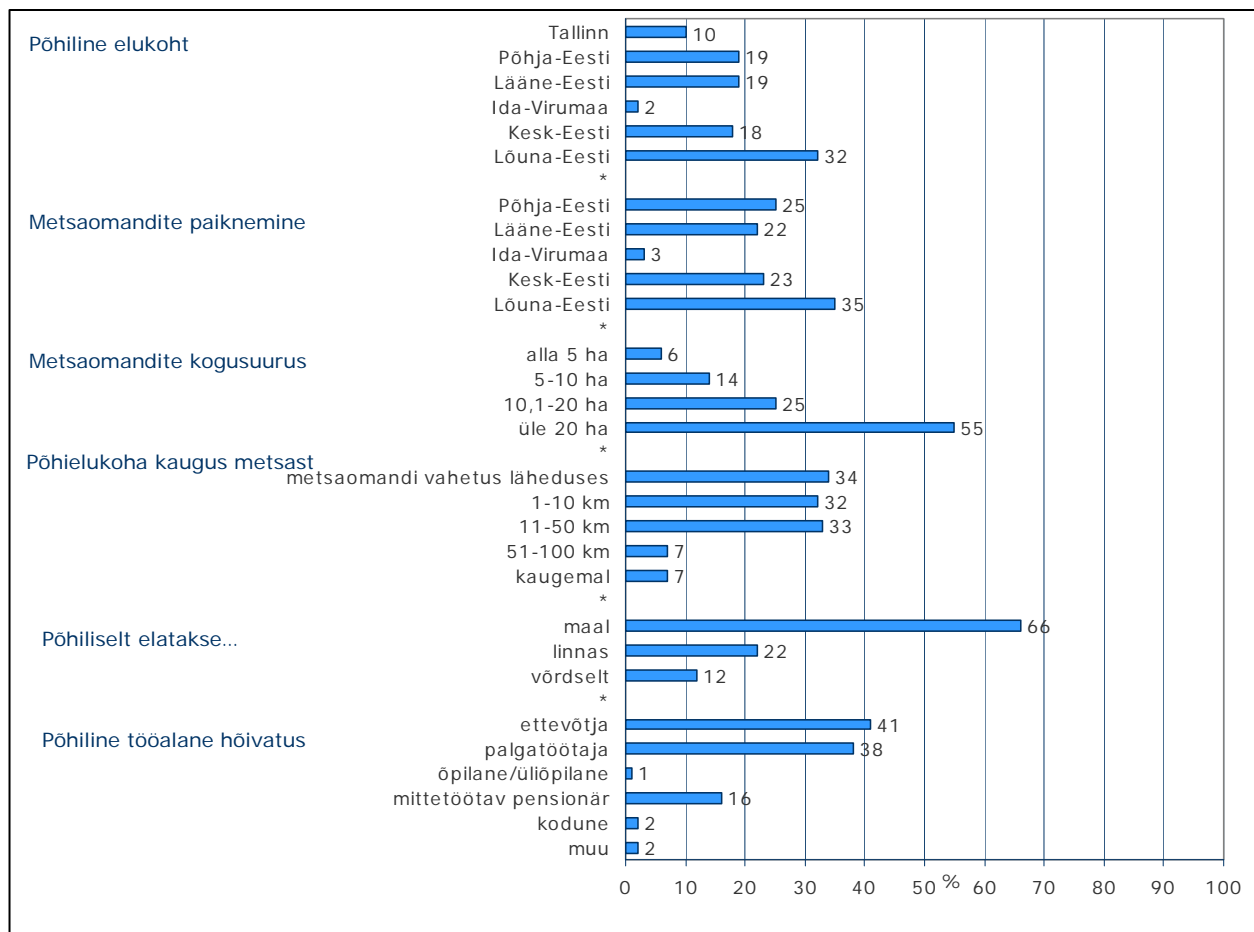
Lisaks metsaomanikele, kes sattusid juhuvalimiga Omnibussi vastajate hulka (153 inimest), küsitleti metsaomanikke eraldi ka sihtgrupiuringuga.

- Võimalike vastajate valim koostati varasemate metsa-alaste küsitluste andmebaaside, Erametsakeskuse antud metsaseltside liikmete ja mitmesuguste internetist hangitud nimekirjade põhjal. Varasemalt kavandatud keskkonnateenistuste ja metsaühistute abi kasutamine kukkus täielikult läbi karmistunud isikuandmete kaitse seaduse tõttu
- Küsitlus viidi läbi eelinformeeritud veebiküsitlusena, osal juhtudest eelinformeeritud postiküsitlusena
- Eelinformeerimine toimus telefoni teel, kus täpsustati sihtrühma, paluti luba ankeedi saatmiseks ning küsiti/täpsustati meiliaadressi. Elektroonilise võimaluse puudumise korral võeti postiaadress
- Üldse helistati 840 metsaomanikule. Neist ei saadud ühendust 223 numbriga ja 140 vastajat keeldusid küsitlusest. Vastajatega kokkuleppel saadeti ankeete välja 477 inimesele, millest täidetult laekus 302
- Veebiküsitluse korral saadeti vastajatele elektrooniline kiri koos lingiga, millel avanes veebi programmeeritud ankeet. Tulemused laekusid operaatori serverisse reaalajas. Mõningail juhtudel, kui tekkisid probleemid ankeedi avanemisel arvutis, saadeti vastajale ankeet Word'i dokumendina. Posti teel saadetavate ankeetide puhul lisati ka tasuta vastusega tagastamisümbrik
- Vastajaks paluti seda pereliiget peres, kes on pere metsaomandi probleemide ja kasutamisega kõige paremini kursis
- Vastamisega viivitavatele metsaomanikele saadeti üks meeldetuletus
- Küsitlus koos eelinformeerimisega toimus ajavahemikul 14.08 -15.09.2008

Vastajate struktuur

Kõik vastajad n=302

Joonis 26.

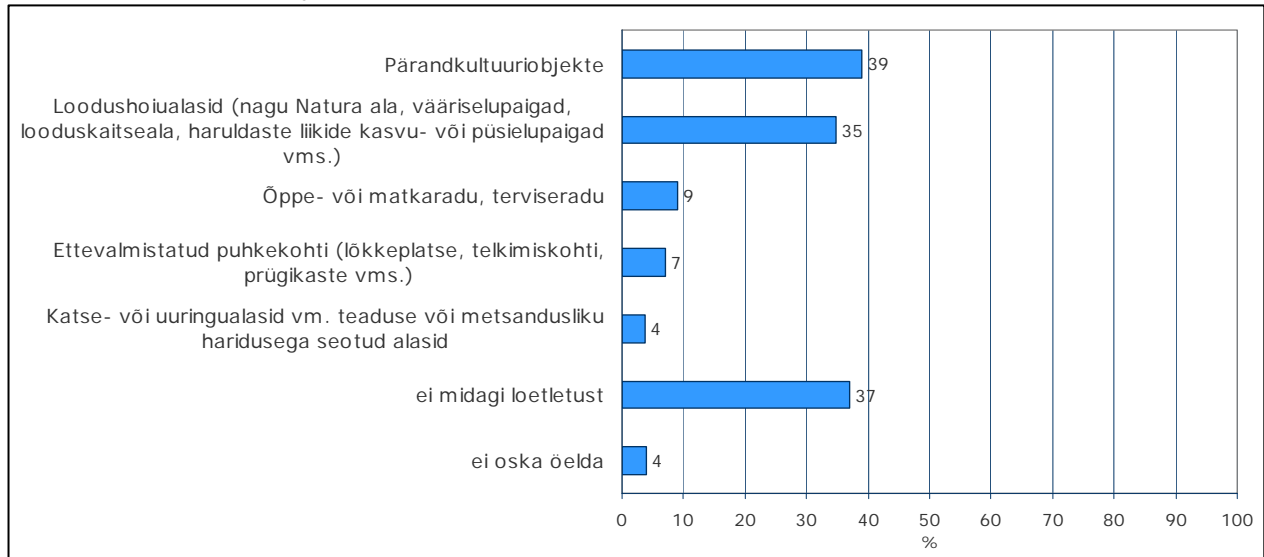
Vastanud metsaomanike valim ei peegelda täpselt kõigi metsaomanike struktuuri, vaid omavad teatud kallakut nende aktiivsema osa suunas. Võrreldes antud valimit Omnibussis saadud metsaomanike struktuuriga (joonis 2, lk.9) on käesolevas uuringus Tallinna metsaomanikud esindatud tegelikust proportsioonist märksa vähem (OB 21%). Ka muidu on nüüd maaelanikke enam kui linnaelanikke (Omnibussis vastupidi). Võib järeldada, et vastanud metsaomanike valim ei peegelda täpselt kõigi metsaomanike struktuuri, vaid omab teatud kallakut nende aktiivsema osa suunas.

6 LOODUSTURISMIGA SEOTUD TEENUSED

6.1 Missuguseid turismiks sobivaid loodusobjekte omatakse metsavaldustes?

„Kas teie metsavaldustes on...“

Joonis 27. Kõik vastajad n=302

Nagu näha jooniselt, ei teadnud 37% metsaomanikest oma omandil olevat midagi loetletust. Kõige enam oli pärandkultuuriobjektidega metsavaldusi. Ka loodushoiualadega metsaomanikke oli arvestatav hulk. Umbes pool metsaomanikest, kelle valdustes on loodushoiualasid, omavad ka pärandkultuuriobjekte ja vastupidi.

Loodushoiualade poolest oli eriti rikas nii Lõuna- kui Lääne-Eesti, pärandkultuuriobjektide poolest Põhja-Eesti (kui välja jätta Ida-Virumaa, mille kohta järeltõlgimiseks oli liiga vähe vastajaid-8). Õppe- ja matkaradu mainiti kõige enam samuti Lõuna-Eesti (ja Ida-Virumaa) valduste kohta. Ettevalmistatud puhkekohtadega paistsid silma Lääne-Eesti (ja Ida-Virumaa).

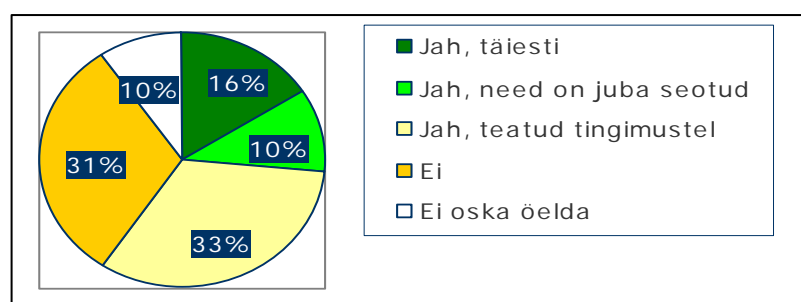
Kõige paremini olid olemasolevaga kursis metsaomanikest ettevõtjad.

6.2 Metsaomanike valmisolek siduda loodushoiualasid loodusturismiga

„Kas olete nõus sellega, et teie loodushoiualad oleksid seotud loodusturismiga (st matkaradade või loodusturismi-marsruutidega)?“

See küsimus esitati metsaomanikele, kelle valdustes oli loodushoiualasid. Vastused jagunesid järgmiselt: n=105

Joonis 28.

Nagu näeme, oli neljandik metsaomanikest ideega igati päri, ligi kolmandik aga vastu. Keskmisest tunduvalt sagedamini oldi sidumisega nõus järgmistes taustrühmades: suurte, üle 20 ha, kodust kaugel asuvate valduste, ja/või maal elavad omanikud. Ka ettevõtjate grupis oli huvi keskmisest suurem.

Tingimuste seadmisega paistsid eriti silma Lääne-Eesti metsaomanikud (50%). Keeldujaid oli kõige enam linnainimeste, eriti Tallinna metsaomanike seas (40%).

Tingimused loodushoiualade sidumiseks loodusturismiga, mida vastajad väljendasid vabas vormis, jagunesid laias laastus järgmiselt:

turistide tegevus ei tohi kahjustada ega reostada loodust/omandit	20 korda
metsaomanik peab saama tasu või kompensatsiooni, rajatiste ehitamine riigi või tellija poolt	17
metsaomanikuga peab olema tehtud selge leping, talle peab jääma võimalus olukorda kontrollida	11

Vastused ehedal kujul:

-Et kõik oleks kontrolli all

-Kui peetakse kinni käitumisreeglitest, ei jooda ja ei põletata metsa maha, nagu kalamehed tegid, kes põletasid 5ha noorendikku. Politsei muidugi ei uurinud asja.

-Üksnes väga väikese külastatavuse korral

-"1. Minule ei lisandu täiendavaid kohustusi (rajatiste hooldamine, prügimajanduse organiseerimine jms)

2. Külastajad ei tekita minule kahju (karjavärvade lahtijätmisega, lõkete tegemisega, korilusega)"

-Prügi koristus

-Metsarahu- kevadel kaks kuud'

-Et oleks reguleeritud prügi ja heakorra küsimused

-Kui see ei rikuks loodushoiu põhimõtteid

-Juhul kui oleks tagatud kontrollitud loodusturism. Olen eitaval seisukohal nn. igamehe õiguse suhtes

-Inimlik viisakus et säiliks

-ET minu mets ei kattuks prahikihiga ja keegi tulekahju ei tekitaks

-Et turistid hoiaksid loodust ja ei jäta prahti maha

-Oleksin täiesti päri, kuid see on musta toone püsielupaik

-Kasu peab olema suurem kui selle tagajärjel tekkivate kohustustega kaasnevad väljaminekud (näiteks prügi, tuleoht, metsamajandamise piirangud)

-Ei esita mingeid tingimusi, peale omandi kahjustamise isetegevuslike toimingutega

-Et ei tekiks probleeme - näiteks tulekahjud, reostamine. Taotlema maamaksuvabastust või mingit toetust, mida osa põllumehi taotleb igal aastal

-Hoiualad ei peaks kannatama näiteks masskülastuste tõttu

-Kui turistid ei kahjustaks metsa ja teed

-Et külaliste arvu oleks võimalik reguleerida

-Kui omaks kontrolli külastajate arvu üle

-Et tarbimine ei kahjustaks keskkonda

-Väikese tasu eest

-Metsaomanikul peab olema kindel huvi ja omapoolne kasu asjaga tegelemiseks

-Õiglase tasu eest

-Sellisel juhul oleks vajalik, et riik kompenseeriks saamata jääva tulu

-Teatud tasu eest

-Tingimusel, et kaitseala valitseja korrastab omal kulul vaatamisväärtused ja hoolitseb puhtuse eest

-Kompensatsioonisüsteemi rakendamine

-Huvi peaks olema kahepoolne

-Maamaksuvabastus, koristamine

- Tingimusel, et radade hooldamise kulutusi hüvitataks ning et radu kasutatakse selleks ette nähtud eesmärgil
 - Kompensatsioon katmaks kaitsekulutusi, tähistusi ja nõ. avalikke \mittepuidulisi\" teenuseid ""
 - Reostuse likvideerimise jagamine riigiga
 - Kui see oleks mingil määral kasumlik ega tooks kaasa piiranguid
 - Juhul, kui metsaomanik saaks sellest tulu
 - Väikese tasu eest
 - Avarate ja sõidetavate metsateede ehitamise puhul, tehiseveehoidlate ca 100 m³ välja ehitamisel ja vajalikult veega täitmisel. Kinnistu 8 ha asub asulast 15 km kaugusel
 - Kui oleks toetus nende hooldamiseks
 - Arvestatakse ka omanike huve ja vajadusi
 - Kui saan ise otsustada, keda sinna viia ja keda mitte
 - Kooskõlastus metsaomanikuga
 - Et oleksid seotud mõlema osapoole kohustused ja õigused
 - Kui NATURA ala jõupositatsioonilt sunniviisiliselt peale ei surutaks
 - Kui see ei piira minu tegevust oma kinnistu'
- Leping korraldajaga
- Kui selle koostöö lõpetamine või arendamine on lepingus ette nähtud ja mul on täiesti selge, kellega (organisatsioon, ettevõtte, inimene jne) koostöö toimub ja millistel alustel
 - Et parandada juurdepääsuteid maatükile
 - Lepinguga
 - Läbirääkimiste küsimus
 - Normaalsetel
 - Pole erilisi tingimusi
 - Kaitsealaeeskirjad ei võimalda ööbimiskohti ehitada ja joominguid pidada ning soovitud majandustegevust teostada. Mis seal kaitsealal kaitsta on? Kas traktorite sügavaid rööpaid ja võsastunud metsamaad?
 - Usaldusväärsetel tingimustel! Iial ei tea, mis kuulutatakse tabuks. Igameheõigus kehtib, omaniku omandi käsutamise-kasutamiseõigus mitte

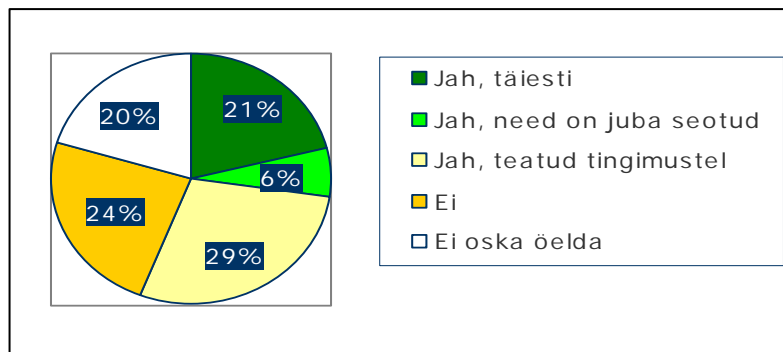
- Kui see on vajalik
- Võib lihtsalt kasutada, kui on, mida vaadata
- Küla ümbriseb ca 2500-3000 ha suurune metsade, soode ja kõrgraba vöönd. Selles asub meie talu kolm eraldi asuvat metsa osatükki. Nende alade kasutamine metsaturismi või muu sarnase kasutamiseks on olemas väga head eeldused. Üksiküritajana siin vaevalt midagi teha saab. Kunagi asus siin omaaegse Mahtra roheline vööndi Sutlema Jäägriahiala, mis praeguseks tundub olema hääbunud
- Metsa on mul kokku 15 ha+2 ha istandikku (kuusk)+1,5 ha mändi. Kahjuks on mets mitmes eraldi tükis ja üldiselt halva asukohaga. Minu talu asub Via Baltica magistraali ääres, kusjuures uue ja vana Tallinna-Pärnu mnt. vahelisel alal. Ainult 6 ha on ühenduses teiste metsaüksustega. Üldiselt loodushoiualasid ametlikult ei oma, küll olen ise kaunis loodushoidlik ja metsa niisama ei raiska. Muidugi harvendusraiet tuleb aeg-ajalt teha. Loodusturismi vastu ei ole mul midagi.
- Ei ole nõus mitte mingitel tingimustel
- 2 ha on selleks liiga väike

6.3 Metsaomanike valmisolek püramüüriobjektide sidumiseks loodusturismiga

„Kas olete nõus sellega, et Teie püramüüriobjektid oleksid seotud loodusturismiga (st matkaradade või loodusturismi-marsruutidega)?“

See küsimus esitati metsaomanikele, kes märkisid, et nende valdustes on püramüüriobjekte.

Joonis 29. n=118

Pärandkultuuriobjektide sidumine loodusturismiga oleks metsaomanikele veidi vastuvõetavam kui loodushoiualade sidumine, kuigi vahe ei ole kuigi suur.

Viiendik objektiomanikest võtaks turistide ilmselt vastu tingimusteta. Rohkem oli siiski neid, kes sooviksid kas kompensatsiooni, tasu või toetusi. Mitmel korral leiti, et olemasolevad objektid ei ole küllalt atraktiivsed, neid ei ole palju või asuvad raskesti ligipääsetavates kohtades – see seletab ka küllalt suurt nõutute protsenti.

Neljandik metsaomanikest oli otsustavalt vastu.

Tingimusteta nõusolijaid oli kõige enam Tallinna vastajate seas, kelle hulgas oli ka keskmisest enam keeldujaid (kahjuks jäi pärandkultuuriobjekte omavate Tallinna vastajate grupp korralikuks üldistuseks väikeseks). Tingimustega vastajaid oli keskmisest enam Põhja- ja nagu loodushoiualadegi puhul, Lääne-Eesti metsaomanike seas, keeldujaid Kesk-Eestis ja kodust kaugel asuvate valduste puhul. Ettevõtjate seas oli huvi keskmisest elavam.

Tingimused, mida esitati:

- Kui pärandkultuuri säilitamiseks oleks leping riigiga
- Arvestataks ka omanike huve ja vajadusi
- Metsaomanikul peab olema kindel huvi ja kasu
- Õiglase tasu eest
- Kompensatsioon
- Tasu eest
- Toetus pärandkultuuriobjekti korda tegemiseks, eksponeerimiseks, s.h peaks olema ka metsaomanikul endal võimalus vajalikke tegevusi ellu viia, mitte et peab alati leidma kolmanda isiku millegi ehitamiseks, rajamiseks jne. Täna näiteks saab toetust küsida laasimisele, aga metsaomanik ise oma metsa laasida ei tohi- tublid!!!!
- Lepinguga
- Kui osa metsast ja metsamaast võetaks looduskaitsealaks
- Kui riigi abi on piisav
- Parandada maaomandi kasutatavust
- Tingimusel, et kaitseala valitseja korrastab omal kulul vaatamisväärtused ja hoolitseb puhtuse eest
- Kui saan ise otsustada, keda sinna viia ja keda mitte
- Ise valin, keda kutsun!
- Kui on võimalik määrata obj. külastusaeg
- Pole selle üle veel mõelnud, aga suurt rahvamassi küll sinna tallama ei taha, pigem üksikuid rändajaid
- Kui omaniku arvamusel ka arvestataks
- Et minul oleks marsruudi lõpul (oma kinnistul) kasutamisest täpne ülevaade. Et oleks tagatud -kord ja mõningane privaatsus
- Kontrolli omamine külastajate arvu üle
- Et turistid hoiaksid loodust ja ei jäta prahti maha
- Vältida kahjustamist ja prahti

-Sama, mis loodusturismi puhul- ükski tegevus ei tohi tekitada ökoloogilist või majanduslikku kahju. Mainitud metsa all asuvad kunagised puisniidud, kihelkonna kirikuteed, oletatav Varbola linnuse ja Revali vaheline tee, kirikuteel pastelde jalgapaneku kivi, mõisa lubjapõletusahju oletatav koht, vähemalt 200-aastased metsakasvanud kiviaiad, endised saunaperede asukohad, orhideede levialad jne.

.1. kui need ei häiri minu igapäevast elu.2. kui osaleb mingis turismiketis

-Leping korraldajaga

-Selle panevad paika läbirääkimised

-Kuna toimime elulaadi tutvustava turismitaluna, siis võimaldame õpperaja ja pärandkultuuri-objektiga tutvuda giidi vahendusel, mitte omapead objekti külastades - talu külastus on etteteatamise ja broneerimisega

-Kui ei ole majanduslikult kahjulik

-Et ei tekiks lisakohustusi või kitsendavaid tingimusi metsade majandamisel

-Kui oleks olulisemaid objekte

-On alles vanad piirikivid, osaliselt ka ulatub meie 3 metsa lahustükki vana kiviaed, mis vajax välja toomist, st. raiumist

-Kui selle koostöö lõpetamine või arendamine on lepingus ette nähtud ja mul on täiesti selge, kellega (organisatsioon, ettevõtte, inimene jne) koostöö toimub ja millistel alustel

-Ei usu, et piirikivi oleks üksinda huviobjekt

-Kui see on vajalik

-Ca 10 aasta pärast, st 2018 paiku- momendi liikujad metsas on kuival ajal aga hoolimatud ja ohtlikud

-See on küla kinnistuomanike otsustada

6.4 Tasuliste teenuste või toodete pakkumine metsaomandil

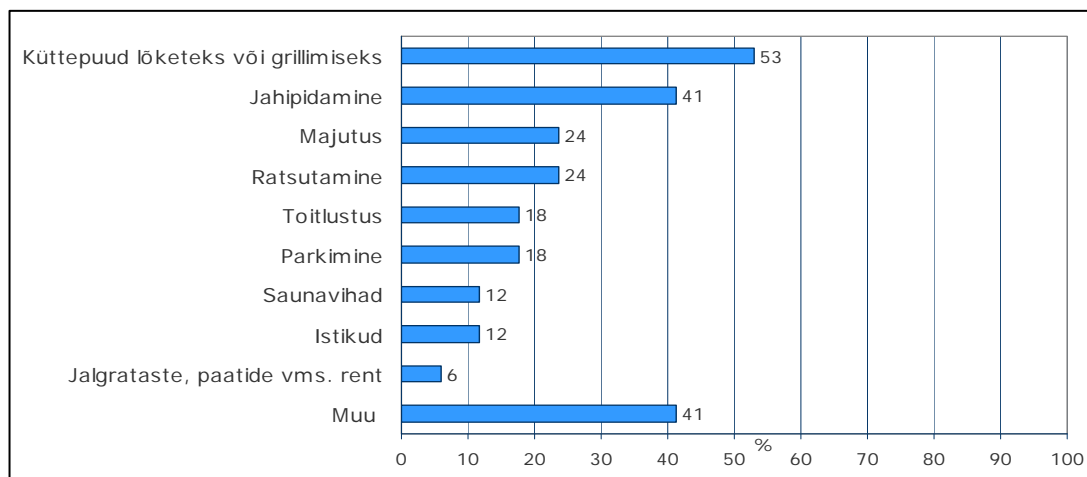
„Kas Teie või Teie pere pakub mingeid loodusturismiga või pärandkultuuriga seotud tasulisi teenuseid või tooteid oma metsaomandil?“

KUI JAH: „Missuguseid teenuseid ja tooteid Te pakute?“

Tasulisi teenuseid metsaomandil pakub uuringu andmeil vaid 6% küsitletud metsaomanikest. Keskmisest pisut rohkem oli selliste metsaomanike osakaal Lõuna- ja Lääne-Eestis, metsaomandi vahetus läheduses elavate, suuremat metsavaldust omavate ja/või ettevõtjate ning mittetöötavate pensionäride gruppides.

Väheste teenusepakkujate suurima osa moodustasid need, kes müüsid küttepuid lõketeks või grillimiseks (53%)- joonis 30. Teine levinum teenus oli seotud jahipidamisega, kuigi kogu küsitluse jooksul tuli ikka ette pahaseid kommentaare, et jahiteenuse võimalus on metsaomanikelt ära võetud.

Joonis 30. Pakuvad tasulisi teenuseid n=17

„Muude“ teenuste all märgiti:

-Endisaegne lambavillatöötlus, looduslike vahenditega lõnga värvimine, kudumite jm. käsitöö müük, hobuse-, lamba- ja kitsekasvatuse tutvustamine ja kitsepiima saaduste müük

-Looduse tutvustamine ekskursioonivormis

-Loodusretke juhtimine

'ATV radade rent ja matkad

'ATV-radade rent + giiditeenus

-Saanisõit metsas

Pooled teenusepakkujaist pakuvad mitut teenust. Ühe teenuse pakkujate puhul oli tegemist peamiselt jahi või küttepuudega.

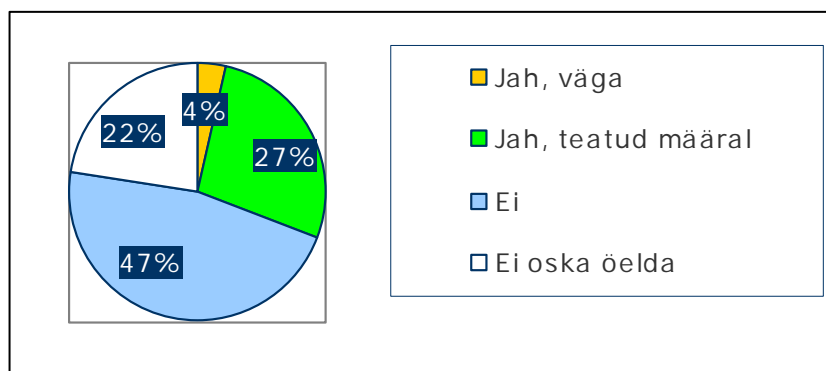
Keskmisest laiem oli teenuste valik Lõuna-Eestis.

6.5 Huvi tasuliste teenuste/toodete pakkumise vastu

Vastajatelt, kes ei paku loodusturismiga seotud tasulisi teenuseid või tooteid, küsiti, kas nad oleksid sellest huvitatud.

Vastused jagunesid:

Joonis 31. Ei paku tasulisi teenuseid/tooteid n=285

Teatud huvi oli olemas, kuigi ligi pooled seda kindlasti ei soovinud ja ebalevaid oli ka üsna palju.

Lahtise küsimusena uuriti, mis laadi tooteid või teenuseid võidaks pakkuda.

25% metsaomanikest, kes seni mingeid teenuseid pakkunud pole, esitasid ideid. Need jagunesid laias laastus:

Teenuse/Toote tüüp	Kordi
Matkarajad, matkateenused	15
Puhkevõimalused	13
Jahiteenused	12
Loodusmaterjalidest toodete müük	10
Loodusvaatlused	9
Õpperajad, koolitus	7
Küttepuud	3
Parkimine	2
Giidindus	2
Muu	9

Ehedal kujul on vastused järgmised:

- Sooviksin ette valmistada ca 2 km pikkuse matkaraja, mille juurde pakkuda majutus- ja toitlustusteenust. Kõrvalharuna oleks võimalik tegelda karpkala kasvatusesega
- Majutus ja matkamisvõimalus
- Matkaradu
- Matku, telkimisplatsi
- Matkarada, vaatlustorn
- Matkarajad puhkuseks
- Matkamine
- Väljamõtlemisel - matkarada ja muuseum
- Matkarada mööda vanu külasid ühendavaid metsateid, või mööda endisi ühiseid karjateid. Täna on need kohad veel metsast leitavad, varsti enam mitte. Mõnedele sobib peale lasta ka ATV-d- loomaks võimalusi ja pakkumaks metsaomanikele täiendava tulu teenimise võimalust selles üha suuremat populaarsust võitva sõiduriista võidukäigust.
- Matkamine
- Kanuematkad
- Meil on raba väga lähedal - olex tore selleni ehitada laudtee. ca 1,5 km
- Matkamiseks
- Matkad karstialal
- Matkad, piknikud
- Majutus, jalgrataste rent, transport, parkimine, küttepuud
- Telklaager (max 12-15 inimest korraga), lõkkel tehakse süüa, jalutuskäigud looduses, sh hilisõhtul, varahommikul, pildistamine, seente, taimede ja võimalusel lindude -loomadega tutvumine, loomade jäljed
- Looduslähedast puhkust metsa sees + müügiks võiks olla - seened, saunavihad, küttepuud
- Kodumajutus, terviserada, kalatiik jne.
- Loodusturismi, puhkevõimalust
- Puhkekoht nautimaks aastaaegade vaheldumist metsas
- Kodumajutus
- Puhkekohad
- Maailmast väljas" majutusteenust metsaonnides, milles pole elektrit, voolavat vett ja mille juurde ei lähe teid (vaid rada)
- Puhkekoht
- Töötasin 4 aastat Virumaa Muuseumides ja sain sealt pisiku, mis mind ahvatles tegelema turismiga. Siis soovisin rajada väikese majutuskoha koos mõnede taluloomade (väikesed kitsed, lambad, kes on muruniidukite asendajad) näitamisega. Sealt sain ühelt turistilt nõu jaanalindude pidamise kohta
- Jahindus, seiklussport, looduslähedase kämpingu rentimine
- Jahikorraldaja teenust, ka giidi teenust
- Jalgrataste, paatide vms. rent, paadi-, kanuu-, süstamatkad, jahipidamine, suveniirid, saunavihad, küttepuud lõketeks või grillimiseks, istikud
- Ratsutamist, küttepuid grillimiseks, jahipidamist
- Jahipidamine, saunavihad
- Jahipidamine, küttepuud lõketeks või grillimiseks
- Võib-olla jahiturism
- Jahindus
- Jahindust. Rebased, metssead, ka hunte ulub
- Jahindus
- Linnuvaatlus, matkarajad, jalgrattamatkad
- Fototurism, jahiturism
- Ulukite jaht, loodusvaatlus (koolinoortele)
- Olen mõelnud sellest, et inimestel oleks võimalus loomi-linde jälgida (näit. vaatlustorn + loomade söögikoht). Jõulupuude müük, kus inimene saab loodusest ise endale sobiva puu välja valida
- Loodusvaatamisväärsusi
- Metsa külastamine

- Loodust tutvustavaid
- Puhas puutumatu loodus, lindude kaitseala rannas
- Järv, allikad, kiviaed
- Kui võimalik, müüks loodustooteid. Näiteks puukujukesi, ravimtaimi
- Aiasaadusi, vihmausse
- Saunavihtade valmistamine, marja-seenekorjamine
- Õpperajad, koolitus
- Taimeliikide õppematkad'
- Tasulisi õpperaja kasutamise teenuseid
- Metsaraiate õpperada
- Ravimtaimerada vms. on plaani
- Retki ja õpet
- Mingid rajad või taolist või ka uurimisalad ehk
- Istikud
- Parkimine
- Loodusmatkajatele või metsandushuvilistele giidindus
- Pärandkultuuri objekti külastust
- Küttepuidu müük
- Küttepuud
- Jõulukuused
- Puidu müügiga. Meie maad poolitab Via Baltica ja puud kogu aeg kuivavad
- Loodus, hobi, huviturism
- Loodusturism
- On võimalik rajada loodusturismi ja vastavate teenusliikide pakkumise keskuse koht
- Lõkkeplats, kiige, tünnisau
- Olen ka loodusgiid, aga enda metsa on nii vähe, et seal on võimalik ainult üks peatuspunkt teha ja ongi kõik!
- Kindlaid ideid veel pole, kuid võiks metsa pealt raha juurde teenida, et see taas metsa investeerida (näit. puude istutamine.)
- Oleme pensionärid ja ei tegele tootmisega. Edaspidi, kui lapselapsed on koolid lõpetanud, ehk nendel tekivad mingisugused soovid, kuid seni on õpingud pooleli

6.6 Arvatavad takistused teenuste/toodete pakkumisel

„Kas on mingeid olulisi raskusi või takistusi Teie metsaomandiga seotud teenuste/toodete pakkumisel või vastava ettevõtluse rajamisel? Kui on, siis millised põhiliselt?“

106 inimest, st ca 1/3 metsaomanikest mainis takistavaid tegureid, mida süstematiseeritult võiks järjestada nii (osa tegureid ka kombineeruvad omavahel):

	kordi
Ajapuudus	17
Rahapuudus	17
Halb juurdepääs või muud asukohaga seotud piirangud	16
Seadusandlus	15
Omandi ebasobivad omadused	8
Maa-ala väiksus	6
Vajaliku koostöö puudumine	4
Teadmised, oskused, info	4
Puudub tehnika	2
Puudub tööjõud	2
Muu	15

Ehedal kujul:

- Aega ei ole
- Aja puudus
- Hetkel aeg ja karjuva vajaduse puudumine
- Aeg ja raha
- Kõige suurem probleem on aeg, mis on raha ja mida ei ole, mina loodusretkedest ei ela, see rohkem ühiskondlik kasulik töö
- "1. olen hõivatud põllumajandusliku tegevusega 2. oodatav tulu pole märkimisväärne"
- Ei ole aega
- Ajanappus, et seni pole tegelenud
- Põhitöö kõrvalt ei jätku piisavalt aega ja jõudu küttepuude tegemiseks
- Olen oma põhitööga väga hõivatud ja elan oma metsast küllalt kaugel, ei tea ka täpselt, mida oleks siin piirkonnas otstarbekas pakkuda "
- Aja puudus, teabe puudus
- Ei ole üle mõttetasandi jõudnud, et teaks, kas oleks seaduslikke piiranguid. Praegu takistab aeg ja raha
- Kuna tegeleme põhiliselt talupidamisega, pole aega metsaomandiga seotud teenuseid pakkuda'
- Vähene info ja ei jätku aega
- Ajapuudus-käin linnas palgatööl
- Antud hetkel elan ja töotan linnas. Maal elab minu ema ja pole aega selliste asjadega tegelemiseks, ema aga on vana
- Ajapuudus
- Rahalised
- "Kuna alustasime 0-ist ja tegemist on väiketaluga (50 ha), siis vaevleme investeeringute nappuses !"
- Raha puudus
- Ostjate harjumus saada kõike tasuta
- Kui metsamaa pind on väike, siis on raske selle najal ettevõtlust rajada, kuna sissetulekud on väikesed. Soov on suurendada metsamaa pinda reformimata metsamaa arvelt, mida riik võiks müüa samadel tingimustel väikeettevõtjatele, nagu müüdi maareformi käigus
- Algkapitali vähesus, võib olla ka info puudus, mis suunas ja kuidas tegutseda
- Napib investeeringuid
- Raha
- Rahalised raskused ning seadustest tulenevad piirangud
- Vahendite puudus ja programmide puudus rahade taotlemiseks
- Raha kõigepealt
- Finantsilised
- Raha
- Ainus takistus on 3 miljoni krooni suuruse stardikapitali puudumine
- Piiratud võimalused
- Rahalised raskused ja puudub oskusteave
- Veoteenuste, transpordi kõrge hind
- Põhiline takistus on alati algkapital
- Väike ala, ligipääs raskendatud
- Maa piirkondades kehv internet, mis takistab ettevõtete laienemist
- Kõikjale ei saa liiklusvahenditega ,sageli üksnes jalgsi. Vajalik oleks üks rippisild jõe peale
- Juurdepääsutee kehva
- Juurdepääs
- Ligipääs ei ole kõige parem- ise elan hetkel omandist kaugemal, teenuse pakkumiseks oleks vaja viibida kohapeal või läheduses"
- 1.põhielukoht on eemal 2. niikaua kuni on kindel töökoht ja sissetulek, ei ole viitsimist ettevõtlusega jännata
- Minu metsakinnistu on mitmes eri osas ja kõik ei asu üldkasutatava tee ääres. Sinna pääsemiseks peab läbima naabrite kinnistuid (see naabritele ei meeldi)
- Puuduvad igasugused juurdepääsuteed

- Halb juurdepääs, märg maa
- Halb asukoht
- Kaugel praegusest elukohast
- Metsad asuvad väga kaugel elukohast
- Põhiliselt juurdepääsutee puudumine. Lähim asustatud punkt 5,2 km kaugusel
- Ei ela kohapeal
- Metsaomandile on ligipääs ainult eravalduses olevate teede/maade kaudu, seega on vajalik naabrite nõusolek või koostöö; riigimetsaga on piir ca 700m, aga sealtpoolt ligipääsu esialgu pole, kuid RMK-l, vallal ja linnal on plaanis tulevikus teha matka- ja puhkerada, mis piirneks ka minu maaga, siis olen koostööks valmis
- Eesti maksusüsteem
- Riigi poolt tulevate takistuste suur koorem. Seadused ja määrused, mis reguleerivad eraomandit, on vastu võetud arvestamata eraomaniku kui partneriga - eraomanik püütakse orjastada
- Et Eesti seadused hakkaksid toimima nii, nagu on seaduseandja mõelnud
- Kaitsealased piirangud
- Bürokraatia, metsaomanikuga arvestatakse kui suliga, kes kogu aeg eksib metsas õigusnormide vastu
- Närvi ajab see, et Haanja Looduspargi arengukavast räägitakse 3 aastat ja siiani pole vastu seda võetud. Maaomanikud võiksid ikka natu rohkem infot saada kaitseala valitsejalt ja konkreetseid tähtaegu
- Eesti maksusüsteem ei toeta seda
- Ei saa jahiõigust rentida, rendile anda ega ka ise kasutada. Riik on selle õiguse endale võtnud
- Vep - takistab ratsamatkade marsruudi läbimist suvel
- Natura alal asuval omandil on terve rida ettevõtlust segavaid piiranguid, nt ehitiste arv, paiknemine, maa korrastamine jne.
- Meile kuuluval kaitsealal on keelatud igasugune tegevus
- Ebasoodne maksusüsteem
- Praegu on tooteks puit. FIE-na on raskuseks kõrge maksukoorem
- Mets on Natura 2000 all - püsielupaik
- Looduskaitsealased piirangud. Merikotkas elab minu kulul, miks? See tähendab saamata tulu!
- Maastiku reljeef ja veidi kaugel teedest
- Matkarajad peaks olema atraktiivsed
- Raskusi ei ole, ei ole midagi huvitavat
- "Ainult talvel ja kuival suvel saab metsa sisse, madal maa."
- Koprad
- Tavaline mets, ei oma erilisi vaatamisväärsusi, kõrvaline koht, väike pind
- Liigniiskus
- Vana talumets, mis on võssa kasvanud ja risustunud vanade mahalangenud puudega
- Metsaomand on liiga väike
- Metsa väiksus
- Metsatükid on väikesed ja eraldi
- Metsaomand on liiga väike
- Metsaomandi väiksus ja asend
- Erametsaomandid on tavaliselt väikesed, s.t et saaks pakkuda huvipakkuvat ja konkurentsivõimelist teenust, näiteks ATV matkarada, on vaja paljude metsaomanike kokkulepet jne. Keegi peab seda vedama, aga täna ei ole selle töö eest võimalik tasu saada- teised metsaomanikud ei ole nõus maksma ning sellist toetust ka ei ole, aga puhtast entusiasmis ei tee
- Palju erinevaid metsaomanikke, koostöö puudumine
- Peaks natuke ikka investeerima ja oleks vaja mitme naabermetsaomaniku koostööd, mis teatud määral meil ka on juba, aga mitte turismiga seotult."
- 1. Kui ei ole FIE, ei saa midagi müüa, 2. Väikeomanike erinevad huvid, et ühistut luua
- Üksikuritajana praktiliselt võimatu
- Puuduvad teadmised ja oskused
- Teadmiste puudus

- Teadmiste nappus eelkõige. Ilmselt on reklaam liialt kallis. Praegu käin tööl, selline asi sobib ilmselt pensionipõlves, kui on juba mat. kindlustatus
- Ei ole kogemust ja julgust sellise asjaga tegeleda
- Tehnika puudumine
- Puudub traktor komplektis haake ja tõstukiga (puiduga tegelemiseks)
- Tööjõuressursi puudus'
- Tööjõupuudus
- Jah, karistamatult ringisõitvad ATV-d
- Pole turgu
- Ei ole raskusi, aga ei suuda tagada ka korda, et ei hävineks see, mida me kaitseme
- Kasutajaid jääks väheks
- Jahimehi ei ole
- Ei ole soovi tegeleda
- Sanitaarraie tarbe müügiks olen võtnud hinnapakkumised ja otsustanud seejärel ise, küte kulub endale
- Puude tõttu ei ole suutelised tegelema ettevõtlusega
- Keegi peab tööd ka tegema
- Puidu väljavedu
- Vanus. Olen 82-aastane ja abikaasa on teovõimetu. Lapsed töötavad linnas
- Noorpere elab välismaal, kuid paari aasta pärast tulevad tagasi
- Minu jaoks on peamiseks takistuseks see, et talukene, mille omanik ma olen, on kahasse tädiga. Tema vastus minu ettepanekutesse on olnud 17 aastat: siia ma loomi ei taha, siia ma seda ega teist ei taha jne. jne.
- Põhiline on kartus, et inimesed ei oska looduses käituda ja seda hoida, mis ei ole otseselt nende oma (tulekahjud, suitsetamised)
- See on ettearvamat, millega noored tegelda tahavad

7 METSASAADUSTE MÜÜK

7.1 Metsasaaduste müük

„Kas Teie või Teie pere olete viimase 12 kuu jooksul müünud metsasaadusi (välja arvatud puit)?“

„Missugused on põhilised takistused ja raskused seoses metsasaaduste müügiga?“

Sedasorti metsasaadusi on väidetavalt müünud vaid 4% metsaomanikest, nagu võis ka oletada madalast näitajast seoses tasuliste toodete ja teenuste osutamisega ning ka elanikkonnaküsitluse (Omnibuss) andmetega.

Nagu teenuste-toodete pakkumisega üldse, paistis ka siin keskmisest pisut suurema müüjate osakaaluga silma Lõuna-Eesti ja ettevõtjate grupp. Siiski ka ettevõtjatest on müünud mittepuidulisi metsasaadusi märkimisväärselt väike osa – 6%.

Kõik müüjad eranditult elavad ise maal. Nagu öeldud, on neid keskmisest veidi rohkem Lõuna- ja Lääne-Eestis. Enamasti elavad nad oma metsaomandi vahetus läheduses.

Põhilised takistused olid ikka seotud vähese kasumlikkusega. Vastused jagunesid süstematiseeritult:

	kordi
Vähene tulu	16
Väikesed saagid, ei ole, mida müüa	16
Turustamine raske, kokkuost halvasti	
organiseeritud või madala hinnaga	15
Ajapuudus	9

Vähe infot	3
Tööjõuprobleem	3
Tehnika, transport	2
Muu	3
Takistusi ei ole, ei oska öelda	7

Ehedalt:

Madal hind ja vähene ostuhuvi

Ümbertöötlemiskulutused ja vastava tehnika soetamine

Madal turu hind, mõnel aastal ei osteta üldse marju, metsast marjade toomine võtab kaua aega

Madalad hinnad

Tarbijad soovivad mittepuidulisi teenuseid tasuta saada

Korjamine on tülikas ja raha saab vähe

Raha

Toorme madal hind

Kokkuostjad on hinnad alla surunud, teisalt ise turul käia on liialt kulukas ja aeganõudev. Raiete üleregulatsioon seadustes, seaduste mõistusevastasus (1 rinde põhine regulatsioon)- jutt puidust

Madalad hinnad ja ilmastik

Raskusi ei ole, aga tulumaks võiks väiksem olla

Maksud. Raietöölise leidmine

Maksukoormus on liiga suur

Eesti maksusüsteem ei toeta seda'

Puudub huvitatus majandamisel - kulud on suured ja hinnad väiksed

Ülestöötamine, väljavedu ja transport on liiga kulukad

Minu maadel esineb neid vähe

Neid lihtsalt pole!

Tasuvust pole, marju ja seeni korjame enda tarbeks, müügiks ei jätku, maa-ala pole ka kuigi suur

Pole takistusi, olemasolev metsamaa ei paku oluliselt muid metsasaadusi peale puidu

Peale puidu ei kasva suurt midagi, peale seente. Ei ole äriinimene

Ei ole, mida müüa

Pole mida müüa ja ei ole ka olnud vajadust

Kasutame oma tarbeks

Minu valdustes ei kasva nii palju metsasaadusi, et neid müügiks jätkuks. Seeni ja marju on vaid oma tarbeks, ravimtaimede sortiment väike ja nende kasvukohad väikesed

Ei ole, mida müüa'

Müümiseks ei jätku

Kui marjad-taimed rändavad aiastki ära, mis siis veel metsast rääkida. Igameheõigus!

Metsas pole marju-seeni

Neid saadusi on lihtsalt nii vähe

Puudub lähedalt koht turustamiseks

Kokkuostusüsteemi puudulikkus

Madalad kokkuostuhinnad

Kokkuost!!!

Spekulatiivselt madalad kokkuostuhinnad. Metsaomanik kasu ei saa, ootan!

Piirkondlik kokkuost puudub. va. puit'

Siiani ei ole olnud lihtsalt huvitatud. Kokkuostuhinnad ei motiveeri, isegi mitte mõtlema selle peale.

Turg on linnas, olex ta maal st. kokkuost, olex teema teine

Kokkuostjad ostavad väga madala hinnaga

Turg sõltub liiga palju vahendajatest

Pole turgu

Leida kliente

Arvestatavate turustusahelate puudumine

Ei tea ka head mõtet ja kanalit, mida kuhu müüa

Turu puudumine. Aja puudumine

Aega ei ole

Aeg

Ajafaktor

Ei ole aega sellega tegeleda

Ei ole põhitegevus, ajapuudus

Ei ole takistusi, kui oleks aega

Käin töö, pole aega

Tööd tuleb teha ka hobikorras (ei ole põhitöö), seega ei ole võimalik asja arendada

Ligipääs

Põhiliseks takistuseks on kujunenud olukord, kus omanik ei saagi oma metsast mittepuidulist metsasaadust varuda, kuna tõeline omanik" on suutnud saagi varaküpselt kokkuostu viia

Ei ole müünud. Oletan, et põhilised takistused võivad tekkida tervisekaitsega

Kes neid korjab?

Pole korjajaid

Tööjõuressursi puudus

Peres ja külas puudub info vastavate võimaluste loomise, tingimuste ning turustamisvõimaluste kohta.

Ei oma infot

Infopuudus

Vastava tehnika puudumine

Transport on kallid

Praegu on mets elukohast 26 km kaugusel ja sennapääsu takistab kinnistut läbiv jõgi. Sild on lagunenu ja uus sild on "ajutine" ning kaugemal

Volitusega arendaja on üle 74 eluaasta, abiline 76-aastane. Lapselaste abiga asi ikka tasapisi edeneb

Ei ole kogemust

Pole takistusi

Vähesel määral on müüdnud metsamarju, kuna igal päeval on kindel aeg suviti kokkuostjal - raskusi pole, paljud saavad lisa teenida

Miks te arvate, et takistusi on. Ma oma metsast ei myy midagi. Marjad kui korjan kuluvad endale ära.

Puidu kas põletan või ehitan midagi.'

Raskuseid ei ole, marju-seeni korjatakse oma tarbeks

Raskusi pole

Ei ole takistusi

Ei ole takistusi

7.2 Puidu müük

„Kas Teie või Teie pere olete viimase 12 kuu jooksul müünud puitu?“

„Missugused on põhilised takistused ja raskused seoses puidu müügiga?“

Peaaegu pool, 49% metsaomanikest on müünud puitu aasta jooksul.

Seda on müüdnud keskmisest sagedamini Lõuna- ja Põhja-Eesti metsaomanike ja maaelanike seas ning mida suurem maaomand, seda sagedamini. Ettevõtjatest on müünud aasta jooksul puitu tervelt 65%, pensionäridest, palgatöötajatest ja Tallinnas elavatest metsaomanikest kolmandik.

Põhiliste takistustena puidu müügil mainiti mitmesuguseid aspekte, mis süstematiseeritult jagunesid üldjoontes järgmiselt:

	kordi
Maksustamine	48
Turusituatsioon, hind	37
Transport	17
Väikeste mahtudega seotud probleemid	14
Seadusandlus, riik	10

Tööjõud	7
Probleemid mõõtmisega	5
Koostööpuudus	3
Tehnika	3
Info	2
Muu	20

Vastused täies mahus:

Seoses maksusüsteemiga vähene motiveeritus. Eelnimetatu seoses ka bürokraatliku asjaajamisega, mille sisu on see, et erametsaomanik ei mõista ega taha oma omandit säilitada

Maksud ja momendil paberipuu madal hind'

Erilisi küll pole, hetkel madalad hinnad ja raskeveokimaksuga hävitatud üksikettevõtjate veoteenused'

Takistuseks on selle tegevuse vähene tulukus seoses maksupoliitikaga ja hetkel ka madalate puiduhindadega

Väga ebastabiilne puiduturg. Säätva metsamajanduse vaenulik maksustamissüsteem.

Madalad hinnad ja suur maksukoormus

Maksustamine (FIE)

Madal puidu hind ka muidugi, sõltuvalt turu nõudlusest

Hinnakõikumised, maksuseadused

Valitsev ebastabiilsus puiduturul, ebaõiglasel maksud

Transpordiprobleemid, riigi maksupoliitika

Maksusüsteem, metsaomanike omavahelise koostöö puudumine puidu müügil, mis on seotud meie maksusüsteemis olevate puudustega.'

Raske on puidutöötajaid saada. Hinnad väiksed, kulud suured. Täielik tulumaksuvabastus soodustaks tegelemist küpse metsaga.

Maksustamine. Kuna mets kasvab pikaajaliselt, siis ei saa arvestada eelnevate aastate kulusid

Maksud

Kõrged maksud

Metsamaterjali müügist saadud tulu maksustamine- ei ole kõiki paljude aastate jooksul tehtud kulutusi võimalik tulust maha arvata

Riigi maksupoliitika on eraisikule diskrimineeriv

Ebamõistlikult kõrge tulumaks. (Eestil tuleks selles suhtes eeskujuna võtta Läti seadusandlusest)

Vep -muutis puidu väljaveo 500 m asemel 2000 m. Omahind +tehnika amortisatsioon + tööle kuluv aeg + uue väljaveo tee täitmine.....

Riiklik maksupoliitika

Suur maksukoormus saadavalt metsatulult

Eraisikutel ja FIE-del liiga suur maksukoormus, arvestades metsa kasvamise pikka perioodi

Kõrged maksud 10 korda

'Eraisiku ja ettevõtja erinev maksustamine.'

Kehtiv maksusüsteem'

Puudub võimalus kulud tuludest maha arvata. Liiga kõrged maksud. Puudulikud metsamajanduskavad, ei vasta tegelikkusele

Vale maksupoliitika on muutnud legaalse puidumüügi mõttetuks

Hind on madal. Metsa majandamine puidu kasvatamiseks on mõttetu (tulumaks + maamaks + muud kulud), arvestades raieperioodi 40-100 aasta pärast

Maksustamine

Ei olnud metsade majandamise kava. Maksusüsteem ei soosi metsamaterjali müüki

Puit on odav. Tulumaks jne

Kõikuv puiduturg. Eraisiku tulumaksuseadus, kus ei arvestata metsa kasvatusel tehtavaid kulutusi. Iga puidu müügist tulnud kroon maksustatakse tuluna

Puidu müümiseega takistusi pole. Aga ei tasu eriti ära, kuna tulumaks on suur. Teatud summa aastas, näiteks 70 000 EEK võiks olla tulumaksuvaba

Kuna olen FIE, siis tulumaks, millest ei arvata maha istutamisele ja ülestöötamisele tehtavaid kulutusi

Riigile makstav tulumaks, puidu ja üleüldse metsa ülestöötamine on kallis löbu ja tuludes jääb enamasti miinusesse

Tulumaks (45.000 kehtib ainult FIE-dele), puidu eest saab vähe raha

Maksupoliitika. Aastani 2008 puudus puidumüügi talult igasugune maksuvabastus

Vale maksupoliitika! Vale koguste määramine! See on vargus!!!

Kehva turg

Ei ole sobivat turgu

Ilmastik, samuti puiduhinna sesoonsus

Madal hind, kõrged ülestöötamiskulud

Hinnad madalad ja väga muutuvad

Ebastabiilsed hinnad ja nõudlus puiduturul. Pikaajalise planeerimise on see muutnud võimatuks

Kui hind vastab soovitule, siis pole mingeid takistusi. Oman piisavalt tuttavaid metsafirmades, kellega teha koostööd

Väga kõikuv puduturu hinnatase just paberipuu osas. Aga minu metsades on paberipuul raies väga suur osatähtsus

Madal puidu hind 7 korda

Hind, metsakorraldus nõrk, ilm

Turg, töövõtjad

Ilmastikuolud on väga halvad (olematu talv ja märg suvi), kus metsaraiet on raske teha, puidu hinnad pole ka head

Saada parimat hinda

Minu kinnistul kasvab ca 200 tm müügikõlblikku okaspuu peenpalki, ülejäänud on lepp või haab, mille kokkuostuhinnad on madalamad kui ülestöötamiskulu või ei osteta antud puuliiki üldse. Eraldised on sanitaar-, või harvendusraieks. Puidu kokkuostuhind peenpalgile on alla 1000 krooni, Harvesteriga tihu ülestöötamine 500-600 kr tm. Seega minu tulu oleks vaid 80 tuhat, miinus tulumaks. Pole vist erilist mõtet metsa raisata. Las kasvab, omal ilus metsas käia ja vaadata. Ja ega ülestöötajad harvendus- ja valikraietele eriti kipu. Otsisin möödunud talvel metsa töömehi. Ei leidnud

Teenused (raie ja transport) on monopoolselt kallid, kõrged maksud müügitulult. Leevendab rakendunud 45 000 tulumaksuvaba müüki FIE -dele. Kiired hinnamuutused

Ei ole ostjaid. Kohalikud hinnad on väga madalad

Halb juurdepääs metsale, puidu müük teenusena pole tasuv

Väga kõikuvad hinnad

Hüpoteegilaen ja nõudluse puudumine

Majanduse madalseis

Halvad looduslikud tingimused, madal hind

Transport, väikesed kogused, kaugus sadamatest, metsatulu maksustamine

Transpordi pidev kallinemine, puidu hinna kiire kõikumine ja lühike aeg müümiseks (hind langeb kiiresti)

Aegunud majanduskava. Raskused metsast väljaveoga. Ladustamise koht ca 2 km, kuhu auto ligi pääseb

Autotranspordi vähesus metsaveoks. Hindade info. Viimases Maalehes puudusid hinnad, mis olid lubatud

Nõudluse järsk langus, transpordi kallinemine, suur vahemaa sadamast

Transport 3 korda

Transpordi korraldamine väga raske

Veoteenusel piirangud, autode ülekaal

Teenus läheb kalliks

Transpordi leidmine puidu veoks kliendile

Metsaveo auto leidmine

Peab olema koht, kuhu puid ladustada, ja transport

Transpordi, langetamise ning väljaveo kallidus ja oma tööjõu puudus

Väljavedu raiekohast

Kaugus sadamatest, st. vedu on kallis

Puidufirmad pole huvitatud väikestest lankidest ja valikraiest

Kuna metsamaa pind ja sellega seoses raiutavad puidukogused on väiksed, siis ei soovita väikseid puidukoguseid osta või pakutakse häbematult väikest hinda

""1. väikesed kogused 2. suured veokaugused 3. esmase töötlemise võimalus puudub (purustamine) 4. peenmaterjali järel nõudluse puudumine 4. tehnika puudub (purustaja, traktor, puidukäru)""

Väikseid koguseid raske müüa

Väikeste kogustega on raske head pakkumist saada

Metsaomand ja raiemahud on liiga väikesed'

Väikesed kogused ei huvita ühtegi firmat

Väiksed kogused ja eri liigid, raske leida väljavedajat, töötlejat, ostjat

Puudub puit, mida müüa

Oleme lõiganud oma tarbeks. Et tegemist ei ole korraliku palkmetsaga, siis pole müümise peale mõelnud

Müümisel on takistuseks väikesed kogused

Väikseid koguseid on raske müüa

Ostuhuvi on madal, kogused on väikesed, alla autokoorma ei tulda järgi

Madal hind ja kogu ülestöötamise protsess. Väiksus on probleemiks

Ilmastik, turuseis, seadusandlus

Ametnike venitamine

Müümisega probleeme pole, kuid Metsaseadus on omanikuvaenulik ja omanikult raha välja pressiv metsamajanduskavade osas. Võiks väga vabalt lasta omanikel hooldusraieid teostada ilma kava kehtestamata. Kõik omanikud võibolla ei soovigi lõppraiet teha

Eestis ei toimi veel puidu mõõtmine harvesteriga, kehtiv tulumaksusüsteem

Takistuseks on see, et sihtkaitse võõndis ei tohi tuulemurdu koristada

Heitlikud ilmad ja veel heitlikum kategooriline ja omanikku halvustav seadusandlus

Metsaseadus! Kui mets on minu oma, kelle oma ta siis veel on? Metsaseadust muudetakse selle järgi, kelle käes on valitsuses parasjagu poliitiline võim. Mets kasvab omasoodu

Kehtiv seadusandlus ei motiveeri metsamaterjali müüki, tehnika on jõukohane ainult suurtele ettevõtjatele

Suur bürokraatia, mõttetu lisaaruanded puidu müügi kohta - milleks siis üldse raamatupidamine, kus kogu müük nagunii kajastub?!

Väikemetsaomanikel puudub võimalus ühiselt metsa müüa

Kohalik metsaselts ei ole veel olnud suuteline organiseerima ühismüüki. Minu arusaamise kohaselt peaks väikemetsaomanik saama suuremat tulu, kui õnnestuks müüs koos teistega- suurem kogus- parem hind

Aga jällegi siiani ei ole sellist toetust olnud (et kasvõi asi käima tõmmata ja näidata kasu väikemetsaomanikele) ja keegi ei ole nõus ka tasuta tegema. Täna loota, et väikemetsaomanikud ise oleks nõus kedagi palkama, kes seda kõike organiseeriks, ei maksa. Kui oleks selline toetus ja asi käima läinud ja omanikud näevad kasu, siis tekib ka võimalus, et omanikud hakkavad ka ise panustama kulude katmist (vähemalt osaliselt)

Ise peab olema kursis turu olukorraga

Info, paberimajandus

Müünud oleme küttepuid , takistus on puuduv puulõhkumismasin , jälle jõuame rahani välja , kaldal kasvanud puu kirvega lõhkuda on mõttetu ja müünud oleme vähe

Tehnika puudub (kasutan ostja tehnikat)

Tehnilised

Raske leida vajalike oskustega ja usaldusväärseid hooldusraiate tegijaid

Tööjõupuudus õigeaegse raide ja metsavarumise teostamiseks. Politsei nõrk töö metsavarguste tõkestamisel

Kokkuostul tikuvad tihud ``kahanema``

Puiduäri on üsna keerukas, ei ole kindlustunnet, et on õiged mõõtmised ja hinnad

Puidukoguse ebaõige mõõtmine

Ei viitsita metsas tollida, puidukoguseid ei viitsita metsas määrata

Ligipääs

Kohapeal puudub võimalus puidu töötlemiseks

Müügikorraldus

Huvi puudub

Peamine probleem on kvaliteediprobleemid, kogu mets on eri liigi, vanuse, kui ka täiusega. Majandada on raskem võrreldes tulundusmetsadega

Metsa ülestöötamine on raskendatud /maad niisked/

1. liigniiskus (talv sula, suvi liiga vihmane) tekitab tõsiseid raskusi puidu väljaveole metsast. 2. iseenda ettevõtlikkus

Müügitingimused. Firmade katteta lubadused

Ilmastik

Kasvava metsana müües on isegi suurfirmadest ostjatelt raske saada sisukat lepingut ja lõpuks ka korralikku teostust. Ilmselt mitte juhuslikult on neis vastutus väga killustatud

Usaldusväärsete partnerite leidmine, kellele võiks müüa ilma, et väga täpselt oleks enne ette mõõdetud

Kliimaatilised tingimused on väga halvad, ei saa puitu välja vedada

Küttepuidu tootmiseks puudub majas ja kinnistul elekter

Ei saa jõe tõttu kätte ja vaja on minna üle teise inimese maatüki. Kogu aeg on mets olnud pehme

Metsatüki hooldamisel on peamiseks tegevuseks hooldusraie. Tulemuseks saadakse sellelt erineva kvaliteediga küttepuitu

Piirkondlik eripära, kokkuostjate ja vedajate vähene konkurents (omavahel saavutatakse kokkulepped väikeomaniku kahjuks)

Ülestöötamise probleemid, usaldusväärse ja teadliku metsa ülestöötaja leidmine

Raskused on metsa ümbertöötlemisega- ei ole ärimees

Ei ole müügi vastu huvi olnud

Hoiaksin metsa nii palju, kui saan. Raha ei ole eesmärk, mille pärast müüa

Puit on ära kasutatud oma majapidamises

Läheb omal tarvis

Raskusi pole 13 korda

Probleeme pole, kui puidu hind on normaalne

Ei ole tekkinud mingeid takistusi. Puit on ja jääb nõutavaks kaubaks

Olulisi takistusi ei esinenud, kuna ostja oli usaldusväärne isik oma metsaühistust ja esindas usaldusväärset ettevõtet

Ei olnud mingeid raskusi, Eesti Energia puhastas minu maadele jäävat kõrgepingeliini alust ja nende poolt tellitud tööde teostaja organiseeris ka puiduostu-müügi.'

Takistusi pole, aga puitu on varutud vaid oma tarbeks

Ei oleks takistusi, kui saaks metsas tööd teha-ilmastik ei luba

Takistusi ei ole. Metsa arengukava on 2005.a. , oleme koostöös teadlastega maaülikoolist

8 METSAOMANDI RENDILE ANDMINE

8.1 Valmisolek maa rendile andmiseks ettevõtjatele

„Kas Teie kui metsaomanik oleksite nõus teatud tingimustel rentima oma maad ettevõtjale või ettevõttele metsa majanduslikuks kasutamiseks? Kui jah, siis mis tegevuseks?“

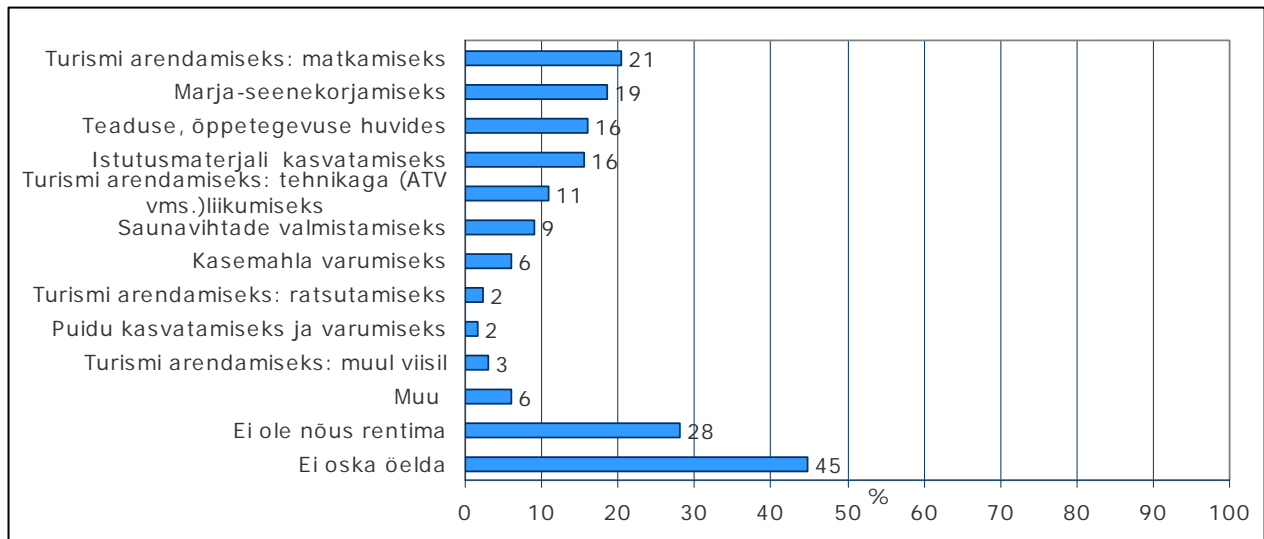
„Kui olete nõus rentima, siis mis tingimustel?“

28% metsaomanikest teatas lühidalt, et nad ei ole nõus oma maad välja rentima, ligi pool vastajaskonnast ei osanud seisukohta väljendada, seega tuleb välja, et metsamaa rendile andmisega oli nõus 27% metsaomanikest.

Enamus nõustujatest oleksid nõus turismi arendamisega, eelkõige matkamisega oma metsas (21% metsaomanikest) ning marja-seenekorjamisega ettevõtlike raames (19%) – joonis 32. Ka teadus ja õpetegevus või istikute kasvatamine oma maal on leidnud laialdast heakskiitu ning kuigi ATV-de

suhtes avaldati siin-seal küsitluse käigus ägedat halvakspanu, äratas see osas metsaomanikes siiski märgatavat huvi.

Joonis 32. Kõik vastajad n=302

Omalt poolt kirjutati juurde (nn „muude“ all):

Jahipidamiseks 5 korda

Pärandkultuuriobjektide renoveerimine tasuta turismiteenuste pakkumiseks

Jahikoerte õpetamise väljak, harjutusväljak

Võsa lõikamine hakkepuiduks

Rendime Eesti Energiale kõrgepingeliinide ohutsooniala, alalt vastutavad puude raie eest nemad, puit jääb meile

Valmisolek rentimiseks oli keskmisest pisut suurem Kesk-Eesti grupis ja metsaomanike puhul, kelle valdused asusid kodule suhteliselt lähedal (1-10 km). Lähemal või kaugemal asuvate metsade puhul oli vastuseis või nõutaolek suurem.

Keskmisest veidi vähem oli asjast huvitatuid pensionäride seas. Nende puhul, kes selles grupis nõus oleksid, eelistati kõige enam metsa rentimist õppe- või teadustegevuseks.

Kesk-Eestis, kus huvi tundus olevat keskmisest suurem, pooldati ainult matkamist, marja-seenekorjamist ja õppe-teadustegevust. Tallinna vastajad eelistaksid teistest enam matkamist, muud alad olid kõik (peale ATV-de) kõige sagedamini mainitud Põhja-Eesti grupis. ATV-d ja muu tehnikaga liikumine oleks keskmisega võrreldes vastuvõetavam Lõuna-Eesti ja Tallinna metsaomanikele.

Tingimused rendile andmiseks moodustasid süstematiseeritult pingerea:

Tingimus	Kordi
Majanduslik kasu	39
Keskkonda ei tohi kahjustada	25
Metsa väärtus peaks tegevuse läbi tõusma	17
Omanik peaks saama osaleda	5
Metsaomaniku rahu ei tohi rikkuda	5
Vastastikku kasulikel tingimustel, lepingu alusel	10
Muu	11

Väljakirjutused:

"1. koos õigustega võetakse ka vastutus 2. hoidutakse maaomaniku huvide kahjustamisest 3. tasutakse rent!"

Mõistlik tasu ja nendepoolne korrastamine'

Asjalikule ettevõtjale loetletud tegevusteks kas väga väikese tasu eest või tasuta, kui tegevuse käigus ei kahjustata kasvavat metsa'

Kasu saamise eesmärgil ja väheste inimhulkadega seotud tegevustele '

1. Et loodusele ei tuleks kahju, vähemalt märkimisväärselt, 2. Et saaks majanduslikku kasu tingimused sellised, et ei häiriks kohalikke elanikke ja oleks maaomanikule tulus'

Mitte tervet metsa ja nii, et oleks endal ka majanduslikult mõttekas, mitte et ainult ärimees löikab suurt kasu

Omale kasulikel tingimustel ja rendilepingu tähtaegadest kinnipidamisel

Rent peaks tooma arvestatava sissetuleku, mis motiveerib astuma lepingulisse suhtesse ja tagama tekkivate riskide maandamise (nt. täiendava tulehuga seonduv metsakindlustus)'

See peab andma kas majanduslikku või siis hingelist tulu'

Midagi peaks vastu saama'

'Et ma kasu saaks'

Kahepoolne kokkulepe, lepinguliselt,

'Arvestatakse ka omanike huve ja vajadusi'

Tasu eest ja usalduse olemasolul'

Mõlemapoolne kasu'

Majanduslikult väga tasuval'

Kokkuleppel tasu eest'

Vastastikuse kasu saamise tingimustel'

Mõistliku tasu eest.'

Tasu eest loomulikult.'

Mingit kasu peaks ikka saama '

Piisav majanduslik huvitatus'

Minule soodsatel tingimustel'

Kokkulepitud renditasuga '

"Marju ja seeni korjavad kõik tasuta. Maad rentida saaks sobiva tasu eest, kui see oleks mulle kasulik.""

Vastavalt kehtivatele rendihindadele. Ma ei ole sellesse otseselt süvenenud kui tuluallikale'

Renditasu eest'

Rahaline kompensatsioon või muud soodustused

Tasu eest

Vastastikku kasulikel tingimustel

Makstaks maamaks kinni

Renditasu eest

Tahaks kasumit ka

Ärikasumlikult, kuna maamaks tõuseb pidevalt, puidu hinnad aga langevad, ülestöötamine kallineb

Mõlemale kasulikel

Rentija garanteerib, et käitutakse metsas heaperemehelikult. Lisaks loomulikult renditasu kokkuleppel.

Kui ei kahjustata metsa ja ei rikuta minu rahu (maja asub metsakinnistu keskel)'

Näide: vald arendab turismi, tähistab jalgratta ja matkarajad looduskaunites kohtades. Osaliselt läbivad need ka minu maid. Trükib infovoldikud radade kohta. Inimesi liigub nagu seeni peale vihma. Jääb ainult üks küsimus, kes koristab prügi?'

Et pärast kasutamist oleks maa taas korda tehtud ja selle väärtus ei langeks'

Et ei kahjustataks minu huvisid'

Kui metsas käitutakse inimesena.'

Et säiliks mets ja loodus.'

Renditegevus ei tohi kahjustada metsamajandust ega ka oluliselt metsa ökoloogilist süsteemi.'

Tingimusel, et ei kahjustataks minu huve ja minu metsa.'

Kõik oleneb sellest, mida rendilevõtja metsas tegema hakkab. Näit ATV-dega liikumisel kahjustatakse ju mingil määral metsaalust.'

Soovin metsa majandada püsimeetsana - seega mets peab püsima.'

'et mets ei saaks kahjustatud'

Nii, et tegevused ei kahjusta keskkonda'

Et oleks tagatud teede korrashoid'

Rentnik peaks tagama metsa ökoloogilise terviku. Mingil kahjulikul moel ei tohiks kahjustada metsa ja sealseid kooslusi. Kõik oleneb, millises arenguklassis on mets, millise metsatüübi ja kasvukohaga jne on tegemist- sellest sõltuks, mis eesmärgil rent toimuks. Oluline on ka majanduslik tasuvus'
Et mets jääks ikka metsaks, mitte ülerahvastatud turismiobjektiks'
Hooliv suhtumine, ei mingit isetegevust: puude vigastamist, käiguteede rajamist, valesid lõkke- või ööbimiskohti, kaasatoodud prügi
Mis ei kahjustaks keskkonda ja metsa ning väldiks omavolitsemist
Kui ei kahjustata metsa, maad ega looduskeskkonda
Kui ei kahjustata märkimisväärselt keskkonda, ei reostata
Et vähem tüli tekitataks'
Et enda rahu ei sega ega ohusta.'
Koostöös metsaomanikuga'
Praegugi on minu maal metsanduslikke katse-näidisalasid, mille baasil võiks intensiivsemalt korraldada metsaomanike väljaõpet '
Raha eest, teadusliku tegevuse nimel luban ka tasuta kasutamist, kui ise töögrupis osaleda saan'
Kaasosalusel
Teaduse ja õppetegevuse huvides, olles ka ise kursis metsas toimuvaga
Kokkuleppel'
Korraliku lepingu alusel'
Aastaste või kaheaastaste lepingutega.'
Kõne alla tuleks ka rendile andmine, kuid see on läbirääkimiste tulemus. Üheselt sellele ei oska kohe vastata.'
Lepinguga'
Kui selle koostöö lõpetamine või arendamine on lepingus ette nähtud ja mul on täiesti selge, kellega (organisatsioon, ettevõtte, inimene jne) koostöö toimub ja millistel alustel.'
Selleks on läbirääkimised lausa hädavajalikud.'
Vastavalt läbirääkimistele
Vastastikusel kokkuleppel
Tingimuste sobivusel
Omanikule peab selline tegevus olema mingil moel kasulik ja vara väärtust tõstev.'
Et arendustegevus väärtustaks ka maaomandit'
Parandada juurdepääsu maadele
Hooldetingimustel'
Vastu saaks metsa kuivendamist'
ei ole sellele mõelnud, partner peaks olema usaldusväärne'''
Konkreetse tegevuse ja perioodi (võimalikult lühikese) puhul. Näiteks laagri puhul või õppepäevade, kursuste jaoks
Kui metsamajandamist ei sega, olen nõus'
Võiks olla koostatud üldriiklik soovituslik hinnakiri.'
Et rentija osapool peaks kinni lepingu tingimustest.'

Kes küll oleks nõus renti maksuma, kui kõik loetletud tegevused on igameheõigusega tasuta käes, omandivormist olenemata
Ei ole nõudlust
Olen nõus oma metsas läbiviidava praktikaõppustega metsaeriala õppuritele
Kui ei sega ega loo erilisi takistusi enda tegevusele
Iga kasutusviis omab erinevat rentaablust. Minu mõistes on kasu seegi, kui laps - olgu linnast või maalt - tunneks ära, kes on määnd, kes kuusk
Teadus- ja õppetegevuseks tingimusteta
Saunavihtade valm- suvise kase raie korral. Teadusele kuusiku juurepessu katseteks, loodusliku tekkega kaasikusse jäetud erineva raiekraadiga proovitükid'
Alahoidlikule tegutsejale, ei poolda ERAMAA siltide kasutust'
See ei tohiks segada minu tegevusi ja vabadusi omandi kasutamisel'
Teaduse arendamise eesmärgil.'

8.2 Nõusolek piirkondliku metsaühistu tegevuse lubamiseks oma metsaomandil

„Kas Te oleksite nõus, et piirkondlik metsaühistu tegeleks Teie metsaomandil mõne loetletud valdkonna ettevõtlusega?“

Vastused jagunesid: (n=kõik vastajad)

	%
Jah	19
Jah, kuid ainult teatud tegevusega	19
Ei	40
Ei oska öelda	22

Kui maad rentima oli nõus 27%, siis metsaühistu tegevusega oma maal nõustuks 38% metsaomanikest.

Metsaühistu tegevusega oldi keskmisest tunduvalt enam nõus Tallinna (40%), keskmisest märksa vähem Lõuna-, aga ka Kesk- ja Lääne-Eesti rühmas (vastavalt 11, 16 ja 16%).

Vastajad, kes piirkondlikku metsaühistut oma metsa ainult teatud tegevusteks lubaksid, nimetasid järgmisi alasid:

	kordi
Õppe- ja teadustegevus	21
Metsavarumine	13
Turism	9
Metsahooldus	8
Istutusmaterjali kasvatamine	6
Jaht	3
Muu	17

Vastused ehedal kujul:

Turism, jahipidamine

Matkamine, õppetegevus

Matkamine, ratsutamine, turism, teadus'

Istutusmaterjali kasvatamine, matkamine'

Matkamiseks'

Tasuta osutatavad loodusturismiteenused avalikes huvides'

Loodusturism koostöövõrgustikuna'

Loodusturism'

Teaduse, õppetegevuse huvides, turismi arenduseks'

Teaduse, õppetegevuse huvides 15 korda

Teadus- ja õppetegevus, jaht

Metsa korrastusega ja kasutamisega sihtkapitali asutamiseks kohalike noorte õpingutel

Erametsaomanike väljaõpe'

Istutusmaterjali kasvatamine 5 korda

Metsa hooldamine, ülestöötamine ja müük

Metsa ülestöötamine, turustamine, istutamine ja hooldamine.'

Metsaistutus ja hooldamine minu järelevalve all'

Noorendike hooldus ja metsa müük'

Hooldusraied'

Metsa hooldus'

Abistab kasvatamisel (istutamisel) ja puidu müümisel

Puidu kasvatamise ja varumisega

Maaparandus, puidu koordineeritud müük
 Mõnel juhul on see ainuke võimalus oma metsa majandada. Näiteks üksik vanaproua Tallinnast, kel Võrumaal 100 ha ülekasvanud metsa, aga korteriüüri ei jõua maksta Metsamaterjali ühismüügiga.'
 Metsamaterjalide müük'
 Puidu kasvatamise ja varumisega'
 Ühise puidu müügi korraldamisega'
 Puiduvarumiseks'
 Metsakuivendamist, kus seda ei ole
 Kuivendus + sillad
 Kraavidelt ja raietest mittelikviidsest haost biokütte valmistamine, rabametsas jõhvika kasvatamine, ühine puidu realiseerimine. '
 Maad on piisavalt, et rajada taimeaed, biokütuse istandus'
 'Saunavihtade valmistamiseks'
 'Võsa likvideerimine'
 Vastavalt kokkuleppe saavutamisele
 Kui maksustamise tingimused on vastuvõetavad
 Et ise ka kasu saaks
 Vardi metsaühistu on minu tingimustest teadlik
 Mis ei kahjusta keskkonda
 Kõigega'
 Sõltub tingimustest'
 Kokkulepitavas tegevuses'
 Aitab midagi organiseerida'
 Mitte metsa kahjustavate'

9 TÄIENDAVID ETTEPANEKUD ERAMETSKEKSKUSELE

-Metsa müügiga võiks tegeleda suurema piirkondliku üksusega, erametsühistud on väikesed
 -Erametsaomanikel võiks olla oma Hoiu- ja Laenuühistu, kust oleks ka väikemetsaomanikul võimalik veidi soodsamalt laenu taotleda !
 -Puidu ühismüügi korraldamine'
 -Olulistel infiltratsioonialadel tuleks arendada lepinguid KOV-ide ja nende veevarustustevõtetele, samas ka teaduspõhisemad majanduskavad veekaitsealade majandamiseks'
 -Metsa maaparandus ja teede rajamine on üksikisikul väga raske. Vaja oleks laiemalt piirkonda planeerida ja arendada teed ja kraavid, see parandaks metsa kasutatavust kõigil omanikel
 -Et Erametsakeskus moodustaks tehnilise brigaadi, kes hooldaks, müüks ja uuendaks metsa
 Võibolla suudame koos seadusandlust muuta selliselt, et eraomanik ei peaks end tundma orjana. '
 '-Erametsakeskus võiks osaleda maaomaniku huvides jahinduse ja jahiturismi korraldamisel'
 -Täna Erametsakeskust abi eest k.a. minu kinnistul metsamaaparanduse tööde eest osalisel finantseerimisel.'
 -Raiejäätmete realiseerimise võimalikkus.'
 -Ma oskan metsa ise mitmekülgsest kasutada. Miks peaksin seda kellegagi jagama. Tule taevas appi!!!!
 Vajalik on muidugi praktiline koolitus, siis on suurematel kinnistutel palju võimalusi metsa mitmekülgsemalt kasutada. Aga ise olen varunud ikka saunavihad ja mahla metsast ja korjanud seemned-marjad. Mõnel korral olen koolinoortele tutvustanud metsandust oma kodumetsas jms.'
 -Rohkem koolitusi ja õppepäevi, eriti noorendikes.'
 -Koolitused on vajalikud'
 -Metsaomanike koolituste korraldamine'
 -Sooviksin rohkem infot ja teabepäevi, ka õppereise. Seni toimunute eest aitäh!
 -Et oleks kättesaadav juriidiline nõustamine'
 -Jättkuvalt positiivsust ja praktilisust ning informatiivsust väikeomanikele, mitte liikumist metsade mõisastamise" suunas"

- Oleks vaja informatsiooni võimaluste kohta .'
- Võiks edastada informatsiooni metsasaaduste hindade, kokkuostukohtade ja metsaga seotud teenuste kohta kas informatsioonilehtede või e-maili teel
- Olen nõus oma maaga osalema üllaltoetletud ettevõtmistes.'
- Arendada rohkem teemat - metsa mitmekülgne kasutamine, mitte ainult metsaga seotud põhitegevused'
- Ei oska öelda. Arvan, et kahjuks ei kasuta praegugi Erametsa poolt pakutavaid teenuseid jm. '
- Korrastada metsakuivendussüsteemid (kaasa arvatud RMK alad)
- Meil on erametsaühistus piisavalt võimalusi teabe saamiseks
- Ettepanekuid edastame kohaliku erametsaseltsi kaudu
- Erametsakeskusele jätkuvalt jõudu ka meie soovide respektseerimiseks
- Soovin Erametsakeskusele edu metsaomanike huvide kaitsmisel!
- 1. Metsateede vilets olukord, 2. Kraavid võssa kasvanud, 3. Ulukid söövad taimed ära, 4. Maksupoliitikat muuta, 5. Metsaomandid väikesed ja omanikest kaugel
- Metsaomanikule võiks maksta toetust oma metsas teostatud hooldusraide (kuni 30-aastases puistus) tegemise eest ilma kuludokumente nõudmata
- Et toetust antaks ka vähema koguse istikute istutamisel ja et Erametsakeskus toetaks nende väikeste põllulappide pidamist metsa vahel, kus põllusaadused ei too tulu (metssead, varjumine jne.)
- Seni ei lähe oma töö toetuste puhul arvesse. Näiteks: kui ostan taimed sisse - saab toetust. Kui aga kasvatan ise samad taimed - toetust ei saa. ABSURD!!!
- Väga meeldis 2006/2007.a. talvel-kevadepoolt ise kiiniga noorendikku hooldada. Parajalt raske füüsiline töö looduses värskes õhus, lõpuks preemiaks hooldustoetus, mille eest sai osta midagi meeldivat. See lõbu jääb küll nüüd ära, kuna ise ei saa sellise töö kulusid kirja panna, ühesõnaga tööd ei saa toetuskõlblikuks dokumenteerida. Tehke asjad lihtsamaks, usaldage rohkem omanikke! Kontrollige praktiliselt, mitte paberite järgi!
- Selgusetu on jäänud VEP-i lepingus inflatsiooni arvestamine?? Keelatud on VEP-i alal istutada, noorendiku hooldamine. 20 aasta pärast on naabrid kõik küpsed metsad raiunud, uue peale istutanud. Pojale annan 7 ha tuulemurdu ja üraseki luukeresid? '
- Minu maa asub suurelt osalt Nigula looduskaitsealal, kus on ettekirjutatud teatud tingimused
- Probleem on metsaomaniku maksustamine, kui ta on müünud metsamaterjali. Metsast saab tulu 1kord 80 aasta jooksul ja kui siis tulust 1/5 ära võetakse on see jama. Riik peaks aru saama, et kui metsaomanik puu langetab ja palgi ära müüb ning seda palki hakatakse väärtustama, siis sellest saadav tulu on hulga suurem, kui metsaomaniku maksustamine.'
- Eesti Vabariigis peaks eraomandus olema püha, kuid elu näitab, et kehtestades kaitsealasid, osutub riik eraomaniku vara üle valitsejaks ja peremeheks. '
- Kaitsealal, kus on metsamajandamine keelatud, võtab üraseki võimust ja kui sinu mets on selle kõrval ja hooldad seda, ründab üraseki ka seda metsa, millest jäävad järele ainult lagendikud
- 1. Peaks taotlema täieliku maksuvabastuse, 2. Kaitseala loodi, kui teised metsaomanikud olid metsa juba maha raiunud. Mida seal veel kaitsta on? 3. Kas kaitstakse lepavõsa ja sügavaid traktorirööpaid? Täielikud põhuepad need kaitseala loojad!
- Esiteks olen äärmiselt pettunud, et ei saanud ära vahetada oma looduskaitseala teise metsa vastu! Pidin juba hakkama saama naabervallas, aga siis peatati selle Reiljani ja teiste ametnike tehingute tõttu. Siis keskkonnaministeerium mõtles ümber ja nüüd ootan väljamaksmist. Riigil muidugi raha pole, nüüd on hr. ministril hea pügeda selle taha, et igal pool on "kärped" - teeme teile ka ära, aga mingit turuväärtust te ei näe. Muidugi olen Eestile tänulik maade tagastamise eest, aga teatud asjad hakkavad venima. Paluks läbi viia seadus, et kes ikka andis avalduse enne maade vahetuse afääri, et need seda ka saaksid ja kui vahetus ei meeldi, siis makstaks välja. Nüüd maksa makse maa eest, kus sa ei või isegi liikuda, rääkimata näit. küttepuid tegemisest. Ja metsa tulumaksu vähendada! Lätis on kaotatud, Soomes pool. Mets kasvab 100 aastat ja vahel tundub kõik mõttetu - ainult ilus vaadata ja seenel-marjul käia.
- Bürokraatiat tuleks otsustavalt vähendada, täna ei usaldata erametsaomanikke ega spetsialiste, kes teevad metsamajanduskavu, sest neid on tarvis jälle omakorda kinnitada jne jne- tekib umbes jada kinnituse-kinnituse-kinnitus. Tublid, aga teoorias saaks see jada ju olla lõpmatu:)'
- Teha korralik seadus, mitte iga aasta muuta'
- Eramaa omanikul peab olema õigus jahioigust rentida ja rendile anda.'

- Kaotatagu ära liigne bürokraatia ja muudetagu maksustamine metsaomanikele vastuvõetavaks. --
Eraettevõtlus ei kannata ideede vaesuse ega initsiatiivi puuduse all, liiatigi ei tee omanik omandit kahjustavaid otsuseid ja tegusid
- Miks ei lubata põdrakahjustustega puid välja lõigata? Olen ise teinud istanduse hooldust 2 korda, kulused üle 4000 kr., tagasi pole midagi saanud. Esimesel käidi vaatamas, kui lumi oli maas - ei aktsepteeritud. Teisel korral öeldi, et ise ei või seda teha?! Peab olema firma. Miks ei või oma metsaistandust kujundada?!
- Metsaomanikel peaks olema rohkem õigusi oma metsas töötamiseks. Miks pean maksma maamaksu, kui olen selle maa ostnud? Kaotada maamaks
- Manitseks mitte üle võimendama toetusi pisiprojektidele loodusturismi või metsa mitmekülgse kasutuse valdkonnas
- Olen päris hädas ulukite tekitatud kahjustustega."
- Metsast peaks ennekoike ikka omanik tulu saama ja siis üldsuse huvid. Praegune olukord on veel vastupidine. Metsaomanik teenib üldsust ja maksab ka veel selle eest.'
- Üldiselt on metsaomanike poolne huvi väike, sest põllumaj. on peamine ja metsas nähakse ainult abi häda korral. Sestap ei vaevuta metsamaj. intensiivistama. Kahjuks käib see ka hooldusraiete kohta.'
- Mure laste pärast, lapsed metsale lähemale - metsarahval eestlastel on mets saanud turismiobjektiks, ka see on õige, aga samas on ta midagi võõrast ja hirmutavat.'
- Pärandkultuuri toetus peab alles jääma'
- Võib-olla pöörata tähelepanu kändude juurimisele, okste purustamisele-pressimisele, roheline energia tootmisele.'
- Pole veel tõsiselt mõelda jõudnud. Alles seda küsitlust lugedes näen, kui palju võiks oma metsaga veel teha.'
- Minu mets asub Natura aladel looduspargis. Olen sellega rahul.'
- On , kuid need mõtted on alles lapsekingades'
- Väikese honorari eest võiks sellest raamatu kirjutada.'
- On vaja leida mõjutusvahendid. Hooletu suhtumine omandit kahjustavatesse haiguskolletesse, kust kanduvad haigustegurid edasi, naabrite kinnistutesse - viivitamine, edasilükkamine põhjustab suuri majanduskahjusid
- Mis vastuteeneid pakutaks? Kas vastutaks omanik või piirkondlik ühistu metsloomade kahjustamise, puude langetamise, loodusele kahju tekitamise eest? Väikeomanik otsib linnakära asemel vaikust ja privaatsust oma maal ja metsas. Sellest võiksid ükskord ka uute kolhooside loojad aru saada. --
- Kuna minu maad läbib riigimaantee, siis Eesti Vabariigi poolt tahetakse mõlema teepoole pealt 20 m metsa maha võtta. Maa jääks küll mulle, aga ilma metsata. Kogus, mis mulle jääks, oleks 1 ha. Ma oleksin huvitatud, kui ma saaksin vahetada metsamaa tagasi, sest tühjast maast ma ei ole huvitatud.
- Jahipidamise korraldamine/kohustuslike lepingute sisseseadmine. Keegi ei küsi maaomanikult luba
- Õppekatsetalu avamine koostöös Kunda Ühisgümnaasiumi ja äriettevõtetega. Metsakapitaliga avada stipendiumid kohalikele õpilastele, et nad jääksid kodukanti. SA Theodor Ponti (?) fond toetab algatust. Olen selle juhatuse esimees . 68% on vabariigis erametsa, mis tuleks kaasata riigi majanduse teenistusse koos omanikega. Vajame uut mõtlemist - ühinemist ja koostööd, mille eest on seisnud SA Theodor Ponti Fond seisnud 16 a.. Vabadus ja vastutus, prof. Rein Peterson Torontost
- Täna teid, et panite vanal mehel mõtted liikuma! Mäletan veel puisniite, mis just praegusel aastaajal olid oma väikeste heinaküünidega südantsoojendavalt ilusad. P.S. Eesti riigi eelarvedefitsiidi tingimustes tuleb keskkonnaministeerium laiali saata ja haldusala jagada põllumajandus- ja majandusministeeriumi vahel. Põhjendus: 1. Maareform on lõpetamata. Ees seisavad poliitilised skandaalid. Kui pärast Vabadussõda poleks sõduritele antud maad ja nad poleks saanud kevadel külvata, oleks sügisel eesti rahvas nälga jäänud. 2. Puudub maafondi riiklik planeerimine. Maa eraldamine asulate, teede jne. alla on olnud perspektiivitu. Arenev mehhanism antud ärimeeste-arendajate kätte. 3. Ligipääs seadustega ettenähtud viisil maale või mere äärde pole võimalik. Ma pole vastu, kui antakse veepiirile omavoliliselt ehitatud hoonele kasutusluba, kuid nõuan antud piirkonna keskkonnakaitse inspektori päevapealset ametist vabastamist!
- Mets on vana ja ülekasvanud. Tuleks vana maha võtta ja noored kasvama panna. Endal nii palju vaja ei ole. Usun, et paljud puud on juba seest pruunid, st ehitusmaterjaliks enam ei kõlba
- Olen sügavalt üllatunud, et pole ühtki viidet eri vanuses kultuuride hooldusele, kultuuride rajamisele, maapinna ettevalmistamisele, metsaomanike väljaõppele - näidisõppepäevadele ja tarviliku

väikeinventari soetamisele jms.. Metsamajanduslikud abiprogrammid 2008.a. on siiani seisus, osa metsaomanike tutvustamine plaanitud sügistööde ajal I.-Virus 9.septembril -parim viljakoristusaeg sel aastal. Kogu küsimustik vaevalt midagi olulist sellisel kujul annab.

-Kui puidu hind on soodne, laabub kõik probleemideta. Ent ega töö ei ole ainult puidu maharaiumine ja ümbertöötlemine

-Vältimaks lageraielankidel üraseki levikut tuleks oksad ja muud puidu- ja raiejätmed utiliseerida põletamisel

VÄIKEETTEVÕTJATE KÜSITLUS

Valim, meetod

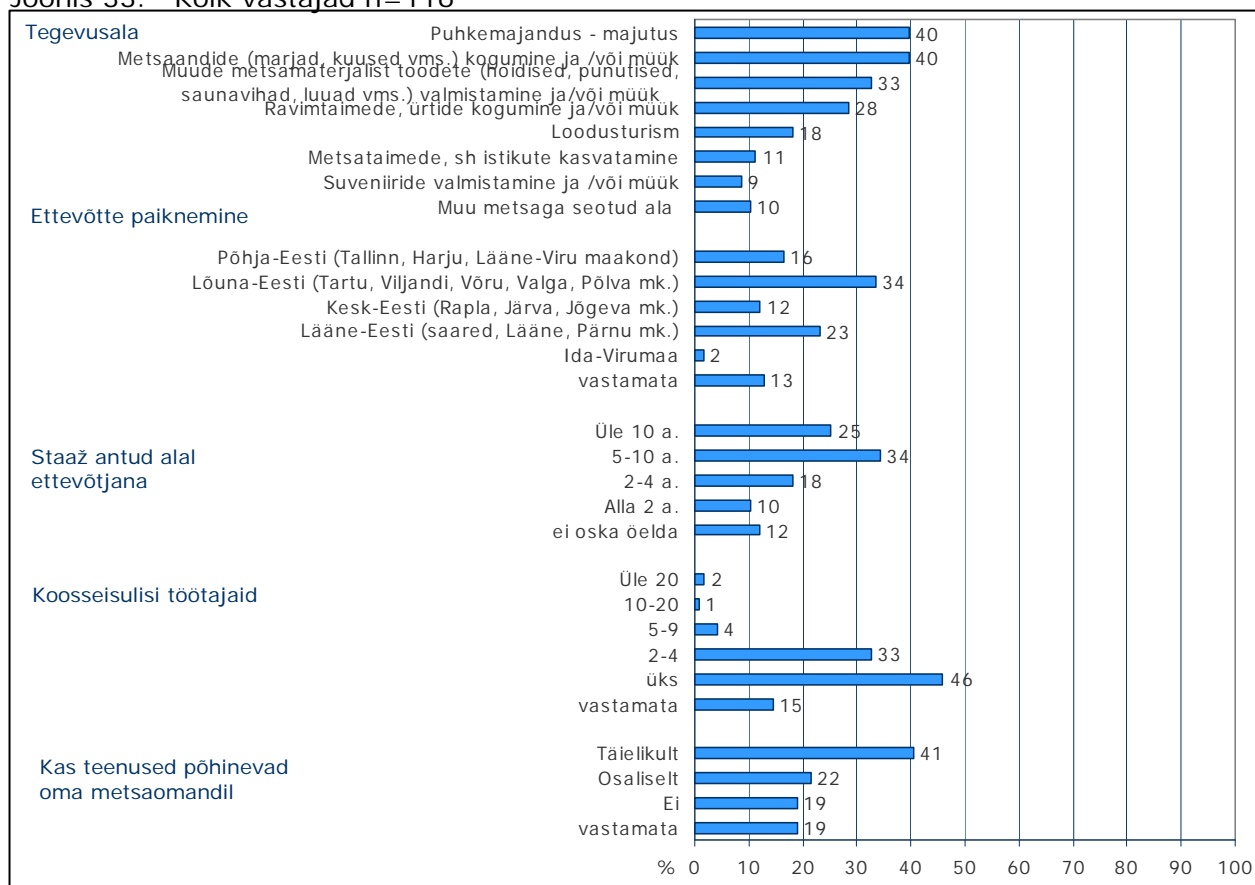
Täienduseks elanikkonna ja metsaomanike küsitlusele viidi läbi väike küsitlus ka metsaga seotud väikeettevõtjate seas, et saada ülevaadet selle valdkonna probleemidest. Lisaks elanikkonnauuringu raames küsitletud ettevõtjatele küsitleti eraldi 116 ettevõtjat.

- Nagu metsaomanike, nii ka ettevõtjate küsitlus viidi läbi eelinformeeritud veebiküsitlusena
- Valim koostati internetist hangitud andmete põhjal (siseturismiettevõtted, metsamaterjalist toodete, sh suveniiride valmistajad ja vahendajad, ravimtaimede ja istikute kasvatajad jms.)
- Eelinformeerimise käigus selgitati välja ettevõtjad, kes on seotud metsa, metsamaa või metsataimedega – mitte vaid metsamajandusega
- Vastajalt saadud sobivuse ja vastamiseks nõusoleku korral saadeti talle elektrooniliselt täidetav ankeet, mõnele vastajale saadeti ankeet posti teel
- Kuna täidetud ankeetide laekumine oli viletsavõitu, saadeti ankeedid ka neile metsaomanikele, kes metsaomanike küsitluses märkisid, et tegelevad ettevõtjatena. Vastata paluti vaid neil, kes kasutavad metsa ettevõtjana (ka) muul viisil peale otsese metsamajandamise
- Vastamisega viivitajatele saadeti elektrooniliselt meeldetuletus
- Telefoni teel saadi kontakt 334 ettevõtjaga, neist 58 keeldusid osalemast. Ankeedid saadeti 276 ettevõtjale, täidetult laekus 116
- Küsitlusperiood koos eelinformeerimisega oli 1.-30.09.2008

10 TULEMUSED

10.1 Vastajate profiil

Joonis 33. Kõik vastajad n=116

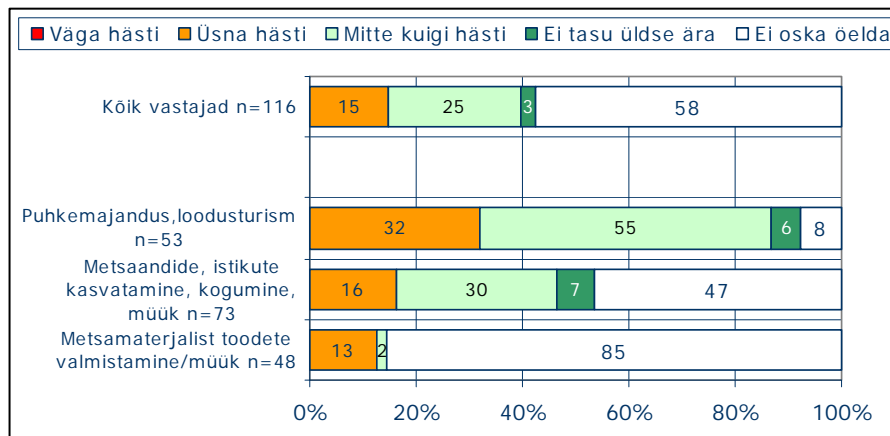
10.2 Kuidas tasub end ära ettevõtlus antud valdkonnas?

Enamus ankeedi küsimustest esitati eraldi vastavalt tegutsemisvaldkonnale. Valdkonnad jagunesid 3 plokki:

- Puhkemajandus, loodusturism
- Metsaandide või istikute kasvatamine, kogumine ja/või müük
- Metsamaterjalist toodete valmistamine/müük

Paljud ettevõtted tegelesid mitme valdkonnaga, eriti metsaandide kogumise ja toodete valmistamisega (30 ettevõtjat).

Joonis 34. n=vastajaid antud valdkonnast

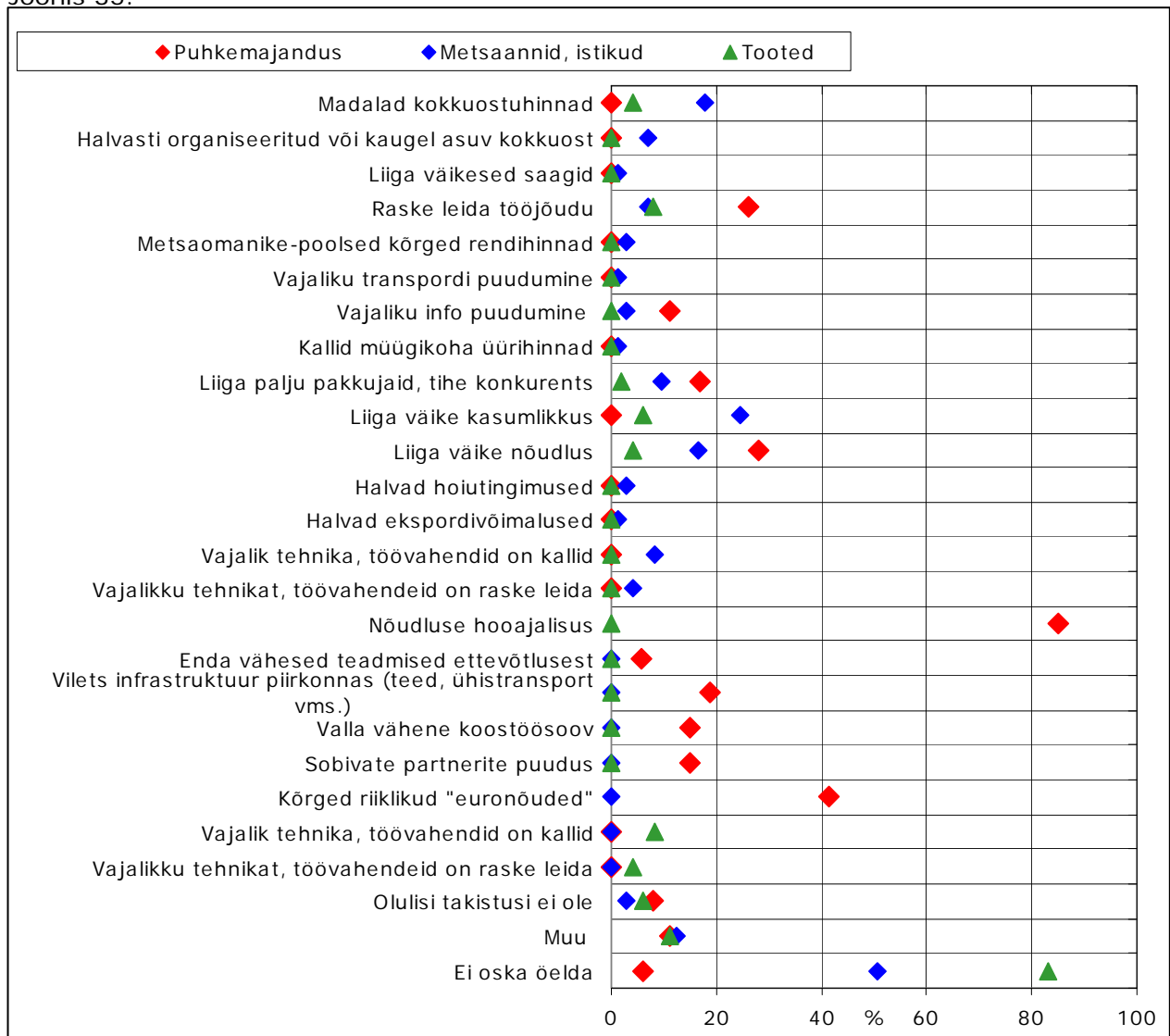
Nagu jooniselt näha, ei arvanud ükski ettevõtja, et antud alal tegutsemine end väga hästi ära tasub, samas oli ka küllalt vähe neid, kelle meelest tegutsemine täiesti tulutu oleks. Domineeris seisukoht, et tasuvus ei ole kuigi hea.

Paljudel ei olnud ka selget arvamust olukorrast, sest tulukus on ilmselt heitlik. Kõige parem oli ülevaade asjade seisust puhkemajanduse ja turismiga seotud ettevõtjatel, kellest kolmandik oli äriaga üsna rahul.

Kuna tegemist on küllalt väikese valimiga, ei saa tõsiseid statistilisi üldistusi taustrühmade lõikes teha, ent teatud ettevaatusega võib mõnda, et keskmisest veidi paremini oldi äriaga rahul Lääne-Eestis, kuigi ka seal oli omajagu pettunuid. Keskmisest veidi enam oli rahulolematuid Lõuna-Eestis. Need, kelle arvates tegevus tasub end üsna hästi ära, olid sagedamini valdkonnas tegutsenud 2-4 aastat, enamasti oli neil 2-4 koosseisulist töötajat ning nende ettevõtte tegutses vaid osaliselt nende endi metsaomandil.

10.3 Peamised raskused tegevusalal

Joonis 35.

Iga valdkonna kohta etteantud vastusevariandid mõnevõrra erinesid. Jooniselt on võimalik näha, kuidas probleemid (kokku tõstetult) jagunesid valdkonniti.

Puhkemajanduse ja loodusturismi põhiraskused olid nõudluse hooajalisus (85%), kõrged „euronõuded“ sisustusele, inventarile jne. (42%), vähene nõudlus (28%) ja raskused korraliku tööjõu leidmisega (26%). 19%-l ettevõtjaist põhjustas probleeme ka vilets infrastruktuur piirkonnas.

Mõningail ettevõtjatel olid takistused ettevõtluses seotud ka tiheda konkurentsiga piirkonnas, partnerite puudumisega, valla vähese koostöösooviga, enda vähete teadmistega ja vajaliku info kättesaamisega.

Ainus variant etteantud loetelust, mida keegi takistusena ei märkinud, olid metsaomanike kõrged rendihinnad.

Metsaandide kogumise või istikute kasvatamisega seotud ettevõtluse esindajaist pooled (51%) ei osanud erilisi takistusi ette tuua. Ülejäänute poolt märgitud probleemid seisnesid põhiliselt tegevuse liiga väikeses kasumlikkuses (25%), millega liitub kokkuostuhindade madalus (18%) ja vähene nõudlus (16%).

Metsamaterjalist toodete valmistajatest ei osanud probleeme välja tuua tervelt 83% - küllap sellepärast, et nende põhitegevus seisnes mõnes teises valdkonnas. Esileküündivamad probleemid olid kallid töövahendid, oskustega tööjõu probleem ja väike kasumlikkus.

Turismivaldkonnas mainiti lisaks:

Praamipiletite hinnad, järjekorrad praamidele, pikk ülesõiduks kuluv aeg

Jahindus-minu ulukite saatuse otsustab org., kellel pole ha maad ja enamustel liikmetel pole kah maad vähene riiklik turundus; ohutunne, et seoses RMK tegevuse tagajärgedega kaotame väärtuslikud elupaigad sootuks ja siis ei ole Eestil Euroopa ökoloogilisele enam midagi erilist pakkuda

Lärm, mis segab naabreid. Suured kulud.

Looduskaitse soov maad endale saada pettusega.

Maaomanikke ahistavad seadusandlikud keskkonnaalased piirangud

Korruptsioon

Metsataimede vähene nõudlus ja metsataimede haigused, vilets majanduse tase piirkonnas, tuntus suureneb aeglaselt

Meile sobivate klientide vähesus

Investeerimisel raha ressursi nappus

Meile sobivaid kliente on vähe; igasugune tegevus metsas on keelatud, kuna asume Matsalu Rahvuspargi sihtkaitse vööndis

VEP keelab suvel vanu radu ratsutamiseks kasutada, just see huvitav maastik, loodus meeldis lastele

Metsloomade kahjustused (kobras, metssiga, vesirotid)

Metsaandide-istikute valdkonnas kirjutati juurde:

Tööde terav sesoonsus ja käsitsitöö.

Riigi seadused ei võimalda suuremahuliselt ulukiliha müüa

Ravimtaimedel müügi keerukus

Nõudluse prognoosimatus

Laienev Soome-Eesti ühistaimla muudab oma madalate hindadega väiketaimlate eksistentsi mõttetuks.

RMK ja EMK ei sõlmi metsataimede ostulepinguid väikeettevõtjatega.

Toetuste puudumine aiandusega seotud ettevõtetele.

Oskusteave metsataimede kasvatamise kohta liigub suust suhu. Raske leida heal tasemel koolitusi.

Paljudel puudub internet, rahaline probleem klientidel

1. Peab Maksuameti jaoks igal aastal moodustama euronõuetele vastava ettevõtte (50 in., korjajad). 2.

Vahendajad lisavad kuni 200% hinnale otsa, seetõttu makstakse vähe

Tundub, et liiga palju erametsaomanikke loodab peale lageraiet ainult looduslikule uuendusele või istutatakse okaspuud liiga hõredalt

Kokkuost kaootiline

Kasvatamine peaks olema suuremahulisem ja mitmekesisem

Tootmise valdkonnas:

Hiina odavad tooted konkureerivad meie rahvuslike toodetega

2008 aastal vähenes tellimuste arv 30%, 2009 aastaks on laastu tellijaid 10 asemel 2

Metsamaterjalist toodete valmistamisel-müügil uuriti, kuidas ettevõtjad jagunevad müügi seisukohalt.

Vastused:

	%
Valmistan ja müün vahendajale	6
Valmistan ja müün otse tarbijatele	10
Ostan kokku ja müün	0
Vastamata	85

10.3 Eksport

Nii metsaandide kogujatelt-kasvatajatelt kui metsamaterjalist toodete valmistajatelt küsiti, kas nad ka midagi eksportisid 2007.a.suve/sügise müügist, mida just ja kui palju.

Ekspordi kohta olid vastajad sõnaahtred: istikute ja metsaandide puhul vastas eitavalt 49% ettevõtjaist, toodete puhul 13%, ent kuna enamus ei märkinud midagi eksporditud koguste kohta, jääb tegelik seis ebaselgeks. Ilmselt ei teatud, kas pidada kauba, sh suveniiride müümist välisturistidele ekspordiks või mitte. Igatahes võib öelda, et vähemalt 8% istikute-metsaandide müüjaist ja 4% tootjaist eksportisid kindlasti. 7% istikute-andide ettevõtjaist eksportisid koguni 75% müügist. Tootjate puhul oli maksimumkogus 25% müüdüd toodangust (4% tootjaist).

Toodetena, mida eksporditi või üritatakse eksportida, kirjutati:

Puitkäsitöö
Sauna-aksessuaare
Sauna ja laastutooted
Kadakast suveniire ja tarbeesemeid
Suveniire, köögitarbeid
Täispuitmööbel
Küttepuud
Puidust saunatooted ja laastukorvid
Mustikataimed
Metsataimi
Istikud
Ravimtaimedest valmistatud toidulisandeid
8- ja 10-päevaseid linnuvaatlus- ning botaanilisi reise Lääne-Eestis ja Eestis tervikuna

Ekspordiga seotud raskustest mainiti:

Käibevahendite nappus, kontaktide vähesus (sauna-aksessuaarid)
Uus asi, rahvas veel ei tunne (mustikaistikud)
Kasvatan metssigu -suuremahuliselt ei saa me neid restoranidele müüa
Kuidas leida õige ostja ,et ei peaks väga odavalt müüma. Kallis transport, kallid saatekulud (puittooted)
Vähene riiklik turundus, Eesti vähene tuntus välismaal (puhkemajandus)
Tööjõu puudus
Pole dokumentide vormistamisega tegelenud, ei tea
Alles alustasin selle ettevõtmisega. Pole veel jõudnud (kändudest törva tootmine)
Kõrged transpordikulud. Meie kohalik puitmaterjal on juba nii kallis et väga enam hinnavahet polegi (puittooted)
Kuna metsataimede kasvatamine liigitub põllumajandusliku tootmise alla, siis EAS-i poolt pakutavad eksporditoetused ja muud teenused jäävad kättesaamatuks.
Soovitakse tooteid väga madala hinnaga või siis ostetakse Hiinast. Takistus väga kõrgelt arenenud tehnoloogia puudumine, mis seisab loomulikult rahade taga (puittooted)
Seadusandlus (toidulisandid ravimtaimedest)
Ei suuda vajalikku kogust toota
Kontaktide leidmine, leitud kontaktid sooviksid teenust poolmuidu vahendada. Korrektnetölge kodukal võorkeeltesse on kallis, et leida lõpptarbijat. (istikute kasvatamine)
Turu leidmine raske

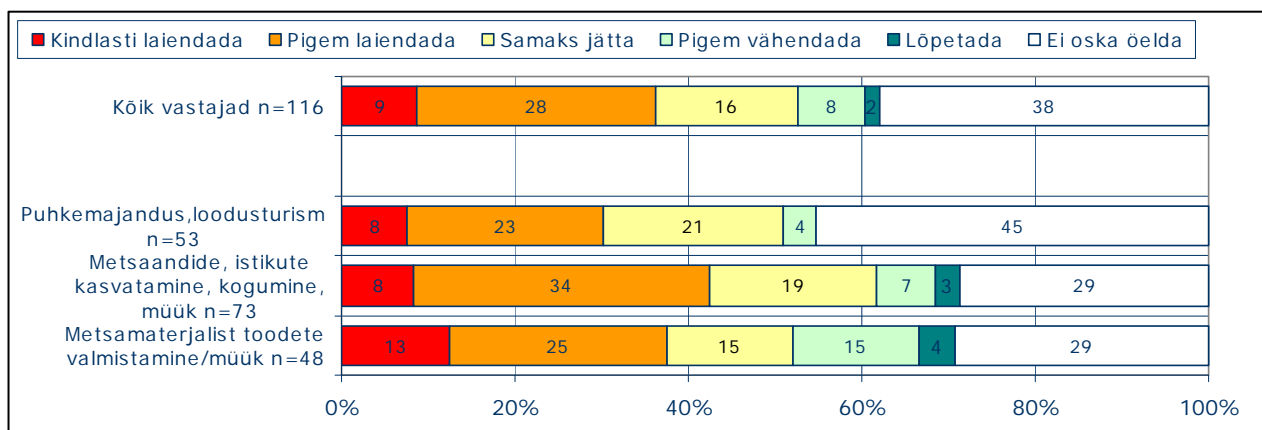
10.4 Ravimtaimed

Ravimtaimede kasvatajatelt-kogujatelt küsiti, kuidas jaguneb saak saamisviisilt. Üldse osales 8 ettevõtjat, kelle puhul proportsioonid erinesid tugevasti. Keskmisi arvtades võib siiski vastajate vähesust arvestades mööndustega üldistada, et esikohal on korjamine aasadelt, millele järgneb taimede kasvatamine. Metsast korjatud saak moodustab keskmiselt kõige väiksema osa, kuigi ei jää oluliselt maha kasvatatavast.

10.5 Plaanid edaspidiseks

Ettevõtjatelt küsiti, mida nad kavatsesid lähema paari aasta jooksul ette võtta oma äriaga.

Joonis 36. Kõik vastajad n=116

Seega võib täheldada, et kuigi ettevõtjatest keegi ei pidanud oma äri väga tulusaks ja pigem oldi arvamusel, et see end kuigi hästi ära ei tasu, on vaid vähestel plaan oma alaga lõppu teha. Vastupidi, laiendamissoov on vastuste pingreas esiplaanil.

Keskmisest veidi rohkem on laiendamisplaanidega ettevõtjaid nende seas, kelle ettevõtlus ei põhine oma metsavaldusel.

10.6 Mida peetakse oma tegevusala plussideks?

Vastajatel paluti lõpuks mõelda ja kirja panna, mida nad peavad oma tegevuse plussideks, vaatamata kõigile takistustele. Vastuse andis umbes pool küsitletuist.

Avatud küsimuse vastuste süstematiseerimisel tekkis järgmine põhiplusside nimekiri:

	Korda
Tegevus ja kaup on endale meeldivad, liituvad hobiga	17
Side loodusega	13
Tulus, väikesed kulud	11
Võimaldab paindlikku tegevust	7
Sõltumatus	6

Täies koosseisus on plussid järgmised:

Praegu kogume ja valmistame oma tarbeks. Toimingu tegemise rõõm; looduslähedus; maaelu järjepidevus; lastele kogemuste edasi andmine

Traditsioonide säilitamine, looduslähedane, meeldivad ja kasulikud tooted

1. Vaba tööajakasutus värskes õhus; 2. Tore näha, kuidas seemnetest saavad kvaliteetsed istikud ja head kaupa on ka meeldiv pakkuda

Kaup, mida valmistan, on kerge, lõhnab meeldivalt ja ei ole kallis

Mitmekesisus +seotus hobidega

Saab huvitavate inimestega suhelda ning enda korraldatud jalgsi- ja kanuumatkadel ise osaleda, pidevalt tuleb teadmisi täiendada

Teeme, mida oskame ja armastame

Turism pole meie peretalu jaoks peamine ja ainuke sissetulekuallikas, vaid kerge lisaboonus tavategevusele - ta ei sega ega tohiks ka edaspidi hakata tavatoimetusi segama !

Mitmekülgne ja loominguline töö

Maandab enda pingeid

Võimalus liita hobi ja majandustegevus, suhelda erinevate huvitavate inimestega, luua lisandväärtust ja võimaldada seda kasutada ka teistel

Kandlealane tunnus on viimase aasta jooksul kasvanud ja tellimustele on hooti järjekord. Piiratud ostujõud annab tööd vanade remondiks. Remondiga saab rohkem teadmisi ja kogemusi, kui uue valmistamisel.

Huvitav tegevusala

Vaba aja sisustamine

Eesti heal positsioonil (asukoht) turismi koha pealt. Ilus loodus.

Plussiks on väga kaunis loodus.

Looduslähedus, vabagraafikuga töötamine

Asukoht, liigirikkus

Naabreid pole lähedal

Kodu looduskaunis kohas

Väga sobilik koht linnuvaatlejatele, metsa- ja taimehuvilistele, väga privaatne koht lihtsalt äraolemiseks

Lisatöö ja teenistus kodu lähedal

Looduses elamine, looduse ilu, puhtad söögi- ja ravimtaimed

Huvitav tegevus, otsekulud saagi kasvatamiseks väikesed. Ikaldus tähendab saamata tulusid, mitte tehtud suuri kulutusi.

Kuna olen pensionär, siis on tegevus ja lisasissetulek

Kui tegevus on käiku läinud, on püsikulud väga väikesed. Tegevus on huvitav

Omandisuhted: rahastus projektipõhine, kus vaja olla maa-ala omanik- rentnik.

Hea on see, et nõudlus taimedele on olemas.

Metsataimede turg on kasvav. Kvaliteetne taim tagab hea ekspordiväljundi.

Saan kasutada ratsionaalselt oma metsa puitu, samuti leiavad rakendust hobused

Metsaalune ei kasva võssa

Kasvatasin 2005-2006.a. maarjakase taimi oma põllumaa metsastamiseks. Ülejäänud taimed realiseerisin Eesti laatadel - kõik laabus kenasti

Olen kasvatanud kvaliteetseid istikuid ja alati on kõik ka realiseeritud

Võimalus eristuda konkurentidest

Käsitööd, paindlikkust

Saab valmistada nišitooteid, alati midagi uut teha.

Paindlikkus

Metsataimekasvatuse. Toodangut ostetakse lähimalt ettevõtjalt. Vastavalt nõudlusele on kerge muuta toodangu nomenklatuuri

Toodan vastavalt võimalustele

Tegevus on oma kodus, kasutan pereliikmeid vajadusel. Asi on igat pidi selge

Olen oma aja peremees, võimalus viibida palju metsas värskes õhus

Vaba töögraafik. Vaba võimalus disainimisel ja toote arendusel.

Killustatus, et natukegi paremini elada, tuleb tegeleda mitme asjaga korraga. Pluss on asjal see, et sõltun ainult iseenesest. Kui midagi jääb tegemata, siis saan ainult ennast süüdistada.

Iseseisvus

Vabadus otsustada, millega tegelen ja kuhu soovin jõuda

Asukoht ja sõltumatus